ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα) της 14ης Μαΐου 1998 *

Στην υπόθεση T-311/94,

BPB de Eendracht NV, πρώην **Kartonfabriek de Eendracht NV,** εταιρία ολλανδικού δικαίου με έδρα το Appingedam (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη από τους Alexandre Vandencasteele, δικηγόρο Βρυξελλών, και Gordon Boyd Buchanan Jeffrey, solicitor Liverpool, με αντικλήτους στο Λουξεμβούργο τους δικηγόρους Arendt & Medernach, 8-10, Rue Mathias Hardt,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης αρχικώς μεν από τους Richard Lyal, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και Rosemary Caudwell, εθνική δημόσια υπάλληλο απεσπασμένη στην Επιτροπή, ακολούθως δε από τον Richard Lyal, επικουρούμενο από τον James Flynn, barrister Αγγλίας και Ουαλίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) (ΕΕ 1994, L 243, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας που διεξήχθη από τις 25 Ιουνίου έως τις 8 Ιουλίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Η παρούσα υπόθεση αφορά την απόφαση 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι) (ΕΕ 1994, L 243, σ. 1), όπως διορθώθηκε πριν από τη

δημοσίευσή της με απόφαση της Επιτροπής της 26ης Ιουλίου 1994 [C(94) 2135 τελικό] (στο εξής: απόφαση). Με την απόφαση, επιβλήθηκαν πρόστιμα σε 19 κατασκευαστές προμηθευτές χαρτονιού εγκατεστημένους εντός της Κοινότητας, λόγω παραβάσεων του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

2 Το προϊόν που αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως είναι το χαρτόνι. Στην απόφαση μνημονεύονται τρεις τύποι χαρτονιού, που περιγράφονται ως ανήκοντες στις ποιότητες GC, GD και SBS.

3 Το χαρτόνι ποιότητας GD (στο εξής: χαρτόνι GD) είναι μονωτική ινόπλακα λευκής επιστρώσεως (ανακυκλωμένο χαρτί), που χρησιμοποιείται συνήθως για τη συσκευασία μη εδωδίμων προϊόντων.

4 Το χαρτόνι ποιότητας GC (στο εξής: χαρτόνι GC) περιβάλλεται από λευκή επίστρωση και χρησιμοποιείται συνήθως για τη συσκευασία τροφίμων. Το χαρτόνι GC έχει ανώτερη ποιότητα από το χαρτόνι GD. Κατά το καλυπτόμενο από την απόφαση χρονικό διάστημα, η διαφορά τιμής μεταξύ των δύο αυτών προϊόντων ήταν συνήθως της τάξεως του 30 %. Σε μικρότερη έκταση, το χαρτόνι GC υψηλής ποιότητας χρησιμοποιείται επίσης για γραφικές εφαρμογές.

5 Με τα αρχικά SBS χαρακτηρίζεται το εντελώς λευκό χαρτόνι (στο εξής: χαρτόνι SBS). Η τιμή του προϊόντος αυτού υπερβαίνει κατά 20 % περίπου την του χαρτονιού GC. Χρησιμοποιείται για τη συσκευασία τροφίμων, καλλυντικών, φαρμακευτικών προϊόντων και σιγαρέτων, κυρίως όμως για γραφικές εφαρμογές.

6 Με επιστολή της 22ας Νοεμβρίου 1990, η British Printing Industries Federation, οργάνωση που αντιπροσωπεύει τις περισσότερες βιομηχανίες εκτυπώσεως χαρτονιού στο Ηνωμένο Βασίλειο (στο εξής: BPIF), κατέθεσε στην Επιτροπή ανε-

πίσημη καταγγελία. Υποστήριξε ότι οι παραγωγοί χαρτονιού που εφοδιάζουν την αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου είχαν προβεί σε μια σειρά ταυτοχρόνων και ενιαίων αυξήσεων των τιμών και ζητούσε από την Επιτροπή να διενεργήσει ελέγχους για να διαπιστωθεί κατά πόσον είχε διαπραχθεί παράβαση των κοινοτικών κανόνων περί ανταγωνισμού. Για να προσδώσει δημοσιότητα στην πρωτοβουλία της, η BPIF εξέδωσε ανακοινωθέν Τύπου. Στοιχεία αυτού του ανακοινωθέντος περιέλαβε ο ειδικευμένος εμπορικός Τύπος κατά τον μήνα Δεκέμβριο του 1990.

7 Στις 12 Δεκεμβρίου 1990, η Fédération française de cartonnage υπέβαλε επίσης ανεπίσημη καταγγελία στην Επιτροπή, παρόμοια με εκείνη της BPIF, στην οποία διατύπωνε κατηγορίες σχετικά με τη γαλλική αγορά χαρτονιού.

8 Στις 23 και 24 Απριλίου 1991, υπάλληλοι της Επιτροπής διενήργησαν, βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), ταυτοχρόνους ελέγχους χωρίς προειδοποίηση στα κτίρια και τις εγκαταστάσεις ορισμένων επιχειρήσεων και εμπορικών συνδέσμων του κλάδου του χαρτονιού.

9 Μετά τους ελέγχους αυτούς, η Επιτροπή απηύθυνε αίτηση παροχής πληροφοριών και εγγράφων βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 σε όλους τους αποδέκτες της αποφάσεως.

10 Τα στοιχεία τα οποία συνέλεξε στο πλαίσιο αυτών των ελέγχων και αιτήσεων παροχής πληροφοριών και εγγράφων οδήγησαν την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον (στις πλείστες των περιπτώσεων), μετάσχει σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

11 Αποφάσισε, κατά συνέπεια, να κινήσει την κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής προβλεπόμενη διαδικασία. Με επιστολή της 21ης Δεκεμβρίου 1992, απηύθυνε ανακοίνωση των αιτιάσεων σε κάθε μια από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις απάντησαν γραπτώς. Εννέα εξ αυτών ζήτησαν να εκθέσουν προφορικώς τις παρατηρήσεις τους. Η ακρόασή τους διενεργήθηκε από τις 7 έως τις 9 Ιουνίου 1993.

12 Κατά το πέρας της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση, η οποία περιέχει τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

Οι επιχειρήσεις Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (με εμπορική επωνυμία BPB de Eendracht NV) Koninklijke KNP BT NV (πρώην Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co. KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd [πρώην Reed Paper & Board (UK) Ltd], Stora Kopparberge Bergslags AB, Enso Española SA (πρώην Tampella Española SA) και Moritz J. Weig GmbH & Co. KG παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης με τη συμμετοχή τους:

— στην περίπτωση της Buchmann και της Rena από τον Μάρτιο του 1988 περίπου μέχρι τα τέλη του 1990 τουλάχιστον,

— στην περίπτωση της Enso Española, τουλάχιστον από τον Μάρτιο του 1988 μέχρι το τέλος Απριλίου 1991 τουλάχιστον,

— στην περίπτωση της Gruber & Weber από το 1988 τουλάχιστον μέχρι τα τέλη του 1990,

— στις υπόλοιπες περιπτώσεις, από τα μέσα του 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον,

σε μία συμφωνία και μια εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, από τα μέσα του 1986, οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα:

— πραγματοποίησαν σε τακτά χρονικά διαστήματα σειρά μυστικών και θεσμοθετημένων συναντήσεων για να συζητήσουν και να υιοθετήσουν ένα κοινό βιομηχανικό σχέδιο περιορισμού του ανταγωνισμού,

— συμφώνησαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα,

— προσχεδίασαν και εφήρμοσαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα,

— συμφώνησαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις,

— έλαβαν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1990, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών,

— αντήλλαξαν εμπορικές πληροφορίες (για τις παραδόσεις, τις τιμές, την παύση της λειτουργίας των εργοστασίων, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων) για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων.

(...)

Άρθρο 3

Με την παρούσα απόφαση επιβάλλονται, για τις παραβάσεις του άρθρου 1 που διαπιστώθηκαν, τα ακόλουθα πρόστιμα στις παρακάτω επιχειρήσεις:

(...)

xv) BPB de Eendracht NV, πρόστιμο 1 750 000 ECU·

(...)».

13 Κατά την απόφαση, η παράβαση εξελίχθηκε στο πλαίσιο ενός φορέα γνωστού ως Product Group Paperboard (στο εξής: PG Paperboard), ο οποίος απετελείτο από διάφορες ομάδες ή επιτροπές.

14 Εντός του φορέα αυτού συστάθηκε, περί τα μέσα του 1986, μια Presidents Working Group (ομάδα εργασίας προέδρων, στο εξής: PWG), αποτελούμενη από υψηλά ισταμένους εκπροσώπους των (οκτώ περίπου) μεγαλυτέρων παραγωγών χαρτονιού της Κοινότητας.

15 Η PWG είχε ως βασική δραστηριότητα να συζητεί και να διαβουλεύεται για την αγορά, τα μερίδια αγοράς, τις τιμές και την παραγωγική ικανότητα. Ειδικότερα, ελάμβανε βασικές αποφάσεις τόσο για το χρονοδιάγραμμα όσο και για το επίπεδο των αυξήσεων των τιμών που θα πραγματοποιούσαν οι παραγωγοί.

16 Η PWG υπέβαλλε εκθέσεις στην President Conference (συμβούλιο προέδρων, στο εξής: PC), στην οποία μετείχαν (κατά το μάλλον ή ήττον τακτικά) όλοι σχεδόν οι διευθύνοντες σύμβουλοι των οικείων επιχειρήσεων. Η PC συνερχόταν κατά την υπό κρίση περίοδο δύο φορές ετησίως.

17 Περί τα τέλη του 1987, συστάθηκε η Joint Marketing Committee (κοινή επιτροπή μάρκετινγκ, στο εξής: JMC). Βασικό της έργο ήταν αφενός μεν να προσδιορίζει εάν και, εφόσον ναι, με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να τεθούν σε ισχύ οι αυξήσεις των τιμών, αφετέρου δε να επεξεργάζεται τις λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών για τις τιμές που απεφάσιζε η PWG για καθεμία χώρα μεμονωμένα και για τους κυριοτέρους πελάτες με στόχο τη δημιουργία ενός συστήματος ισοδυνάμων τιμών στην Ευρώπη.

18 Τέλος, η «οικονομική επιτροπή» (στο εξής: ΟΕ) συζητούσε θέματα όπως οι διακυμάνσεις των τιμών στις εθνικές αγορές και οι ανεκτέλεστες παραγγελίες και γνωστοποιούσε τα πορίσματά της στην JMC ή, πριν από τα τέλη του 1987, στην προκάτοχο της JMC, Marketing Committee. Η ΟΕ απετελείτο από διευθυντές μάρκετινγκ ή/και πωλήσεων των περισσοτέρων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και συνερχόταν περισσότερες από μία φορές ετησίως.

19 Όπως προκύπτει ακόμη από την απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι οι δραστηριότητες της PG Paperboard υπεβοηθούντο από την ανταλλαγή πληροφοριών που γινόταν μέσω της εταιρείας καταπιστευτικής διαχειρίσεως Fides με έδρα τη Ζυρίχη (Ελβετία). Κατά την απόφαση, τα περισσότερα μέλη της PG Paperboard υπέβαλλαν στη Fides περιοδικές εκθέσεις σχετικά με τις παραγγελίες, την παραγωγή, τις πωλήσεις και τη χρησιμοποίηση της παραγωγικής ικανότητας. Οι εκθέσεις αυτές συγκεντρώνονταν στο πλαίσιο του συστήματος Fides, τα δε συγκεντρωμένα κατ' αυτόν τον τρόπο στοιχεία διαβιβάζονταν στη συνέχεια στους μετέχοντες.

20 Η προσφεύγουσα BPB de Eendracht, πρώην Kartonfabriek de Eendracht NV, είναι παραγωγός χαρτονιού GD. Κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα μετείχε σε συνεδριάσεις της PC, της JMC και της ΟΕ κατά το χρονικό διάστημα που εκτείνεται από τα μέσα 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991.

Διαδικασία

21 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 7 Οκτωβρίου 1994, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

22 Κατά της αποφάσεως προσέφυγαν επίσης δεκαέξι από τις λοιπές δεκαοκτώ επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν υπαίτιες της παραβάσεως (υποθέσεις Τ-295/94, Τ-301/94, Τ-304/94, Τ-308/94, Τ-309/94, Τ-310/94, Τ-317/94, Τ-319/94, Τ-327/94, Τ-334/94, Τ-337/94, Τ-338/94, Τ-347/94, Τ-348/94, Τ-352/94 και Τ-354/94).

23 Με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 10 Ιουνίου 1996, η προσφεύγουσα στην υπόθεση Τ-301/94, Laakmann Karton GmbH, παραιτήθηκε της προσφυγής της, η δε υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου με διάταξη της 18ης Ιουλίου 1996, Τ-301/94, Laakmann Karton κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

24 Κατά της αποφάσεως προσέφυγαν επίσης τέσσερις φινλανδικές επιχειρήσεις, μέλη του επαγγελματικού ομίλου Finnboard και ευθυνόμενες αλληλεγγύως, υπ' αυτή τους την ιδιότητα, για την πληρωμή του επιβληθέντος σ' αυτόν προστίμου (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-339/94, Τ-340/94, Τ-341/94 και Τ-342/94).

25 Τέλος, προσφυγή άσκησε ο σύνδεσμος CEPI-Cartonboard, μη αποδέκτης της αποφάσεως. Παραιτήθηκε όμως της προσφυγής του με επιστολή που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 8 Ιανουαρίου 1997, η δε υπόθεση διαγράφηκε από το πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου με διάταξη της 6ης Μαρτίου 1997, Τ-312/94, CEPI-Cartonboard κατά Επιτροπής (που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

26 Με επιστολή της 5ης Φεβρουαρίου 1997, το Πρωτοδικείο κάλεσε τους διαδίκους να μετάσχουν σε ανεπίσημη συνάντηση, ιδίως για ν' αναπτύξουν τις παρα-

τηρήσεις τους επί του ενδεχομένου της συνεκδικάσεως των υποθέσεων Τ-295/94, Τ-304/94, Τ-308/94, Τ-309/94, Τ-310/94, Τ-311/94, Τ-317/94, Τ-319/94, Τ-327/94, Τ-334/94, Τ-337/94, Τ-338/94, Τ-347/94, Τ-348/94, Τ-352/94 και Τ-354/94, προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας. Κατά την εν λόγω συνάντηση, που πραγματοποιήθηκε στις 29 Απριλίου 1997, οι διάδικοι αποδέχθηκαν τη συνεκδίκαση αυτή.

27 Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή ανέφερε, με τηλεαντίγραφο της 20ής Μαΐου 1997, ότι τα έγγραφα που αφορούσαν την Association of Cartonboard Manufacturers (στο εξής: ACBM), που δεν είχαν κοινοποιηθεί στην προσφεύγουσα κατά την ενώπιον της Επιτροπής διοικητική διαδικασία, μπορούσαν να περιέλθουν εις γνώση της. Με επιστολή της 21ης Μαΐου 1997, η γραμματεία του Πρωτοδικείου γνωστοποίησε στην προσφεύγουσα ότι είχε τη δυνατότητα να εξετάσει τα έγγραφα αυτά.

28 Με διάταξη της 4ης Ιουνίου 1997, ο πρόεδρος του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε να συνεκδικάσει λόγω συναφείας τις προαναφερθείσες υποθέσεις προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 50 του Κανονισμού Διαδικασίας, δέχθηκε δε αίτηση εμπιστευτικού χειρισμού την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-334/94.

29 Με διάταξη της 20ής Ιουνίου 1997, δέχθηκε αίτηση εμπιστευτικού χειρισμού την οποία υπέβαλε η προσφεύγουσα της υποθέσεως Τ-337/94 σχετικά με έγγραφο το οποίο προσκόμισε εις απάντηση γραπτής ερωτήσεως του Πρωτοδικείου.

30 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να λάβει μέτρα οργανώσεως της διαδικασίας, ζητώντας από τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένες γραπτές ερωτήσεις και να προσκομίσουν ορισμένα έγγραφα. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν στα αιτήματα αυτά.

31 Οι διάδικοι των απαριθμουμένων στη σκέψη 26 υποθέσεων αγόρευσαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημόσια συνεδρίαση που διεξήχθη από τις 25 Ιουνίου έως τις 8 Ιουλίου 1997.

Αιτήματα των διαδίκων

32 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση·

— επικουρικώς, να ακυρώσει το άρθρο 2 της αποφάσεως·

— επικουρικότερα, να αναγνωρίσει ότι η διάρκεια της παραβάσεως που φέρεται διαπραχθείσα δεν εκτείνεται από τα μέσα 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991·

— ακόμη επικουρικότερα, να αναγνωρίσει ότι η γεωγραφική περιοχή εντός της οποίας φέρεται διαπραχθείσα η παράβαση είναι εσφαλμένη·

— όλως επικουρικώς, να μειώσει το ποσόν του επιβληθέντος προστίμου·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

33 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως

34 Η προσφεύγουσα επικαλείται τέσσερις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος στηρίζεται σε προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή δεν διευκρίνισε, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και την απόφαση, ποια ήταν η συμπεριφορά των κατ' ιδίαν παραγωγών. Ο δεύτερος λόγος επίσης στηρίζεται σε προσβολή των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή δεν ανακοίνωσε όλα τα έγγραφα. Ο τρίτος λόγος στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 190 της Συνθήκης. Τέλος, κατά τον τέταρτο λόγο, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 85 της Συνθήκης, υποπίπτοντας σε κατάφωρη πλάνη εκτιμήσεως περί τα πράγματα και περί το δίκαιον.

35 Πρέπει να εξετασθούν κατ' αρχάς ο πρώτος και ο τρίτος λογος ακυρώσεως, εν συνεχεία ο τέταρτος και, τέλος, ο δεύτερος λόγος.

A — *Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή δεν διευκρίνισε, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και την απόφαση, ποια ήταν η συμπεριφορά των κατ' ιδίαν παραγωγών*

Επιχειρήματα των διαδίκων

36 Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η Επιτροπή μπορεί να θεμελιώσει τη συμμετοχή στην παράβαση κάθε αποδέκτη της αποφάσεως, αποδεικνύοντας, πρώ-

τον, την ύπαρξη και τη λειτουργία, καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά της συμπράξεως στο σύνολό της, και, δεύτερον, αφενός μεν το ότι υπάρχουν βάσιμες και πειστικές αποδείξεις για τη συμμετοχή κάθε μεμονωμένου παραγωγού στο κοινό σχέδιο, αφετέρου δε το διάστημα συμμετοχής κάθε παραγωγού (αιτιολογικές σκέψεις 116 και 117 της αποφάσεως).

37 Η Επιτροπή, όμως, πρώτον, δεν περιέγραψε ορθά το επικρινόμενο σύστημα, εφόσον δεν όρισε με ακρίβεια το αντικείμενο και το εύρος του. Συναφώς, εσφαλμένα τεκμαίρεται ότι κάθε παραγωγός που ήταν μέλος της PG Paperboard και συνεδρίαζε στα διάφορα όργανά της μετείχε και στη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 119, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως). Ομοίως, είναι εσφαλμένο να θεωρείται ότι οι δραστηριότητες της OE αποτελούσαν μέρος του παρανόμου συστήματος (ίδια αιτιολογική σκέψη, δεύτερο εδάφιο). Περαιτέρω, το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι όλα τα όργανα της PG Paperboard επιδίωκαν παράνομους κατά βάση σκοπούς δεν λαμβάνει υπόψη τον ρόλο ούτε της PC, ούτε της OE. Ως προς την JMC, η προσφεύγουσα φρονεί ότι μόνον πέντε από τις 29 συναντήσεις που διεξήχθησαν κατά την υπό κρίση περίοδο μπορούσαν να αφορούν τον καθορισμό των τιμών.

38 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή υποχρεούται ν' αποδεικνύει ότι η απόφαση παρέχει σε κάθε αποδέκτη τη δυνατότητα να αντιληφθεί με ακρίβεια ποιες αιτιάσεις στρέφονται κατ' αυτού (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, T-12/89, Solvay κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-907, σκέψη 276). Η επιταγή όμως αυτή δεν τηρήθηκε όσον την αφορά. Συγκεκριμένα, αντιθέτως προς ό,τι δηλώνει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 118 της αποφάσεως, δεν υφίστανται άμεσες αποδείξεις που να θεμελιώνουν την προσχώρησή της στην παράβαση.

39 Η προσφεύγουσα αποκρούει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι «δεν υπάρχει καμμία ένδειξη ότι μπορούσε κανείς να επιλέξει τις πτυχές της σύμπραξης στις οποίες επιθυμούσε να συμμετάσχει και να αποκλείσει άλλες» (αιτιολογική

σκέψη 116, δεύτερο εδάφιο). Για να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, η Επιτροπή όφειλε ν' αποδείξει ότι μια επιχείρηση δεν μπορούσε να μετέχει σε μία πτυχή του συστήματος χωρίς να μετέχει σε όλες του τις πτυχές. Όπως όμως αναγνώρισε η ίδια η Επιτροπή, ορισμένα από τα σημαντικότερα στοιχεία του φερομένου συστήματος ανήκαν αποκλειστικά στους μεγάλους παραγωγούς (αιτιολογικές σκέψεις 36, 51 και 71).

40 Επί πλέον, η Επιτροπή θεωρεί τεκμαιρόμενη την ενοχή των επιχειρήσεων (αιτιολογική σκέψη 116, τελευταίο εδάφιο) για τις οποίες υπάρχει έγγραφη απόδειξη, κατά παραβίαση της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας.

41 Όσον αφορά την προσφεύγουσα, έγκυρες είναι μόνον οι αιτιάσεις που κατονομάζονται στις συνημμένες στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ατομικές πληροφορίες, ήτοι εκείνες που αφορούν συμμετοχή της σε εναρμονισμένες ανατιμήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Απρίλιο του 1989, τον Απρίλιο του 1990 και τον Ιανουάριο του 1991.

42 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν της καταλογιζόταν συμμετοχή στην εναρμονισμένη ανατίμηση του 1987 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η Επιτροπή δεν εθεράπευσε τη παράλειψη αυτή, επισυνάπτοντας, σε επιστολή της 4ης Μαΐου 1993, τεχνικό παράρτημα των εγγράφων των σχετικών με τις πρωτοβουλίες για τις τιμές.

43 Η Επιτροπή υπενθυμίζει τη μέθοδο την οποία ακολούθησε και η οποία εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 116 και 117 της αποφάσεως.

44 Δεν υποχρεούται να υποδιαιρεί τη συνεχή συμπεριφορά των επιχειρήσεων σε πλείονες χωριστές παραβάσεις, ούτε διαψεύδει τη συμμετοχή των επί μέρους παραγωγών στη μια ή την άλλη περίσταση ή συγκεκριμένη εκδήλωση της συ-

μπράξεως το γεγονός και μόνον ότι δεν στηρίζεται σε άμεσες αποδείξεις (απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, T-1/89, Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-867, σκέψη 126).

45 Εν πάση περιπτώσει, απαντώντας στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας, ισχυρίζεται ότι η ακριβής έκταση και το περιεχόμενο του κοινού συστήματος ορίστηκαν ορθά (αιτιολογική σκέψη 119 της αποφάσεως).

46 Επί πλέον, οι στρεφόμενες κατά της προσφεύγουσας αιτιάσεις προσδιορίζονται επαρκώς στην ανακοίνωση των αιτιάσεων και την απόφαση.

47 Τέλος, τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στη σύμπραξη αποδεικνύει το γεγονός ότι ήταν μέλος της PG Paperboard και ότι μετείχε τακτικά, κατά την υπό κρίση περίοδο, σε συνεδριάσεις της PC, της JMC και της OE.

48 Σχετικά με τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι οι μόνες στρεφόμενες εγκύρως κατ' αυτής αιτιάσεις είναι οι κατονομαζόμενες στις ατομικές πληροφορίες, ήτοι η συμμετοχή της στις εναρμονισμένες ανατιμήσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1989, το 1990 και το 1991, η Επιτροπή διατείνεται ότι η προσφεύγουσα σκοπίμως αρνήθηκε να ερμηνεύσει την ανακοίνωση των αιτιάσεων σε συνδυασμό προς τις ατομικές πληροφορίες, παρά τη ρητή ειδοποίηση, στις ατομικές πληροφορίες μέσα σε πλαίσιο, στη σελίδα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και στην επιστολή της Επιτροπής της 4ης Μαΐου 1993. Συνεπώς, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας σχετικά με την εναρμονισμένη ανατίμηση του 1987 ήσαν αστήρικτοι.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

49 Η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι επλήγησαν τα δικαιώματα άμυνάς της, διότι η Επιτροπή παρέβη να διευκρινίσει, με την απόφαση, ποια ήταν η συμπεριφορά των κατ' ιδίαν παραγωγών, δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

50 Συγκεκριμένα, κατά το μέτρο που επιδιώκει ν' αποδείξει ότι οι κατά της προσφεύγουσας αιτιάσεις δεν εκτίθενται με αρκετή σαφήνεια στην απόφαση, η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να εξετασθεί σε συνάρτηση με τον λόγο ακυρώσεως περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Κατά το μέτρο δε που με αυτήν η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι η απόφαση περιέχει απόδειξη της συμμετοχής της στη σύμπραξη, εμπίπτει στην εξέταση του βασίμου της αποφάσεως, οπότε δεν ασκεί επιρροή στο παρόν πλαίσιο.

51 Ούτε μπορεί να γίνει δεκτή η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας ότι οι μόνες αιτιάσεις που έχουν διατυπωθεί εγκύρως κατ' αυτής είναι όσες κατονομάζονται στις συνημμένες στην ανακοίνωση των αιτιάσεων ατομικές πληροφορίες.

52 Αρκεί συναφώς να διαπιστωθεί ότι, σε εισαγωγική παρατήρηση των εν λόγω ατομικών πληροφοριών που απευθύνθηκαν στην προσφεύγουσα, λέγεται ρητά ότι «οι ατομικές πληροφορίες πρέπει να ερμηνευθούν σε συνδυασμό προς τη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων».

53 Επί πλέον, οι ατομικές πληροφορίες περιέχουν τις ακόλουθες διευκρινίσεις:

«Τα στοιχεία που μνημονεύονται υπό τον τίτλο "Βασικές αποδείξεις για τη συμμετοχή της [επιχειρήσεως] στη σύμπραξη" δεν αποτελούν εξαντλητική έκθεση όλων των σημείων ως προς τα οποία η επιχείρησή σας παρέβη το άρθρο 85.

Άλλες λεπτομέρειες για την παράβαση, στην οποία η επιχείρησή σας κατηγορείται ότι μετέσχε, μνημονεύονται στη γενική ανακοίνωση των αιτιάσεων. Τα περιλαμβανόμενα εδώ στοιχεία αποτελούν τις σημαντικότερες άμεσες ή/και έμμεσες αποδείξεις, από τις οποίες προκύπτει ότι η επιχείρησή σας ήταν κοινωνός της συμπράξεως.»

54 Τέλος, η Επιτροπή εκθέτει στην ανακοίνωση των αιτιάσεων (σ. 75 έως 78) τους λόγους για τους οποίους προσάπτεται σε όλες τις αποδέκτριες αυτού του εγγράφου επιχειρήσεις η συμμετοχή τους σε όλες τις προβαλλόμενες αντίθετες στον ανταγωνισμό ενέργειες. Η εξήγηση άλλωστε αυτή είναι ανάλογη με εκείνη που εκτίθεται στις αιτιολογικές σκέψεις 116 έως 119 της αποφάσεως.

55 Διευκρινίζεται έτσι (σ. 76) ότι, σε μια περίπτωση όπως η παρούσα, «άπαξ αποδειχθεί η ύπαρξη και η λειτουργία του καρτέλ, αρκεί, στην πραγματικότητα, να συνδεθεί καθένας απ' όσους μετέχουν στην κοινή επιχείρηση με πιστευτές και πειστικές αποδείξεις και να θεμελιωθεί η διάρκεια της προσχωρήσεώς του στο σύστημα.»

56 Υπ' αυτές τις περιστάσεις, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η αιτίαση ότι η προσφεύγουσα μετέσχε στη φερομένη παράβαση στο σύνολό της εξετέθη, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, με όρους αρκούντως σαφείς, ώστε να μπορέσει η προσφεύγουσας να λάβει όντως γνώση της. Επομένως, η ανακοίνωση των αιτιάσεων επετέλεσε, ως προς το σημείο αυτό, τη λειτουργία της, η οποία συνίσταται στην παροχή όλων των αναγκαίων στοιχείων στις επιχειρήσεις, ώστε να μπορέσουν να αμυνθούν προσηκόντως πριν εκδώσει η Επιτροπή οριστική απόφαση (βλ. ιδίως απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1307, σκέψη 42).

57 Τέλος, πρέπει ν' απορριφθεί ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι προσεβλήθησαν τα δικαιώματα άμυνάς της, διότι, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν της καταλογιζόταν συμμετοχή στη συμπαιγνία που οδήγησε στην εναρμονισμένη ανατίμηση τον Ιανουάριο του 1987 στο Ηνωμένο Βασίλειο. Χωρίς να είναι αναγκαίο να εξετασθεί αν η αιτίαση αυτή εξετέθη με επαρκή σαφήνεια

μέσα στο κείμενο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, αρκεί η διαπίστωση ότι η Επιτροπή, αφού έλαβε την απάντηση της προσφεύγουσας στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, τόνισε, με την από 4 Μαΐου 1993 επιστολή της, ότι προσαπτόταν στην προσφεύγουσα η συμμετοχή της στη συμπαιγνία που οδήγησε στην ανατίμηση στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιανουάριο του 1987.

58 Στην εν λόγω επιστολή, αναφέρονται τα εξής:

«Εξ άλλου, ακόμη και όσον αφορά τις κατά κυριολεξίαν "πρωτοβουλίες για τις τιμές", δεν είναι ορθός ο ισχυρισμός (παράγραφος 52 της απαντήσεώς σας) ότι "η Επιτροπή δεν υποστηρίζει ότι η [Kartonfabriek de Eendracht] μετείχε σε εναρμονισμένη πρωτοβουλία για τις τιμές στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιανουάριο του 1987", ούτε, πολλώ μάλλον (παράγραφος 64), ότι "η Επιτροπή δεν ισχυρίστηκε πως η ανατίμηση του Ιανουαρίου 1987 ήταν αποτέλεσμα διαβουλεύσεως μεταξύ των κατασκευαστών". Τα σχόλια αυτά επαναλαμβάνονται στην παράγραφο 150 της απαντήσεώς σας.

Η Επιτροπή, αντιθέτως, ισχυρίζεται ότι η πρωτοβουλία για τις τιμές του 1987 ήταν συμπαιγνιακή συμφωνία, στην οποία μετείχε η πελάτις σας.

•

Αρκεί σχετικώς να σας παραπέμψω στο δελτίο Α των εγγράφων των σχετικών με τις "πρωτοβουλίες για τις τιμές", και ειδικότερα στο τρίτο εδάφιο της σελίδας 3 και σε ολόκληρη τη σελίδα 4.»

59 Εφόσον, με την επιστολή της 4ης Μαΐου 1993, προσφέρθηκε ρητά στην προσφεύγουσα η δυνατότητα να καταστήσει γνωστή, στο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας και εντός τριών εβδομάδων, την άποψή της ιδίως επί της αιτιάσεως σχετικά με τη συμμετοχή της στη συμπαιγνία για τις ανατιμήσεις για τις τιμές στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιανουάριο του 1987, η Επιτροπή δεν την εμπόδισε να εκφράσει έγκαιρα την άποψή της σχετικά με την αιτίαση αυτή (βλ., στην ίδια

κατεύθυνση, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, σκέψη 11, και της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψη 27).

60 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

B — *Επί του λόγου περί παραβάσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης*

Επιχειρήματα των διαδίκων

61 Η προσφεύγουσα τονίζει ότι, με την απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους φρονεί ότι κανένα από τα έγγραφα τα οποία ηδύνατο να λάβει υπόψη η Επιτροπή δεν στηρίζει τους ισχυρισμούς της. Ειδικότερα, η Επιτροπή κλήθηκε ρητά να διευκρινίσει τις αιτιάσεις της. Δεν απάντησε όμως στα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

62 Η Επιτροπή φρονεί ότι προσδιόρισε τις αιτιάσεις της με την ανακοίνωση των αιτιάσεων. Δυνάμει του άρθρου 190 της Συνθήκης, υποχρεούται να εκθέτει μόνο τα αποδεικτικά στοιχεία και τα νομικά και οικονομικά επιχειρήματα που δικαιολογούν την απόφασή της, πράγμα που έπραξε εν προκειμένω, κατονομάζοντας και προβάλλοντας τις αποδείξεις της συμμετοχής της προσφεύγουσας στην ενιαία παράβαση, αναλύοντας στην απόφαση τις δηλώσεις της Stora και τις έγγραφες αποδείξεις που θεμελιώνουν τη φύση των επιτροπών της PG Paperboard και κατονομάζοντας επίσης τις συναντήσεις στις οποίες είχε μετάσχει η προσφεύγουσα, καθώς και τις ανατιμήσεις τις οποίες είχε θέσει σε εφαρμογή σύμφωνα με τις αποφάσεις που ελαμβάνοντο στο πλαίσιο της συμπράξεως.

63 Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα αγνοεί τη λεπτομερή εξέταση των βασικών επιχειρημάτων τα οποία προέβαλε και δεν μπόρεσε να κατονομάσει σε

ποιο σημείο η Επιτροπή παρέλειψε να προσδιορίσει με ακρίβεια τις αιτιάσεις τις οποίες έκρινε αποδεδειγμένες εις βάρος της, πλην του ισχυρισμού της σχετικά με τις ανατιμήσεις του 1987.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

64 Η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι η απόφαση αιτιολογεί ανεπαρκώς τη συμμετοχή της στην παράβαση.

65 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 4ης Ιουλίου 1963, 24/62, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 909, 914, της 17ης Ιανουαρίου 1984, 43/82 και 63/82, VBVB και VBBB κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 19, σκέψη 22, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Ιανουαρίου 1992, Τ-44/90, La Cinq κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1, σκέψη 42), η αιτιολόγηση βλαπτικής αποφάσεως πρέπει να παρέχει στον μεν κοινοτικό δικαστή τη δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχό του ως προς τη νομιμότητα στον δε ενδιαφερόμενο να γνωρίζει πώς δικαιολογείται το ληφθέν μέτρο, ώστε να είναι σε θέση να υπερασπίσει τα δικαιώματά του και να εξακριβώσει αν η απόφαση είναι ή όχι βάσιμη.

66 Επομένως, η έλλειψη ή η ανεπάρκεια αιτιολογίας συνιστά λόγο ακυρώσεως αναγόμενο στην παράβαση ουσιώδους τύπου, ο οποίος διαφέρει, επομένως, από τον λόγο που στηρίζεται στην ανακρίβεια της αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως, ο έλεγχος της οποίας εμπίπτει, αντιθέτως, στην εξέταση του βασίμου της αποφάσεως αυτής.

67 Εν προκειμένω, η απόφαση μνημονεύει ευθέως την προσφεύγουσα στο πλαίσιο της περιγραφής των εναρμονισμένων ανατιμήσεων (αιτιολογική σκέψη 79, πίνακες Α, Δ, ΣΤ και Ζ του παραρτήματος της αποφάσεως). Περαιτέρω, τα σημεία της αποφάσεως όπου περιγράφονται οι αντικείμενες στον ανταγωνισμό συζητήσεις εντός της JMC (ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 44 έως 46, 58, 71, 73, 84, 85 και 87) αφορούν κατ' ανάγκην την προσφεύγουσα, η οποία δεν αμφισβητεί

τη συμμετοχή της σε δύο συναντήσεις του οργάνου αυτού. Τέλος, η απόφαση εκθέτει σαφώς τη συλλογιστική την οποία ακολούθησε η Επιτροπή για να κρίνει ότι μετέσχε στην όλη σύμπραξη (αιτιολογικές σκέψεις 116 έως 119).

68 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η αιτιολογία της αποφάσεως παρέσχε στην προσφεύγουσα επαρκείς ενδείξεις ώστε να γνωρίζει τα κύρια πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία στηρίχτηκε η συλλογιστική βάσει της οποίας η Επιτροπή την έκρινε υπαίτια παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

69 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως περί ανεπαρκούς αιτιολογήσεως της αποφάσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.

Γ — *Επί του λόγου περί παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης, καθόσον η Επιτροπή υπέπεσε σε κατάφωρη πλάνη εκτιμήσεως περί τα πράγματα και περί το δίκαιον*

Επιχειρήματα των διαδίκων

Επί των οργάνων της PG Paperboard

— Ως προς την αποστολή της PC και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας

70 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1986 και Απριλίου 1991, παρέστη σε δύο από τις εννέα συνεδριάσεις της PC τις οποίες σημειώνει η Επιτροπή, και συγκεκριμένα της 4ης Δεκεμβρίου 1987 και της 17ης

Νοεμβρίου 1988. Ουδέποτε μετέσχε στη συνεδρίαση της 20ής Μαΐου 1987, αντιθέτως προς ό,τι αναγράφεται στον συνημμένο στην απόφαση πίνακα 3.

71 Αμφισβητεί ότι προορισμός της PC ήταν να διαβιβάζει στους παραγωγούς τις τιμές που φέρονται συνομολογηθείσες εντός της PWG. Συγκεκριμένα, ο ισχυρισμός ότι η PC ελάμβανε εκθέσεις από την PWG και ότι τα μέλη της ενημερώνονταν για τις εφαρμοστέες τιμές προϋποθέτει ότι μια τέτοια ανακοίνωση γινόταν κατά τη συνεδρίαση ενός PC που ακολουθούσε αμέσως μετά τη συνεδρίαση της PWG κατά την οποία είχε αποφασιστεί μια ανατίμηση. Όμως, όχι μόνον η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συνεδριάσεις της PC ήταν σποραδική, αλλά και το ημερολόγιο των συμμετοχών της δείχνει την άγνοιά της για τις φερόμενες πρωτοβουλίες για τις τιμές.

72 Η προσφεύγουσα διατείνεται επίσης ότι η περιγραφή του τρόπου ανακοινώσεως των αποφάσεων της PWG στην PC (αιτιολογική σκέψη 38 της αποφάσεως) στηρίζεται στις αντιφατικές εξηγήσεις της Stora και του Roos, πρώην μέλους της διευθύνσεως της Feldmühle, του ομίλου Stora (βλ. κατωτέρω σκέψη 127).

73 Αμφισβητεί ότι το εσωτερικό σημείωμα που εντοπίσθηκε στον εμπορικό πράκτορα της Mayr-Melnhof στο Ηνωμένο Βασίλειο σχετικά με μια συνεδρίαση της 10ης Νοεμβρίου 1986 (αιτιολογική σκέψη 41 της αποφάσεως, παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) περιέχει στοιχεία που προδίδουν την ύπαρξη συμπαιγνιακής πολιτικής καθορισμού των τιμών εντός της PC. Δεν αποδεικνύεται ότι το εν λόγω σημείωμα πηγάζει από συνεδρίαση της PWG ή της PC και όχι από από άλλη χωριστή ιδιωτική συνάντηση. Περαιτέρω, δεν παρέχει έρεισμα στο συμπέρασμα της Επιτροπής ότι τα μέλη της PC ενημερώνονταν για τις τιμές που έπρεπε να εφαρμόσουν.

74 Τέλος, ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η PC είχε επίσης ως ρόλο να επιτηρεί τη θέση σε εφαρμογή των πρωτοβουλιών για τις τιμές δεν περιέχεται στην απόφαση και είναι αστήρικτος. Συναφώς, η Stora ουδέποτε εδήλωσε ότι η PC είχε τέτοιο σκοπό.

75 Γενικότερα, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι η PC μετείχε σε συζητήσεις σχετικές με κοινό κλαδικό σχέδιο περιορισμού του ανταγωνισμού (άρθρο 1 της αποφάσεως).

76 Με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, η Επιτροπή παραδέχεται ότι η προσφεύγουσα δεν μετείχε στην PC της 20ής Μαΐου 1987 και ότι η σχετική μνεία στον συνημμένο στην απόφαση πίνακα 3 ήταν εσφαλμένη. Η προσφεύγουσα μετείχε όμως στις συνεδριάσεις της 26ης Ιουνίου 1986 και της 17ης Νοεμβρίου 1988. Δεν αποδεικνύεται ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συνεδριάσεις αυτές διαπνεόταν από πνεύμα διαφορετικό από εκείνο της συμπράξεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 1991, Τ-3/89, Atochem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1177, σκέψεις 53 και 54), ούτε ότι αποσύρθηκε από την κοινή πρωτοβουλία.

77 Η Επιτροπή θεωρεί ότι το περί ημερολογίου επιχείρημα, ότι οι πρωτοβουλίες για τις τιμές δεν μπορεί να συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της PC, είναι παραπλανητικό, για δύο λόγους. Πρώτον, η προσφεύγουσα δεν αποκάλυψε το πλήθος και τις ημερομηνίες όλων των συνεδριάσεων στις οποίες παρέστη. Δεύτερον, η Stora περιέγραψε επαρκώς τον ρόλο της PC (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σελ. 4 και 5), προκύπτει δε σαφώς ότι οι συνεδριάσεις της PC είχαν κατά βάση αθέμιτο σκοπό. Εν πάση περιπτώσει, το ημερολόγιο των παρουσιών της προσφεύγουσας στις συνεδριάσεις της PC συμπίπτει με τις γνωστές πρωτοβουλίες τιμών.

78 Τέλος, η Επιτροπή αποκρούει τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι τίποτε δεν αποδεικνύει ότι το σημείωμα που συνιστά το παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων αφορά συνεδρίαση της PC (της 10ης Νοεμβρίου 1986). Η Επιτροπή τονίζει ότι η Weig άρχισε να παρίσταται στην PWG μόλις το 1988, ενώ το σημείωμα μνημονεύει εκπρόσωπο του εν λόγω κατασκευαστή. Παραμένει γεγονός ότι το σημείωμα τονίζει τις σχέσεις μεταξύ PWG και PC, όπως τις περιγράφει η Stora. Πρέπει επομένως να συναχθεί ότι το σημείωμα αφορά όντως συνεδρίαση της PC.

— Ως προς την αποστολή της JMC και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας

79 Η προσφεύγουσα κατ' αρχάς τονίζει ότι παρέστη σε δύο μόνο συνεδριάσεις της JMC, της 4ης Απριλίου 1989 και της 20ής Νοεμβρίου 1990, από τις 29 τις οποίες καταγράφει η Επιτροπή για το χρονικό διάστημα μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1991.

80 Αμφισβητεί, ακολούθως, τα συμπεράσματα της Επιτροπής ως προς την αποστολή της JMC. Εν όψει της χρονολογίας των συνεδριάσεων στις οποίες παρέστη, αποκρούει την περιγραφή του βασικού αντικειμένου της JMC, που εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 44 της αποφάσεως. Αμφισβητεί ειδικότερα ότι η συνεδρίαση της JMC της 4ης Απριλίου 1989 μπορούσε να έχει ως σκοπό είτε να διαπιστωθεί το εφικτόν μιας ανατιμήσεως, είτε να προσδιοριστούν οι λεπτομέρειες της φερομένης πρωτοβουλίας για τις τιμές του Μαρτίου-Απριλίου 1989, την οποία αποφάσισε η PWG, εφόσον οι παραγωγοί συνομολόγησαν, στα τέλη 1988 (αιτιολογική σκέψη 79 της αποφάσεως), ανατίμηση που έπρεπε να τεθεί σε εφαρμογή τον Μάρτιο του 1989, και την οποία ανήγγειλαν οι παραγωγοί τον Ιανουάριο του 1989. Αμφισβητεί επίσης ότι η συνεδρίαση της JMC του Νοεμβρίου 1990 μπορούσε να έχει ως σκοπό τη θέση σε εφαρμογή της φερομένης πρωτοβουλίας για τις τιμές του Ιανουαρίου 1991 και τον προσδιορισμό των λεπτομερειών της. Συγκεκριμένα, κατά την Επιτροπή, αυτή η πρωτοβουλία για τις τιμές συνομολογήθηκε τον Ιούνιο του 1990 και αναγγέλθηκε τον Σεπτέμβριο-Οκτώβριο 1990, ήτοι πριν από τη συνεδρίαση της JMC του Νοεμβρίου. Επί πλέον, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 87 και 88 της αποφάσεως, οι λεπτομέρειες της ανατιμήσεως είχαν προσδιοριστεί κατά τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990.

81 Γενικότερα, η προσφεύγουσα αμφισβητεί ότι η JMC μετείχε σε συζητήσεις σχετικές με κοινό κλαδικό σχέδιο περιορισμού του ανταγωνισμού (άρθρο 1 της αποφάσεως).

82 Παραδέχεται ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι το παράρτημα 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, χειρόγραφες σημειώσεις του διευθυντή πωλήσεων της Rena, και το παράρτημα 109, εμπιστευτική έκθεση του διευθυντή μάρκετινγκ της Mayr-Melnhof προς τον Katzner (υπεύθυνο πωλήσεων διευθυντή μάρκετινγκ του ομίλου Mayr-Melnhof στη Γερμανία), είναι έγγραφα αφορώντα τις συνεδριάσεις

της JMC. Αυτές όμως οι συνεδριάσεις ήσαν αφιερωμένες στις ποιότητες χαρτονιού GC, το οποίο η προσφεύγουσα δεν κατασκευάζει. Περαιτέρω, το παράρτημα 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων περιέχει ένα μείγμα πληροφοριών που εν μέρει μόνον έχουν ληφθεί από συνεδρίαση της JMC (βλ. συνοδευτική επιστολή της Rena, παράρτημα 116 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων).

83 Δεν αποδεικνύεται ότι τα λοιπά έγγραφα τα οποία επικαλείται η Επιτροπή αφορούν την JMC. Έτσι, δεν αποδεικνύεται ότι το παράρτημα 111 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, δακτυλογραφημένος τιμοκατάλογος στα σουηδικά, που ελήφθη από τη Rena και «δείχνει την ημερομηνία και το ποσό των αυξήσεων που θα εφαρμόζονταν για κάθε ποιότητα σε κάθε εθνικό νόμισμα» (αιτιολογική σκέψη 80 της αποφάσεως), αναφέρεται σε συνεδρίαση της JMC, ούτε καν σε συνεδρίαση κάποιου από τα όργανα της PG Paperboard.

84 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, κατά την Επιτροπή, το σημείωμα με ημερομηνία 11 Ιανουαρίου 1990, το οποίο συνέταξε ο διευθυντής πωλήσεων της FS-Karton (παράρτημα 113 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) και μνημονεύει η αιτιολογική σκέψη 84 της αποφάσεως, αφορούσε μια συνεδρίαση της JMC στο πλαίσιο της εφαρμογής της πρωτοβουλίας του Μαρτίου-Απριλίου 1990. Τονίζει όμως ότι, κατά τις δηλώσεις της Mayr-Melnhof, επρόκειτο για σημείωμα εσωτερικής χρήσεως που είχε καταρτιστεί για μια συνεδρίαση και δεν υπάρχει κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο σχετικώς.

85 Εξ άλλου, η πλήρης σειρά χειρογράφων σημειώσεων που ελήφθησαν από τη Rena σχετικά με τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 (παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), που μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 87 της αποφάσεως, αποτελούσε, κατά τη Rena, απλώς «προπαρασκευαστικό έγγραφο για μια συνεδρίαση επί του προϋπολογισμού». Κατά το μέτρο που το έγγραφο αυτό αφορούσε τις ποιότητες GD, ανακριβώς συνήγαγε ο συντάκτης του ότι όλοι οι παραγωγοί θα ανήγγελλαν ανατίμηση για τις 8 Οκτωβρίου. Συναφώς, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι κοινοποίησε ανατιμήσεις μόλις στις 31 Οκτωβρίου και αμφισβητεί ότι μετείχε στη συμφωνία που φέρεται ότι αποσκοπούσε σε ανατίμηση των ποιοτήτων GD.

86 Κατά τα λοιπά, η προσφεύγουσα αποκρούει το συμπέρασμα της Επιτροπής ότι, «μολονότι όλα τα σημειώματα για τις συνεδριάσεις της JMC που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή αφορούν τις ποιότητες GC, μπορούν, ελλείψει οποιουδή-

ποτε άλλου έγγραφου στοιχείου, να θεωρηθούν ως αντιπροσωπευτικά των συνεδριάσεων που πραγματοποιήθηκαν για την ποιότητα GD, καθώς επίσης και του αντικειμένου των συνεδριάσεων της JMC γενικότερα» (αιτιολογική σκέψη 113, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως). Υποστηρίζει ότι η Stora, στις δηλώσεις της τις οποίες επικαλείται με το υπόμνημα αντικρούσεώς της η Επιτροπή, δεν έκανε καμμία διάκριση μεταξύ των συνεδριάσεων στις οποίες παρίσταντο παραγωγοί χαρτονιού GC και εκείνων στις οποίες μετείχαν παραγωγοί χαρτονιού GD.

87 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή κατέγραψε, κατά το υπό κρίση χρονικό διάστημα, 29 συνεδριάσεις της JMC, αλλά μόνο πέντε πρωτοβουλίες για τις τιμές. Εξ αυτού η προσφεύγουσα συνάγει ότι η JMC μπορεί να άσκησε τις φερόμενες ως παράνομες δραστηριότητές της σε μικρό μόνον αριθμό των συνεδριάσεων αυτών, δηλαδή σ' εκείνες που αφορούσαν άμεσα τις φερόμενες πρωτοβουλίες της PWG για τις τιμές.

88 Τέλος, φρονεί ότι ο ισχυρισμός ότι, «βάσει των προπαρασκευαστικών εργασιών που επραγματοποιούντο στην JMC, η PWG ελάμβανε καταρχήν τις αποφάσεις σχετικά με τον κατάλληλο χρόνο και το επίπεδο της αύξησης» (αιτιολογική σκέψη 72 της αποφάσεως) δεν στηρίζεται σε καμμία απόδειξη.

89 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η προσφεύγουσα μετείχε στις συνεδριάσεις της JMC της 3ης και 4ης Απριλίου 1989 και της 19ης και 20ης Νοεμβρίου 1990. Εξ άλλου, η προσφεύγουσα είχε — όπως αναγνωρίζει — επί μέρους συζητήσεις με συναδέλφους σχετικά με συνεδριάσεις στις οποίες δεν είχε παραστεί. Περαιτέρω, τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας αποκρούουν αποδεικτικά στοιχεία (παραρτήματα 109, 113, 117 και 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), κατά το μέτρο που θεμελιώνουν ότι αντικείμενο της JMC ήταν, πρώτον, να προσδιορίζει αν — και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, πώς — μπορούσαν να εφαρμοστούν οι ανατιμήσεις και να υποβάλλει τα συμπεράσματά του στην PWG και, δεύτερον, να προσδιορίζει τις λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών για τις τιμές τις οποίες είχε αποφασίσει η PWG, ανά χώρα και για τους βασικούς πελάτες, με σκοπό την κατάρτιση συστήματος ισοδυνάμων τιμών στην Ευρώπη (αιτιολογική σκέψη 44 της αποφάσεως). Τέλος, όπως προκύπτει από τη δεύτερη δήλωση της Stora (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σ. 9), ρόλος της JMC ήταν επίσης να συζητεί για τις δυσχέρειες εφαρμογής αυτών των ανατιμήσεων τόσο για τις ποιότητες GC όσο και για τις ποιότητες GD.

90 Ειδικότερα, σχετικά με την ανατίμηση του Απριλίου 1989, η προσφεύγουσα μετείχε στη συνεδρίαση της PC της 17ης Νοεμβρίου 1988, κατά την οποία ελήφθη η κατ' αρχήν απόφαση ανατιμήσεως. Η εφαρμοσθείσα από την προσφεύγουσα ανατίμηση, ήτοι 25 UK£ στο Ηνωμένο Βασίλειο, κοινοποιήθηκε στους πελάτες της στις 16 Φεβρουαρίου και εφαρμόστηκε στις 10 Μαΐου 1989. Δύο έγγραφα δείχνουν ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας ήταν αποτέλεσμα της συμπράξεως, ήτοι ένας αχρονολόγητος τιμοκατάλογος ληφθείς από τη Finnboard (UK) Ltd, επιγραφόμενος «Ανατιμήσεις δευτέρου τριμήνου 1989», που παρείχε τις ανατιμήσεις σε κάθε εθνική αγορά, περιλαμβανομένου και του Ηνωμένου Βασιλείου για τις ποιότητες GD, και ένα έγγραφο της Fiskeby της 14ης Φεβρουαρίου 1989 (έγγραφο D-G-1) που επιβεβαιώνει αυτά τα στοιχεία. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Επιτροπή υπενθυμίζει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε συνεδρίαση της JMC της 3ης και 4ης Απριλίου 1989 και το γεγονός ότι ο πράκτορας της προσφεύγουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο μετέσχε στις 4 Απριλίου 1989 σε συνεδρίαση της Paper Agents Association (στο εξής: PAA), για να συζητήσει σχετικά με τη θέση σε εφαρμογή της συμφωνίας που είχε συναφθεί στο πλαίσιο της συμπράξεως.

91 Σχετικά με την ανατίμηση του Ιανουαρίου 1991, από τα έγγραφα τα σχετικά με τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 (σημειώσεις της Rena) προκύπτει ότι έπρεπε να αναγγελθεί για όλες τις ποιότητες, ότι ανερχόταν σε 40 UK£ στο Ηνωμένο Βασίλειο και ότι τέθηκε σε εφαρμογή στις 31 Ιανουαρίου 1991. Η Επιτροπή αγνοεί αν η προσφεύγουσα μετέσχε στη συνεδρίαση αυτή, επισημαίνει όμως ότι εκπροσωπήθηκε στη συνεδρίαση της PAA της 18ης Σεπτεμβρίου 1990, κατά τη διάρκεια της οποίας διεξήχθησαν συζητήσεις επί της εν λόγω ανατιμήσεως, όπως προκύπτει από σημείωμα που αποσπάστηκε από την Iggesund Board Sales (παράρτημα 132 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Η συνεδρίαση της JMC της 19ης και 20ής Νοεμβρίου 1990 ήταν αφιερεωμένη, κατά την Επιτροπή, στην επιτήρηση της προόδου της εφαρμογής της ανατιμήσεως, την οποία η προσφεύγουσα κοινοποίησε στις 31 Οκτωβρίου 1990. Η προσφεύγουσα αύξησε τις τιμές της κατά 40 UK£ από τις 28 Ιανουαρίου 1991.

92 Η Επιτροπή αποκρούει, εν συνεχεία, τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι οι συνεδριάσεις της JMC αφορούσαν μόνο το χαρτόνι GC. Συγκεκριμένα, το σημείωμα της Rena σχετικά με τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 (παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) αφορά ανατίμηση για όλες τις ποιότητες, πράγμα που ενισχύει τις δηλώσεις της Stora ως προς το σημείο αυτό (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σ. 6 και 8).

93 Τέλος, το σημείωμα της Rena σχετικά με τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989 (παράρτημα 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) εμφαίνει τις λεπτομέρειες των ανατιμήσεων που είχαν αναγγελθεί σε κάθε εθνικό νόμισμα και περιέχει εκτίμηση των αντιδράσεων των πελατών, καθώς και της προόδου που επιτελέστηκε στην κατεύθυνση της εφαρμογής των ανατιμήσεων σε κάθε εθνική αγορά.

— Ως προς την αποστολή της ΟΕ και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας

94 Η προσφεύγουσα, η οποία δηλώνει ότι παρέστη σε επτά συνεδριάσεις κατά την καταλαμβανόμενη από την απόφαση χρονική περίοδο, υποστηρίζει ότι η ΟΕ συζητούσε ζητήματα για τα οποία ο κλάδος είχε έννομο συμφέρον.

95 Αμφισβητεί ότι κεντρικό θέμα των συζητήσεων αποτελούσε η ανάλυση και η εκτίμηση της καταστάσεως της αγοράς χαρτονιού στις επί μέρους χώρες (αιτιολογική σκέψη 50 της αποφάσεως).

96 Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι «οι συζητήσεις για τις συνθήκες της αγοράς δεν ήταν αόριστες: οι συνομιλίες για την κατάσταση κάθε εθνικής αγοράς πρέπει να θεωρηθούν στο πλαίσιο των προγραμματισμένων πρωτοβουλίων για τις τιμές, συμπεριλαμβανόμενης και της διαφαινόμενης ανάγκης προσωρινής διακοπής της λειτουργίας των εργοστασίων για τη στήριξη των αυξήσεων των τιμών» (αιτιολογική σκέψη 50, πρώτο εδάφιο), είναι αναπόδεικτος. Συγκεκριμένα, το σημείωμα το οποίο συνέταξε ο εκπρόσωπος της FS-Karton (παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), που αφορά, κατά την Επιτροπή, τα «βασικά σημεία» της ΟΕ που συνεδρίασε στις 3 Οκτωβρίου 1989, προδίδει, στην πραγματικότητα, ότι η ΟΕ προέβη σε γενική μελέτη των συνθηκών της αγοράς ανά χώρα, όσον αφορά ιδίως τις ανεκτέλεστες παραγγελίες. Η μόνη νύξη περί — φερομένης ως — εναρμονισμένης ανατιμήσεως αφορά τη γαλλική αγορά, το δε σημείωμα εκθέτει απλώς την πολιτική την οποία έπρεπε ν' ακολουθήσει η επιχείρηση, από την οποία προέρχεται το σημείωμα.

97 Η προσφεύγουσα αποκρούει τον — εκτιθέμενο στην αιτιολογική σκέψη 119 της αποφάσεως — ισχυρισμό της Επιτροπής, ότι οι παριστάμενοι στην ΟΕ δεν είναι δυνατόν ν' αγνοούσαν τον αθέμιτο σκοπό για τον οποίον επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες που εν γνώσει τους παρείχαν στην JMC. Κατ' αυτήν, αφενός μεν η Επιτροπή εκλαμβάνει τις γνώμες ως πραγματικότητα, αφετέρου δε ο ισχυρισμός αυτός δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο.

98 Η Επιτροπή κατ' αρχάς διευκρινίζει ότι η συμπεριφορά της ΟΕ πρέπει να γίνει αντιληπτή στο πλαίσιο της όλης παραβάσεως και των έργων της JMC, στις συνεδριάσεις της οποίας εξεπροσωπείτο η προσφεύγουσα και στην οποία η ΟΕ υπέβαλλε αναφορά. Τα θέματα για τα οποία γινόταν λόγος στην ΟΕ τα περιέγραψε η Stora. Το ότι η ΟΕ δεν ασχολούνταν απλώς με την ανταλλαγή στατιστικών σε συνοπτική μορφή αποδεικνύεται από σημείωμα εκπροσώπου της FS-Karton σχετικά με τη συνεδρίαση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 (βλ. ανωτέρω σκέψη 115), που παραθέτει συζητήσεις που είχαν γίνει σχετικά με τις ανεκτέλεστες παραγγελίες των παραγωγών χαρτονιού GC και GD, περιλαμβανομένων και ατομικών θέσεων.

99 Τέλος, η Επιτροπή αποκρούει την «αθώα» εξήγηση την οποία προβάλλει η προσφεύγουσα για την ανταλλαγή πληροφοριών εντός της ΟΕ. Τον ισχυρισμό αυτόν αποκρούουν όχι μόνον οι συζητήσεις που έχουν καταχωρηθεί στο σημείωμα για τη συνεδρίαση της 3ης Οκτωβρίου 1989, αλλά και οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά την επακολουθήσασα συνεδρίαση της JMC της 16ης Οκτωβρίου· οι τελευταίες μάλιστα δείχνουν ότι η κατάσταση των ανεκτελέστων παραγγελιών αποτελούσε καθοριστικό στοιχείο για να τεθεί μια ανατίμηση σε ισχύ.

Επί των πρωτοβουλιών για τις τιμές

100 Πρώτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι την απόφασή της να ευθυγραμμίζει ή όχι τις τιμές της με εκείνες των επιχειρήσεων που δέσποζαν στην αγορά την ελάμβανε με πλήρη ανεξαρτησία.

101 Η κανονική πρακτική της ήταν να επανεξετάζει τις τιμές της στο Ηνωμένο Βασίλειο ανά εξάμηνο, συνήθως τον Απρίλιο και τον Οκτώβριο.

102 Ως προς την ανατίμηση του Απριλίου 1989, η προσφεύγουσα δηλώνει ότι κοινοποίησε στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις 16 Φεβρουαρίου 1989, ανατίμηση κατά 25 UK£, που τέθηκε σε ισχύ στις 10 Μαΐου του ίδιου έτους, για να ευθυγραμμίσει τις τιμές της με εκείνες των επιχειρήσεων που δέσποζαν στην αγορά, αφού έλαβε υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία:

— την κατάσταση της βρετανικής οικονομίας·

— την εμμονή της ζητήσεως στα τέλη του 1988·

— ενδείξεις περί σταθεροποιήσεως των τιμών των πρώτων υλών·

— την πληροφορία — που μεταδόθηκε μέσω της εξειδικευμένης εκδόσεως «EUWID Pulp & Paper» (παράρτημα G της απαντήσεώς της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων) — ότι είχαν αναγγελθεί ανατιμήσεις στη Γερμανία, όπου συγκεκριμένα οι ποιότητες GD θα ανήρχοντο κατά 8 έως 10 DM την 1η Μαΐου 1989·

— την εκ μέρους της Mayr-Melnhof γνωστοποίηση ανατιμήσεως στις 6 Φεβρουαρίου 1989 στο Ηνωμένο Βασίλειο, που επρόκειτο να ισχύσει από τον Απρίλιο 1989, και, δύο ημέρες αργότερα, την εκ μέρους της SCA Colthrop γνωστοποίηση παρομοίας ανατιμήσεως που επίσης επρόκειτο να ισχύσει από τον Απρίλιο.

103 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, σύμφωνα με τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η Επιτροπή, η συμφωνία περί ανατιμήσεων στο Ηνωμένο Βασίλειο για τις ποιότητες GD προέβλεπε ότι η ανατίμηση θα ετίθετο σε ισχύ την 1η Μαΐου. Η ίδια όμως η προσφεύγουσα αύξησε τις τιμές της μόλις στις 10 Μαΐου.

104 Επί πλέον, η παρουσία της στη συνεδρίαση της JMC της 4ης Απριλίου 1989 δεν μεταβάλλει αυτήν την πραγματικότητα, εφόσον αντικείμενό της δεν μπορούσε να είναι ούτε να ορίσει αν μπορούσε να εφαρμοστεί ανατίμηση (η ανατίμηση είχε αποφασιστεί στα τέλη του 1988), ούτε να ρυθμίσει τις λεπτομέρειες της φερομένης πρωτοβουλίας για τις τιμές την οποία είχε αποφασίσει η PWG. Εφόσον δε η ανατίμηση δεν είχε ακόμη εφαρμοστεί στην αγορά, η συνεδρίαση δεν μπορούσε να έχει ως αντικείμενο την επιτήρηση της εφαρμογής της στην πράξη μετά την έναρξη της ισχύος της.

105 Τέλος, κακώς η Επιτροπή καταλογίζει, με το υπόμνημα αντικρούσεως, στην προσφεύγουσα την παρουσία του πράκτορά της στις συνεδριάσεις της PAA, καθ' όσον ο πράκτορας αυτός είναι εντελώς ανεξάρτητος.

106 Όσο για την ανατίμηση του Απριλίου του 1990, διάφορα τεύχη της εξειδικευμένης επιθεωρήσεως EUWID Pulp & Paper απεκάλυψαν ότι η ανατίμηση επέκειτο. Ειδικότερα, η επιθεώρηση αυτή ανήγγειλε ότι προβλεπόταν ανατίμηση κατά 8 % για τον Μάρτιο, αλλ' ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο θα ήταν υψηλότερη λόγω αδυναμίας της λίρας στερλίνας (τεύχος της 20ής Δεκεμβρίου 1989). Στο τεύχος της 17ης Ιανουαρίου, επισημαινόταν ότι η Mayr-Melnhof είχε αποστείλει στην πελατεία της εγκύκλιο για ν' αναγγείλει ανατιμήσεις. Το επόμενο τεύχος επιβεβαίωσε ότι ανατιμήσεις κατά 8 % προβλέπονταν τον Μάρτιο. Ακολούθως, η προσφεύγουσα παρατήρησε ότι η ανατίμηση στο Ηνωμένο Βασίλειο την οποία είχε γνωστοποιήσει η Mayr-Melnhof επιβεβαιώθηκε στην αγορά τον Μάρτιο.

107 Εν όψει της μειώσεως των τιμών συναλλάγματος στα τέλη 1989 και της μειώσεως των τιμών της αγοράς, η προσφεύγουσα θεώρησε ότι όφειλε να ευθυγραμμιστεί με τους συντελεστές της οικονομίας που υπαγόρευαν τις τιμές.

108 Όσο για την ανατίμηση του Ιανουαρίου 1991, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι εγνώριζε ότι το κόστος εκμεταλλεύσεώς της για το 1991 θα αυξανόταν αισθητά λόγω, πρωτ' απ' όλα, ανόδου της τιμής του υγραερίου και αυξήσεως του προσωπικού της.

109 Σ' αυτό το πλαίσιο, ισχυρίζεται ότι έμαθε μέσω των εξειδικευμένων εκδόσεων, και ειδικότερα από την επιθεώρηση EUWID Pulp & Paper, ότι οι παραγωγοί είχαν σκοπό ν' ανεβάσουν τις τιμές από τις αρχές του 1991. Το στοιχείο αυτό επισημάνθηκε από τις αρχές Αυγούστου και επιβεβαιώθηκε στο τεύχος της 12ης Σεπτεμβρίου 1990. Κατά το τεύχος του EUWID Pulp & Paper της 25ης Σεπτεμβρίου 1990, η Mayr-Melnhof επρόκειτο να αυξήσει τις τιμές της από τις 7 Ιανουαρίου κατά 40 UK£/τόννο. Το τεύχος της 24ης Οκτωβρίου 1990 επιβεβαίωσε ότι και η Feldmühle είχε αναγγείλει παρόμοιες αυξήσεις. Εκθέσεις για την κατάσταση της αγοράς, τις οποίες ελάμβανε η προσφεύγουσα από την πελατεία της και από διάφορες πηγές επιβεβαίωσαν ότι η SCA Colthrop είχε αναγγείλει ανατιμήσεις στις 29 Οκτωβρίου. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η προσφεύγουσα αποφάσισε, στις 31 Οκτωβρίου 1990, ν' αυξήσει τις τιμές της κατά ανάλογο ποσό στην αγορά του Ηνωμένου Βασιλείου, για να ευθυγραμμίσει τις τιμές της προς εκείνες των ανταγωνιστών της.

110 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν διαθέτει άμεσες αποδείξεις συμπαιγνίας έναντι αυτής.

111 Κατά το μέτρο που η Επιτροπή δεν απέδειξε την τακτική συμμετοχή της στις συνεδριάσεις της PG Paperboard ή σε συνεδριάσεις όπου συζητούνταν αντίθετες στον ανταγωνισμό πρακτικές, δεν μπορεί να επικαλεστεί τη νομολογία του Πρωτοδικείου, κατά την οποία, όταν συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις, στην επιχείρηση εναπόκειται ν' αποδείξει ότι δεν προσχώρησε στην πρωτοβουλία που συνομολογήθηκε κατά τις συναντήσεις.

112 Η Επιτροπή υπενθυμίζει κατ' αρχάς ότι αποκρούει την απόπειρα κατατμήσεως της παραβάσεως της προσφεύγουσας. Θεωρεί απατηλό τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι κατηγορείται για αντίθετες στον ανταγωνισμό πρακτικές στο Ηνωμένο Βασίλειο μόνο, ενώ βάσει του συστήματος, καθορίζονταν εναρμονισμένες τιμές για ολόκληρη την Κοινότητα, με εφαρμογή σε καθεμιά από τις εθνικές αγορές.

113 Αμφισβητεί ότι η προσφεύγουσα ευθυγράμμισε τις τιμές της με εκείνες των ανταγωνιστών της με πλήρη ανεξαρτησία. Τονίζει ότι ο πράκτορας της προσφεύγουσας μετείχε σε συνεδριάσεις όπου συνεζητείτο η εφαρμογή της συμπράξεως σε εθνικό επίπεδο, πράγμα που η προσφεύγουσα εγνώριζε, εφόσον οι πράκτορες ενεργούσαν βάσει εντολής των παραγγελέων τους. Η Επιτροπή επίσης τονίζει ότι η προσφεύγουσα μετείχε τακτικά στις συνεδριάσεις των επιτροπών της PG Paperboard, κατά τις οποίες συνεζητούντο οι πρωτοβουλίες για τις τιμές, ότι αναγνωρίζει ότι είχε τηλεφωνικές επαφές με άλλους παραγωγούς σχετικά με συνεδριάσεις στις οποίες δεν παρίστατο, ότι δεν απέδειξε ότι δεν συμμεριζόταν τη συναίνεση που επιτυγχανόταν μεταξύ των εταίρων της συμπράξεως και ότι εξακολούθησε μάλιστα να μετέχει στις συνεδριάσεις και μετά τους ελέγχους της Επιτροπής.

114 Κατά την Επιτροπή, οσάκις αποδεικνύεται ότι μια επιχείρηση μετείχε τακτικά σε συναντήσεις όπου γινόταν λόγος, π.χ., περί πρωτοβουλιών για τις τιμές, η επιχείρηση αυτή φέρει το βάρος ν' αποδείξει ότι δεν συμφώνησε με την πρωτοβουλία που συνομολογήθηκε στις συναντήσεις· προς τούτο δε, πρέπει ν' αποδείξει ότι οι ανταγωνιστές της εγνώριζαν ότι ελάμβανε αποστάσεις από τη συναίνεση που είχε επιτευχθεί κατά τις συναντήσεις (βλ. αποφάσεις της 24ης Οκτωβρίου 1991, Τ-2/89, Petrofina κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1087, Atochem κατά Επιτροπής, όπ.π., και της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-9/89, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-499, και Τ-13/89, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-1021).

Επί της πολιτικής της «τιμής πριν από την ποσότητα»

115 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη συμμετοχή της σε σύμπραξη που είχε ως σκοπό «να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις» (άρθρο 1, ογδόη περίπτωση) και ότι ελάμβανε «εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών» (άρθρο 1, ενάτη περίπτωση).

116 Τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία διαθέτει η Επιτροπή δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι οι μικροί παραγωγοί χαρτονιού είχαν προσχωρήσει στην φερο-

μένη πολιτική της «τιμής πριν από την ποσότητα». Η δήλωση άλλωστε της Επιτροπής ότι οι μικροί παραγωγοί είχαν συνείδηση της ανάγκης να προσαρμόσουν τη συμπεριφορά τους, εν όψει της γενικής σύμπνοιας μεταξύ των μεγάλων παραγωγών, αποτελεί απλή πιθανολόγηση.

117 Αντιθέτως, η προσφεύγουσα εκμεταλλεύτηκε πλήρως το παραγωγικό της δυναμικό κατά το μεγαλύτερο μέρος της κρίσιμης περιόδου. Τα ποσοστά χρησιμοποιήσεως των μηχανημάτων προδίδουν μείωση των διαστημάτων διακοπής μεταξύ 1987 και 1990.

118 Ως προς το σημείωμα που προέρχεται από τον γενικό διευθυντή της Rena σχετικά με μια ειδική συνεδρίαση του Nordic Paperboard Institute (στο εξής: NPI) (παράρτημα 102 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), σημείωμα το οποίο επικαλείται η Επιτροπή, η προσφεύγουσα διατείνεται ότι δεν είναι μέλος αυτού του οργάνου, οτι η επίμαχη συνεδρίαση δεν ήταν συνεδρίαση της PG Paperboard και ότι, κατά συνέπεια, το σημείωμα αυτό δεν παρέχει έρεισμα στο συμπέρασμα της Επιτροπής ότι όλοι οι μικροί παραγωγοί είχαν συμφωνήσει με την πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα.

119 Αμφισβητεί επίσης ότι μετείχε στη φερομένη σύμπραξη σχετικά με τη διατήρηση των μεριδίων αγοράς και επισημαίνει ότι το μερίδιό της στην αγορά μειώθηκε κατά στην καταλαμβανομένη από την απόφαση χρονική περίοδο.

120 Αποκρούει, τέλος, τον ισχυρισμό της Επιτροπής (βλ. αιτιολογική σκέψη 53 της αποφάσεως) ότι τα αποκαλυφθέντα στην FS-Karton έγγραφα «επιβεβαιώνουν ότι κατά τα τέλη του 1987 επετεύχθη συμφωνία στις δύο ομάδες προέδρων για τα συναφή θέματα του ελέγχου του όγκου των πωλήσεων και της πειθαρχίας όσον αφορά τις τιμές». Συναφώς, υπενθυμίζει ότι το σημείωμα στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή (παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) δεν μνημονεύει τα «two Presidents groups» (την «President conference» και την PWG), αλλά το «Presidents grouping». Η Επιτροπή αναφέρεται έτσι πιθανότατα στην PWG και όχι στην «President Conference» και δεν υπάρχει καμμία ένδειξη ότι η αναφορά αυτή εννοεί περισσότερες «από μία ομάδα». Η προσφεύγουσα όμως δεν μετείχε στην PWG.

121 Η Επιτροπή φρονεί ότι η προσφεύγουσα παριστά κατά τρόπο παραπλανητικό τον συλλογισμό της. Η προσφεύγουσα κατηγορείται ότι μετείχε σε κοινό σκοπό, δύο από τις εκδηλώσεις του οποίου ήταν ο έλεγχος της προσφοράς του προϊόντος εντός της Κοινότητας, ώστε να εξασφαλίζεται η εφαρμογή των εναρμονισμένων ανατιμήσεων, και η ανταλλαγή πληροφοριών ιδίως για τις διακοπές της παραγωγής, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και το ποσοστό χρησιμοποιήσεως των μηχανημάτων. Η προσφεύγουσα μετείχε στις συνεδριάσεις της JMC, κατά τις οποίες, στο πλαίσιο της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα, την οποία όλοι οι παραγωγοί ακολουθούσαν, οι μικροί κατασκευαστές είχαν γνώση της συμφωνίας την οποία είχαν συνάψει οι κυριότεροι παραγωγοί για να διατηρείται ο εφοδιασμός σε σταθερά επίπεδα, καθώς και της ανάγκης να προσαρμόσουν τη δική τους συμπεριφορά αναλόγως.

122 Το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν μέλος του NPI δεν στερεί της αποδεικτικής του ισχύος το σημείωμα της Rena σχετικά με την ειδική του συνεδρίαση (βλ. σκέψη 118 ανωτέρω). Το σημείωμα αυτό όχι μόνο παρέχει πρόσθετη απόδειξη του συστήματος που είχε εγκαθιδρυθεί για τον έλεγχο της παραγωγής, αλλά και παρέχει έρεισμα στη δήλωση της Stora ότι οι παραγωγοί μη μέλη της PWG ενημερώνονταν για τη γενική συμφωνία που είχαν συνάψει οι κυριότεροι παραγωγοί για να διατηρούνται σταθερά τα επίπεδα εφοδιασμού. Η ερμηνεία αυτή δεν σημαίνει ότι το σημείωμα αυτό αφορά ευθέως την προσφεύγουσα.

Επί του τρόπου διαβιβάσεως των πληροφοριών

123 Η προσφεύγουσα θεωρεί τις δηλώσεις της Stora αναξιόπιστες.

124 Πρώτον, εφόσον η Stora αναγνώρισε ότι οι θυγατρικές της Feldmühle, Kopparfors και CBC είχαν θέσει σε εφαρμογή ορισμένες πολιτικές και ορισμένες πρακτικές δυνάμενες να συνιστούν παραβάσεις των κανόνων ανταγωνισμού (αιτιολογική σκέψη 34 της αποφάσεως), έχει συμφέρον να αποδείξει την ύπαρξη δεσμών μεταξύ του μεγαλυτέρου δυνατού αριθμού παραγωγών χαρτονιού και της φερομένης συμπράξεως, και ειδικότερα των μικρών παραγωγών, για να ελαχιστοποιήσει τον ρόλο της.

125 Δεύτερον, οι δηλώσεις της Stora εμφανίζουν αντιφάσεις όσον αφορά τους τρόπους ανακοινώσεως των αποφάσεων της PWG στην PC.

126 Με τη δεύτερη δήλωσή της, η Stora είπε ότι ο ρόλος της PWG ήταν μεταξύ άλλων «να αξιολογεί και να παρουσιάζει στο συμβούλιο προέδρων την ακριβή κατάσταση της προσφοράς και της ζήτησης στην αγορά και τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν για να επιβληθεί τάξη σε αυτή» (αιτιολογική σκέψη 38 της αποφάσεως), ενώ, σε μεταγενέστερη δήλωσή της (επιστολή της 17ης Σεπτεμβρίου 1991, παράρτημα 38 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), έδωσε διευκρινίσεις για το πώς ανακοινώνονταν ατομικά τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της PWG στο πλαίσιο κατ' ιδίαν επαφών τις οποίες διατηρούσαν διάφορες επιχειρήσεις. Επ' αυτού του τελευταίου σημείου, η προσφεύγουσα φρονεί ότι η Stora αναφέρεται στα συστήματα μεταδόσεως των πληροφοριών που υπήρχαν στη Γερμανία, τη Γαλλία και τη Σκανδιναβία, δεν μνημονεύει όμως τέτοιο σύστημα στις Κάτω Χώρες, ούτε οποιοδήποτε σύστημα στο οποίο να εμπλέκεται η προσφεύγουσα.

127 Οι δύο δηλώσεις αντικρούουν επίσης τη δήλωση του Roos, τέως μέλους της διευθύνσεως της Feldmühle. Συγκεκριμένα, η τελευταία αυτή δήλωση δεν είναι πολύ σαφής, εφόσον αποδεικνύει ότι οι συζητήσεις της PWG περιήρχοντο εις γνώση της PC καθώς και της JMC, ιδίως μέσω προσώπων που είχαν μετάσχει στις εργασίες των δύο ομάδων.

128 Η Επιτροπή θεωρεί παραπλανητικό το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί ιδιοτελούς χαρακτήρα των δηλώσεων της Stora, διότι και άλλοι κατασκευαστές κατονόμασαν την προσφεύγουσα ως έναν από τους μετέχοντες στη JMC.

129 Αμφισβητεί τον αντιφατικό χαρακτήρα των δηλώσεων περί των διαύλων επικοινωνίας μεταξύ της PWG και της JMC. Ο Roos δεν αντιφάσκει όταν ισχυρίζεται ότι δεν υπήρχαν επίσημοι δίαυλοι επικοινωνίας και ότι οι πληροφορίες κυκλοφορούσαν ανεπίσημα μεταξύ προσώπων, περιλαμβανομένων και εκείνων που παρίσταντο στις συνεδριάσεις των δύο ομίλων. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο Roos ήταν ο πρόεδρος της JMC.

130 Επί πλέον, η PWG συνερχόταν πριν από κάθε προγραμματισμένη συνεδρίαση της PC. Εφόσον δε των δύο συνεδριάσεων προήδρευε το ίδιο πρόσωπο, δεν υπήρχε καμμία αμφιβολία ότι ανακοίνωνε το αποτέλεσμα της PWG στους κατασκευαστές που δεν είχαν παρευρεθεί. Εάν, αμέσως μετά τη συνεδρίαση της PWG, δεν επακολουθούσε συνεδρίαση της PC, οι μετέχοντες ενημέρωναν τους μικρούς παραγωγούς του εθνικού τους ομίλου για τα αποφασισθέντα. Και σ' αυτήν την περίπτωση, οι δίαυλοι επικοινωνίας δεν είχαν προσλάβει τυπική μορφή.

Επί της διάρκειας της συμμετοχής

131 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι η Επιτροπή δεν μπορεί ν' αποδείξει ότι μετείχε στη σύμπραξη έξω από τις περιόδους συμμετοχής της στις πρωτοβουλίες για τις τιμές, ήτοι τις πρωτοβουλίες του Απριλίου 1989, του Απριλίου 1990 και του Ιανουαρίου 1991. Αρνείται πάσα συμμετοχή στην ανατίμηση του 1987. Εξ άλλου, δεν υπάρχει καμμία απόδειξη συμμετοχής της σ' αυτή την ανατίμηση. Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό ότι η συμμετοχή της στη φερόμενη παράβαση άρχισε μόλις το 1989.

132 Η Επιτροπή αποκρούει τη θεώρηση της προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, η ανατίμηση του Ιανουαρίου 1987 προγραμματίστηκε από τα τέλη 1986. Η προσφεύγουσα μετείχε στις συνεδριάσεις των επιτροπών της PG Paperboard καθ' όλη τη διάρκεια της παραβάσεως και μετέσχε σε μια συνεδρίαση της PC της 29ης Μαΐου 1986.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

133 Πρέπει να εξετασθεί, πρώτον, το ζήτημα αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989, αφότου η προσφεύγουσα παραδέχεται ότι άρχισε να μετέχει στις συναντήσεις του JMC. Δεύτερον, θα εξετασθεί αν η Επιτροπή απέδειξε τη συμμετοχή της προσφεύγουσας

σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά την υπολειπόμενη χρονική περίοδο, μεταξύ Απριλίου 1989 και Απριλίου 1991.

1. Η χρονική περίοδος μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989

134 Για ν' αποδείξει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού κατά την κρίσιμη περίοδο, η Επιτροπή στηρίζεται στο γεγονός ότι η επιχείρηση αυτή μετείχε σε διάφορες συναντήσεις της PC (συνημμένος στην απόφαση πίνακας 3) και της OE (συνημμένος στην απόφαση πίνακας 6), καθώς και στην πραγματική τιμολογιακή της συμπεριφορά.

135 Πρέπει να εξετασθεί καθένα από τα αποδεικτικά αυτά στοιχεία με την παραπάνω σειρά.

α) Συμμετοχή της προσφεύγουσας σε ορισμένες συναντήσεις της PC

136 Η Επιτροπή παραδέχεται ότι εκ παραδρομής μνημονεύεται, στον συνημμένο στην απόφαση πίνακα 3, ότι η προσφεύγουσα μετείχε στη συνεδρίαση της PC της 20ής Μαΐου 1987.

137 Επί πλέον, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, δήλωσε ότι η περιεχόμενη στα υπομνήματά της μνεία περί συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συνεδρίαση της PC της 26ης Ιουνίου 1986 έπρεπε να νοείται ως αναφερόμενη στη συμμετοχή της επιχειρήσεως στη συνεδρίαση της PC της 29ης Μαΐου 1986.

138 Κατά την Επιτροπή, επομένως, η προσφεύγουσα, κατά την εξεταζομένη περίοδο, μετείχε σε τρεις συγκεκριμένες συναντήσεις της PC, και συγκεκριμένα στις 29 Μαΐου 1986, στις 4 Δεκεμβρίου 1987 και στις 17 Νοεμβρίου 1988. Η Επιτροπή δεν επικαλείται κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το αντικείμενο των τριών αυτών συνεδριάσεων. Επομένως, όταν αναφέρεται στη συμμετοχή αυτή ως αποδεικτικό στοιχείο της συμμετοχής της επιχειρήσεως σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, στηρίζεται κατ' ανάγκην στην — περιεχόμενη στην απόφαση — γενική περιγραφή του αντικειμένου των συναντήσεων αυτού του οργάνου, καθώς και στα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλείται στην απόφαση προς στήριξη αυτής της περιγραφής.

139 Συναφώς, η απόφαση αναφέρει: «Όπως εξήγησε η Stora, ένα από τα καθήκοντα της PWG ήταν να εξηγεί στο συμβούλιο των προέδρων τα μέτρα που ήταν αναγκαία για τη ρύθμιση της αγοράς (...). Με τον τρόπο αυτό, οι διευθύνοντες σύμβουλοι που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις του συμβουλίου προέδρων ενημερώνονταν για τις αποφάσεις της PWG και τις οδηγίες που έπρεπε να δοθούν στα παραρτήματα πωλήσεων για την υλοποίηση των συμπεφωνημένων πρωτοβουλιών για τις τιμές» (αιτιολογική σκέψη 41, πρώτο εδάφιο). Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης: «Η PWG συνεδρίαζε πάντα πριν από κάθε προγραμματισμένη συνεδρίαση του συμβουλίου προέδρων και, δεδομένου ότι το ίδιο πρόσωπο προήδρευε και των δύο συνεδριάσεων, δεν επιδέχεται αμφιβολία το ποιος γνωστοποιούσε το αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων της PWG στους άλλους "προέδρους", όπως αποκαλούνταν, που δεν ήταν μέλη του εσωτερικού κύκλου» (αιτιολογική σκέψη 38, δεύτερο εδάφιο).

140 Η Stora αναφέρει ότι οι μετέχοντες στις συναντήσεις της PC επληροφορούντο για τις λαμβανόμενες από την PWG αποφάσεις (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 8). Την ακρίβεια όμως αυτού του ισχυρισμού αμφισβητούν διάφορες επιχειρήσεις που μετείχαν, όπως και η προσφεύγουσα, στις συναντήσεις της PC. Κατά συνέπεια, οι δηλώσεις της Stora για τον ρόλο της PC δεν μπορούν, αν δεν στηρίζονται σε άλλα αποδεικτικά στοιχεία, να θεωρηθούν ως επαρκής απόδειξη του αντικειμένου των συναντήσεων του εν λόγω οργάνου.

141 Ασφαλώς, στη δικογραφία περιλαμβάνεται ένα έγγραφο, ήτοι η από 22 Μαρτίου 1993 δήλωση ενός πρώην μέλους της διευθύνσεως της Feldmühle (ονόματι Roos), που ενισχύει εκ πρώτης όψεως τους ισχυρισμούς της Stora. Ο Roos δηλώνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Το περιεχόμενο των διεξαγομένων εντός της PWG συζητήσεων διαβιβαζόταν στις μη εκπροσωπούμενες στον όμιλο αυτόν

επιχειρήσεις κατά τη σύσκεψη των προέδρων που ακολουθούσε αμέσως μετά ή, αν δεν γινόταν αμέσως σύσκεψη των προέδρων, κατά την JMC». Το έγγραφο όμως αυτό, έστω και αν δεν μνημονεύεται ρητώς στην απόφαση προς στήριξη των αιτιάσεων της Επιτροπής σχετικά με το αντικείμενο των συναντήσεων της PC, δεν μπορεί, ούτως ή άλλως, να θεωρηθεί ως στοιχειοθετούν περαιτέρω απόδειξη προστιθέμενη στις δηλώσεις της Stora. Πράγματι, δεδομένου ότι οι δηλώσεις αυτές συνοψίζουν τις απαντήσεις τις οποίες έδινε καθεμιά από τις τρεις επιχειρήσεις τις οποίες κατείχε η Stora κατά τη διάρκεια της παραβάσεως, μεταξύ των οποίων και η Feldmühle, το πρώην μέλος της διευθύνσεως της τελευταίας αυτής επιχειρήσεως συνιστά κατ' ανάγκην μια από τις πηγές δηλώσεων της ίδιας της Stora.

142 Η Επιτροπή υποστηρίζει στην απόφαση ότι το παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα που εντοπίσθηκε στο υποκατάστημα πωλήσεων της Mayr-Melnhof στο Ηνωμένο Βασίλειο, αναφερόμενο σε συνάντηση που έγινε στη Βιέννη στις 12 και 13 Δεκεμβρίου 1986, «[επιβεβαιώνει την] ομολογία της Stora ότι το συμβούλιο προέδρων συζητούσε όντως τον κατόπιν αθέμιτης συνεργασίας καθορισμό των τιμών» (αιτιολογικές σκέψεις 41, τρίτο εδάφιο, και 75, δεύτερο εδάφιο). Το έγγραφο αυτό περιέχει την ακόλουθη πληροφορία:

«Καθορισμός των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο

Σε πρόσφατη συνεδρίαση της Fides συμμετείχε εκπρόσωπος της Weig που ανέφερε ότι, κατά τη γνώμη της τελευταίας, το 9 % ήταν πολύ υψηλό για το Ηνωμένο Βασίλειο και κατέληγε στο 7 %. Μεγάλη απογοήτευση επειδή αυτό εσήμαινε ότι ο καθένας μπορούσε να διαπραγματευθεί τις τιμές. Η πολιτική τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο θα ανατεθεί στην RHU με τη στήριξη της [Mayr-Melnhof], έστω και αν αυτό επιφέρει *προσωρινή* μείωση της ποσότητας, ενώ προσπαθούμε να διατηρήσουμε τον στόχο του 9 % (πράγμα που θα φανεί). [Οι Mayr-Melnhof/FS] επιδιώκουν μια πολιτική αναπτύξεως στο Ηνωμένο Βασίλειο, η μείωση όμως των κερδών είναι σοβαρή και θα χρειαστεί να αγωνιστούμε για ν' ανακτήσουμε τον έλεγχο των τιμών. [Η Mayr-Melnhof] δεν αμφισβητεί ότι κανένα πρόβλημα δεν λύνεται από το γεγονός ότι η αύξηση των πωλήσεών της στη Γερμανία κατά 6 000 είναι γνωστή!»

143 Η συνάντηση της Fides που μνημονεύεται στην αρχή του παρατιθεμένου χωρίου είναι πιθανότατα, κατά τη Mayr-Melnhof (απάντηση σε αίτηση παροχής πληροφοριών, παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), η συνάντηση της PC της 10ης Νοεμβρίου 1986. Όμως, ο συνημμένος στην απόφαση πίνακας 3 προδίδει ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν παρούσα στη συνεδρίαση εκείνη.

144 Διαπιστώνεται ότι το αναλυθέν έγγραφο πιστοποιεί ότι η Weig αντέδρασε παρέχοντας ενδείξεις για τη μέλλουσα τιμολογιακή πολιτική της στο Ηνωμένο Βασίλειο, σε σχέση με κάποιο αρχικό επίπεδο ανατιμήσεων.

145 Δεν μπορεί όμως να θεωρηθεί ότι το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι η Weig αντέδρασε σε σχέση με ορισμένο επίπεδο ανατιμήσεως συμφωνηθέν μεταξύ των επιχειρήσεων που συνηντώντο στο πλαίσιο της PG Paperboard σε κάποιο χρονικό σημείο προγενέστερο της 10ης Νοεμβρίου 1986.

146 Συγκεκριμένα, η Επιτροπή δεν προβάλλει κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο σχετικώς. Επί πλέον, η μνεία της Weig σχετικά με κάποια ανατίμηση «9 %» μπορεί να εξηγηθεί από την αναγγελία ανατιμήσεως στο Ηνωμένο Βασίλειο της Thames Board Ltd στις 5 Νοεμβρίου 1986 (παράρτημα A-12-1). Η αναγγελία αυτή δημοσιοποιήθηκε σύντομα, πράγμα που προκύπτει από ένα απόκομμα του Τύπου (παράρτημα A-12-3). Τέλος, η Επιτροπή δεν προσκόμισε κανένα άλλο έγγραφο που να αποδεικνύει ευθέως ότι κατά τις συναντήσεις της PC γίνονταν συζητήσεις για τις ανατιμήσεις. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν αποκλείεται οι λόγοι της Weig, όπως παρατίθενται στο παράρτημα 61 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, να ελέχθησαν στο περιθώριο της συναντήσεως της PC της 10ης Νοεμβρίου 1986, όπως επανειλημμένα υποστήριξε επ' ακροατηρίου η Weig.

147 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης, στην απόφαση, ότι «έγγραφα που ενετόπισε η Επιτροπή στην FS-Karton (που ανήκει στον όμιλο M-M) επιβεβαιώνουν ότι κατά τα τέλη του 1987 επετεύχθη συμφωνία στις δύο ομάδες προέδρων για τα συναφή θέματα του ελέγχου του όγκου των πωλήσεων και της πειθαρχίας όσον αφορά τις τιμές» (αιτιολογική σκέψη 53, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως). Ανα-

φέρεται, σχετικώς, στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, εμπιστευτικό σημείωμα με ημερομηνία 28 Δεκεμβρίου 1988, το οποίο απηύθυνε ο υπεύθυνος πωλήσεων διευθυντής μάρκετινγκ του ομίλου Mayr-Melnhof στη Γερμανία (ονόματι Katzner) προς τον γενικό διευθυντή της Mayr-Melnhof στην Αυστρία (ονόματι Gröller), με αντικείμενο την κατάσταση της αγοράς.

148 Ο συντάκτης του εγγράφου μνημονεύει, προεισαγωγικώς, τη στενότερη συνεργασία σε ευρωπαϊκή κλίμακα στο πλαίσιο του «κύκλου των προέδρων» («Präsidentenkreis»), έκφραση την οποία η Mayr-Melnhof ερμήνευσε ως καταλαμβάνουσα ταυτόχρονα την PWG και την PC στο γενικότερό τους πλαίσιο, χωρίς δηλαδή να αναφέρεται σε κάποιο γεγονός ή κάποια συγκεκριμένη συνάντηση (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 2. a).

149 Και, ναι μεν, στο πλαίσιο της παρούσας διαφοράς δεν αμφισβητείται ότι το παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων συνιστά απόδειξη ενισχύουσα τις δηλώσεις της Stora περί υπάρξεως συμπαιγνίας αφενός μεν ως προς τα μερίδια αγοράς μεταξύ των επιχειρήσεων που είχαν πρόσβαση στον «κύκλο των προέδρων», αφετέρου δε ως προς τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας των ιδίων επιχειρήσεων, η Επιτροπή όμως δεν προσκομίζει κανένα άλλο αποδεικτικό στοιχείο που να επιβεβαιώνει ότι η PC είχε, μεταξύ άλλων, ως σκοπό να συζητεί για τη συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς και τη ρύθμιση του όγκου της παραγωγής. Κατά συνέπεια, ο — χρησιμοποιούμενος στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων — όρος «κύκλος των προέδρων» («Präsidentenkreis») δεν μπορεί, παρά τις παρασχεθείσες από τη Mayr-Melnhof εξηγήσεις, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι παραπέμπει σε άλλα όργανα πλην της PWG.

150 Εν όψει των προεκτεθέντων, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι οι συναντήσεις της PC ανέπτυσσαν, παράλληλα προς τις θεμιτές δραστηριότητες, δράση αντιβαίνουσα στον ανταγωνισμό. Επομένως, δεν μπορούσε να συναγάγει από τα προβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία ότι οι μετέχουσες στις συναντήσεις αυτού του οργάνου επιχειρήσεις μετείχαν σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

151 Επομένως, το Πρωτοδικείο καταλήγει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989 δεν αποδείχθηκε βάσει της συμμετοχής της στις συναντήσεις της PC.

β) Συμμετοχή της προσφεύγουσας σε ορισμένες συναντήσεις της ΟΕ

152 Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η προσφεύγουσα, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989, μετέσχε σε τρεις συνεδριάσεις της ΟΕ, και συγκεκριμένα στις 15 Οκτωβρίου 1986, 4 Φεβρουαρίου 1987 και 3 Φεβρουαρίου 1989. Εφόσον η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε κανένα αποδεικτικό στοιχείο αφορών ειδικά τις συνεδριάσεις αυτές, πρέπει να εξετασθεί αν γενικότερα οι συνεδριάσεις της ΟΕ είχαν αντίθετο στον ανταγωνισμό αντικείμενο.

153 Κατά την απόφαση, «το "κεντρικό θέμα" των συζητήσεων της οικονομικής επιτροπής ήταν η ανάλυση και η αξιολόγηση της αγοράς χαρτονιού στις διάφορες χώρες» (αιτιολογική σκέψη 50, πρώτο εδάφιο). Η ΟΕ «συζητούσε θέματα όπως οι διακυμάνσεις των τιμών στις εθνικές αγορές και οι ανεκτέλεστες παραγγελίες και γνωστοποιούσε τα πορίσματά της στην JMC (ή στην προκάτοχό της "επιτροπή μάρκετινγκ" πριν από τα τέλη του 1987)» (αιτιολογική σκέψη 49, πρώτο εδάφιο).

154 Κατά την Επιτροπή, «οι συζητήσεις για τις συνθήκες της αγοράς δεν ήταν αόριστες: οι συνομιλίες για την κατάσταση κάθε εθνικής αγοράς πρέπει να θεωρηθούν στο πλαίσιο των προγραμματισμένων πρωτοβουλίων για τις τιμές, συμπεριλαμβανόμενης και της διαφαινόμενης ανάγκης προσωρινής διακοπής της λειτουργίας των εργοστασίων για τη στήριξη των αυξήσεων των τιμών» (αιτιολογική σκέψη 50, πρώτο εδάφιο). Περαιτέρω, η Επιτροπή κρίνει τα εξής: «Η οικονομική επιτροπή πιθανόν να είχε λιγότερο άμεση σχέση με τον καθορισμό των τιμών αυτό καθεαυτό, αλλά δεν ευσταθεί το ότι οι συμμετέχοντες δεν είχαν επίγνωση του παράνομου σκοπού για τον οποίο επρόκειτο να χρησιμο-

ποιηθούν οι πληροφορίες που εν γνώσει τους παρείχαν στην JMC» (αιτιολογική σκέψη 119, δεύτερο εδάφιο).

155 Προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι οι διεξαγόμενες εντός της ΟΕ συζητήσεις είχαν αντικείμενο αντίθετο στον ανταγωνισμό, η Επιτροπή επικαλείται ένα μόνο έγγραφο, εμπιστευτικό σημείωμα συνταχθέν από εκπρόσωπο της FS-Karton, που αφορούσε τα βασικά σημεία της συναντήσεως της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 (παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), συνάντηση στην οποία παρέστη η Prat Carton.

156 Στην απόφαση, η Επιτροπή συνοψίζει το περιεχόμενο αυτού του εγγράφου ως εξής:

«(...) εκτός από μια λεπτομερή ανάλυση της ζήτησης, της παραγωγής και των ληφθεισών παραγγελιών, θέματα της συνεδρίασης ήταν και τα ακόλουθα:

— η διαπιστωθείσα έντονη αντίδραση των αγοραστών στην τελευταία αύξηση της τιμής της ποιότητας GC, που άρχισε να ισχύει την 1η Οκτωβρίου,

— οι ανεκτέλεστες παραγγελίες των παραγωγών ποιοτήτων GC και GD, συμπεριλαμβανόμενων και των επιμέρους θέσεων,

— οι εκθέσεις για τη πραγματική και την προγραμματιζόμενη προσωρινή διακοπή της παραγωγής,

— τα ιδιάζοντα προβλήματα εφαρμογής των αυξήσεων των τιμών στο Ηνωμένο Βασίλειο και οι επιπτώσεις τους στην απαιτούμενη διαφορά μεταξύ των τιμών των ποιοτήτων GC και GD,

— η σύγκριση των προβλεπόμενων εσόδων από εισερχόμενες παραγγελίες κάθε εθνικού ομίλου» (αιτιολογική σκέψη 50, δεύτερο εδάφιο).

157 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι αυτή η περιγραφή του περιεχομένου του εγγράφου είναι, κατά βάσιν, ορθή. Η Επιτροπή δεν επικαλείται όμως κανένα αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων πρέπει να θεωρηθεί «ως ενδείξεις για την πραγματική φύση των συζητήσεων του οργάνου αυτού» (αιτιολογική σκέψη 113, τελευταίο εδάφιο, της αποφάσεως).

158 Οι δηλώσεις, άλλωστε, της Stora, σε πολύ περιορισμένο βαθμό αφορούν την ΟΕ. Ειδικότερα, η επιχείρηση αυτή δηλώνει: «Προ του 1987, η Οικονομική Επιτροπή συνδύαζε τα καθήκοντα της JMC και της Στατιστικής Επιτροπής. Στις συνεδριάσεις της παρίσταντο οι διευθυντές μάρκετινγκ/πωλήσεων. Οι συζητήσεις αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την εξέλιξη των τιμών στις εθνικές αγορές, τις πρόσθετες επιβαρύνσεις λόγω μικρής ποσότητας, το μέτρημα των φύλλων, τους όρους τιμολογήσεως και τις πρώτες ύλες. Εξετάζονταν επίσης στατιστικές εκθέσεις» (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 12). Όπως αναφέρεται, τα ανωτέρω αφορούν μόνο τον προ του 1987 χρόνο. Εξ άλλου, η Stora δηλώνει μεν ότι οι συζητήσεις που διεξήγοντο κατά τις συνεδριάσεις της ΟΕ αφορούσαν την εξέλιξη των τιμών στις εθνικές αγορές, δεν διευκρινίζει όμως το περιεχόμενο αυτών των συζητήσεων. Δεν μπορεί, επομένως, να συναχθεί ότι επρόκειτο για συζητήσεις έχουσες αντίθετο στον ανταγωνισμό αντικείμενο.

159 Για το χρονικό διάστημα που άρχισε στις αρχές 1988, η Stora εξηγεί: «Η JMC συστάθηκε στα τέλη 1987 και συνεδρίασε για πρώτη φορά στις αρχές 1988, αναδεχόμενη έκτοτε μέρος των καθηκόντων που ανήκαν στην Οικονομική Επιτροπή. Τα λοιπά καθήκοντα της Οικονομικής Επιτροπής αναδέχθηκε η Στατιστική Επιτροπή» (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 13).

160 Επομένως, οι δηλώσεις της Stora δεν περιέχουν κανένα στοιχείο που να στηρίζει τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι αποφάσεις αυτού του οργάνου είχαν σκοπό αντίθετο στον ανταγωνισμό κατά το μετά τις αρχές 1987 χρονικό διάστημα.

161 Τέλος, η Επιτροπή δεν επικαλείται ούτε αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι οι μετέχοντες στις συνεδριάσεις της ΟΕ ήσαν ενήμεροι της ακριβούς φύσεως των συνεδριάσεων της JMC, οργάνου στο οποίο η ΟΕ έδινε αναφορά. Συνεπώς, δεν αποκλείεται οι μετέχοντες των συνεδριάσεων της ΟΕ που δεν μετείχαν ταυτόχρονα στις συνεδριάσεις της JMC, να μην εγνώριζαν πώς ακριβώς χρησιμοποιούσε η JMC τις εκθέσεις τις οποίες προετοίμαζε η ΟΕ.

162 Κατά συνέπεια, το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν στοιχειοθετεί την ακριβή φύση των συζητήσεων που διεξήγοντο κατά τις συναντήσεις της ΟΕ.

163 Και η ίδια άλλωστε η Επιτροπή φαίνεται να θεωρεί ότι η συμμετοχή στις συνεδριάσεις της ΟΕ δεν συνιστούσε επαρκή απόδειξη οποιασδήποτε παραβάσεως, εφόσον η επιχείρηση Enso Española, η οποία είχε παραστεί σε συναντήσεις της ΟΕ το 1987 (συνημμένος στην απόφαση πίνακας 6) δεν θεωρήθηκε ότι είχε διαπράξει παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού πριν από τον Μάρτιο 1988 (άρθρο 1 της αποφάσεως).

164 Εν όψει των προεκτεθέντων, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα, κατά την υπό κρίση περίοδο, μετέσχε σε τρεις συνεδριάσεις της ΟΕ δεν στοιχειοθετεί συμμετοχή της σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

γ) Η πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας

165 Κατά την εξεταζόμενη περίοδο, από τον πίνακα Α του παραρτήματος της αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα ανήγγειλε στις 14 Νοεμβρίου 1987 αύξηση των τιμών της στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά 8 %, την οποία εφάρμοσε στις 12 Ιανουαρίου 1988.

166 Αντιθέτως, κατά τους πίνακες Β και Γ του παραρτήματος της αποφάσεως, η Επιτροπή δεν διαθέτει καμμία πληροφορία σχετικά με ενδεχόμενες ανατιμήσεις του χαρτονιού της προσφεύγουσας κατά τις πρωτοβουλίες ανατιμήσεων του Μαρτίου/Απριλίου 1988 και του Οκτωβρίου 1988.

167 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η εκτιθέμενη από την Επιτροπή πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας, η οποία συνίστατο σε μία μόνη ανατίμηση στο Ηνωμένο Βασίλειο που φαίνεται σύμφωνη με εκείνη την οποία εφάρμοσαν οι άλλοι παραγωγοί, δεν είναι τέτοια που να στηρίζει επαρκώς κατά δίκαιον τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι η προσφεύγουσα μετείχε σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά την υπό κρίση περίοδο.

δ) Συμπέρασμα σχετικά με την υπό κρίση περίοδο

168 Εν όψει του συνόλου των προεκτεθέντων, τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλέστηκε η Επιτροπή, έστω και συνεκτιμώμενα, δεν θεμελιώνουν συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989.

2. Η χρονική περίοδος μεταξύ Απριλίου 1989 και Απριλίου 1991

169 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως, οι κατονομαζόμενες στη διάταξη αυτή επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας, στην περίπτωση της προσφεύγουσας από τα μέσα 1986 μέχρι τον Απρίλιο του 1991 τουλάχιστον, σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, από τα μέσα του 1986, οι προμηθευτές χαρτονιού στην Κοινότητα, μεταξύ άλλων, «συμφώνησαν τακτικές αυξήσεις των τιμών για κάθε ποιότητα του προϊόντος σε κάθε εθνικό νόμισμα» και «προσχεδίασαν και εφήρμοσαν ταυτόχρονες και ενιαίες αυξήσεις των τιμών σε ολόκληρη την Κοινότητα», «συμφώνησαν άτυπα να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις» και «έλαβαν, όλο και συχνότερα από τις αρχές του 1991, εναρμονισμένα μέτρα ελέγχου της προσφοράς του προϊόντος στην κοινοτική αγορά, για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή των εν λόγω εναρμονισμένων αυξήσεων των τιμών».

170 Κατά την απόφαση, επομένως, κάθε μια από τις επιχειρήσεις που κατονομάζονται στο άρθρο 1 αυτής παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης συμμετέχοντας σε μία μόνη παράβαση συνιστάμενη σε συμπαιγνία αφορώσα τρία διαφορετικά μεν αλλ' επιδιώκοντα κοινό σκοπό θέματα. Οι τρεις αυτές μορφές συμπαιγνίας πρέπει να θεωρηθούν ως συστατικά στοιχεία της όλης συμπράξεως.

171 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να εξετασθεί χωριστά αν η προσφεύγουσα μετέσχε σε καθεμιά από τις επίμαχες συμπαιγνίες κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Απριλίου 1989 και Απριλίου 1991.

α) Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές

— Συμμετοχή της προσφεύγουσας σε δύο συνεδριάσεις της JMC

172 Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε δύο συνεδριάσεις της JMC, και συγκεκριμένα στις 4 Απριλίου 1989 και τις 20 Νοεμβρίου 1990.

173 Κατά την Επιτροπή, το βασικό έργο της JMC ήταν εξ αρχής:

«— να προσδιορίζει κατά πόσο και, εάν αυτό συνέβαινε, με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να τεθούν σε ισχύ οι αυξήσεις των τιμών και να γνωστοποιεί τα συμπεράσματά της στην PWG,

— να επεξεργάζεται τις λεπτομέρειες των πρωτοβουλιών για τις τιμές που αποφάσιζε η PWG για καθεμία χώρα μεμονωμένα και για τους κυριότερους πελάτες με στόχο τη δημιουργία ενός συστήματος ταυτόσημων (δηλαδή ενιαίων) τιμών στην Ευρώπη (...)» (αιτιολογική σκέψη 44, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως).

174 Ειδικότερα, στην αιτιολογική σκέψη 45, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, η Επιτροπή υποστηρίζει:

«Η Επιτροπή αυτή συζητούσε τον τρόπο με τον οποίο επρόκειτο να εφαρμοστούν από κάθε παραγωγό στις διάφορες αγορές οι αυξήσεις των τιμών που συμφωνούσε η PWG. Οι πρακτικές λεπτομέρειες για την υλοποίηση των προτεινόμενων αυξήσεων των τιμών εξετάζονταν σε συζητήσεις "στρογγυλής τραπέζης", όπου κάθε σύνεδρος είχε την ευκαιρία να σχολιάζει την προτεινόμενη αύξηση.

Τυχόν δυσκολίες για την υλοποίηση των αυξήσεων των τιμών που είχε αποφασίσει η PWG, ή η κατά διαστήματα άρνηση συνεργασίας, εγνωστοποιούντο στην PWG, η οποία (κατά τη Stora) "επεδίωκε τότε να επιτύχει το επίπεδο συνεργασίας που εθεωρείτο αναγκαίο". Η JMC υπέβαλλε χωριστές εκθέσεις για τις ποιότητες GC και GD. Σε περίπτωση που η PWG τροποποιούσε μια απόφαση για τις τιμές βάσει των εκθέσεων που λάμβανε από την JMC, τα κατάλληλα μέτρα που έπρεπε να εφαρμοστούν εσυζητούντο κατά την επόμενη συνεδρίαση της JMC.»

175 Διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή ορθώς αναφέρεται, προς στήριξη των στοιχείων που προβάλλει σχετικά με το αντικείμενο των συναντήσεων της JMC, στις δηλώσεις της Stora (παραρτήματα 35 και 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων).

176 Περαιτέρω, έστω και αν δεν διαθέτει κανένα επίσημο πρακτικό συναντήσεως της JMC, απέσπασε από τη Mayr-Melnhof και τη Rena ορισμένα εσωτερικά σημειώματα φέροντα αντιστοίχως τις ημερομηνίες 6 Σεπτεμβρίου 1989, 16 Οκτωβρίου 1989 και 6 Σεπτεμβρίου 1990 (παραρτήματα 117, 109 και 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων). Το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι τα σημειώματα αυτά, το περιεχόμενο των οποίων περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 80, 82 και 87 της αποφάσεως, αντανακλούν όντως το περιεχόμενο των συζητήσεων που διεξήχθησαν κατά τις συναντήσεις της JMC.

177 Όσον αφορά τα παραρτήματα 117 και 109, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι αφορούν αντιστοίχως τις συνεδριάσεις της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989 και της 16ης Οκτωβρίου 1989. Από την άλλη πλευρά, πρέπει ν' απορριφθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν είναι αποδεδειγμένο πως το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα με ημερομηνία 6 Σεπτεμβρίου 1990 που ελήφθη από τη Rena, αφορά συνεδρίαση της JMC. Το έγγραφο αυτό είναι συνετεταγμένο σε έντυπα φέροντα την επικεφαλίδα «Schweizerischer Bankverein» («Société de Banque Suisse») και φέρει ημερομηνία 6 Σεπτεμβρίου 1990, την ημερομηνία δηλαδή κατά την οποία η JMC συνεδρίασε στη Ζυρίχη. Καταγράφει σαφέστατα συζητήσεις στρεφόμενες κατά του ανταγωνισμού μεταξύ των παραγωγών που μνημονεύονται σ' αυτό. Συνεπώς, αποδεικνύεται ότι αφορά τη συνεδρίαση της JMC που διεξήχθη κατά την παραπάνω ημερομηνία.

178 Επομένως, τα παραρτήματα 117, 109 και 118 συνιστούν αποδεικτικά στοιχεία που σαφώς ενισχύουν την περιγραφή των έργων της JMC την οποία δίνει η Stora.

179 Συναφώς, αρκεί να γίνει παραπομπή, δίκην παραδείγματος, στο παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, όπου αναφέρονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«*Την επόμενη εβδομάδα, τον Σεπτέμβριο* θα ανακοινωθεί αύξηση των τιμών

Γαλλία	40 FF
Κάτω Χώρες	14 NLG
Γερμανία	12 DM
Ιταλία	80 LIT
Βέλγιο	2,50 BFR
Ελβετία	9 SF
Ηνωμένο Βασίλειο	40 UK£
Ιρλανδία	45 IR£

Η αύξηση των τιμών θα είναι "η ίδια" για όλες τις ποιότητες, GD, UD, GT, GC κ.λπ. θα είναι ίση.

Μόνο μία αύξηση της τιμής ετησίως.
Για τις παραδόσεις από 7 Ιανουαρίου.
Όχι αργότερα από τις 31 Ιανουαρίου.
Επιστολή της 14ης Σεπτεμβρίου για την αύξηση των τιμών (Mayr-Melnhof).
19 Σεπτεμβρίου η Feldmuehle διαβιβάζει επιστολή.
Η Cascades πριν από το τέλος Σεπτεμβρίου.
Όλοι πρέπει να αποστείλουν τις επιστολές τους πριν από τις 8 Οκτωβρίου».

180 Όπως εξηγεί η Επιτροπή στις αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 90 της αποφάσεως, μπόρεσε περαιτέρω να αποσπάσει εσωτερικά έγγραφα, που της επέτρεπαν να συμπεράνει ότι οι επιχειρήσεις, και ιδίως οι ρητώς κατονομαζόμενες στο

παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, ανήγγειλαν και εφάρμοσαν όντως τις συμφωνηθείσες ανατιμήσεις.

181 Σχετικά με το παράρτημα 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, έγγραφο που ελήφθη από τη Rena, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι πρόκειται για σημειώσεις ληφθείσες κατά τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989 και ότι αποδεικνύουν τη συμπαιγνία ως προς την πρωτοβουλία ανατιμήσεων του Οκτωβρίου 1989. Αναφέρει ιδίως ότι στις σημειώσεις αυτές «αναφέρονται λεπτομερή στοιχεία για τις αυξήσεις των τιμών που είχαν αναγγελθεί σε κάθε νόμισμα και εκτιμώνται οι αντιδράσεις των πελατών και η πρόοδος που είχε ήδη επιτυχθεί όσον αφορά την εφαρμογή των αυξήσεων σε κάθε εθνική αγορά» (αιτιολογική σκέψη 80, πέμπτο εδάφιο, της αποφάσεως). Η προσφεύγουσα, που δεν μετέσχε στην εν λόγω συνεδρίαση (συνημμένος στην απόφαση πίνακας 4), δεν αμφισβητεί ότι το παράρτημα 117 αναφέρεται σ' αυτήν. Θεωρεί όμως ότι τα στοιχεία τα οποία περιλαμβάνει το παράρτημα μερικώς μόνον ελήφθησαν κατά τη συνεδρίαση της JMC, όπως ανέφερε η Rena στην Επιτροπή αποστέλλοντάς της (επιστολή της Rena, παράρτημα 116 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) τα έγγραφα τα οποία αριθμήθηκαν στη συνέχεια ως παραρτήματα 117 και 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων.

182 Πρέπει, όμως, να διαπιστωθεί ότι το παράρτημα 117 περιέχει σειρά πληροφοριών που αφορούν τις τιμές και τις ανατιμήσεις των παραγωγούν χαρτονιού. Δεδομένου ότι οι πληροφορίες αυτές είχαν κοινό αντικείμενο και ότι, κατά τις συνεδριάσεις της JMC, ανταλλάσσονταν όντως τέτοιες πληροφορίες, όπως βεβαιώνουν ιδίως οι δηλώσεις της Stora και το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι δικαίως η Επιτροπή συνήγαγε ότι όλες οι πληροφορίες που περιέχονται στο παράρτημα 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων είχαν ληφθεί κατά τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989.

183 Σχετικά με τον ισχυρισμό της Επιτροπής ότι οι κατονομαζόμενες στο άρθρο 1 της αποφάσεως επιχειρήσεις επέβλεπαν την εφαρμογή των ανατιμήσεων (αιτιολογική σκέψη 82 της αποφάσεως), η Επιτροπή παραπέμπει στο παράρτημα 109 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, που αφορά τη συνεδρίαση της JMC της 16ης Οκτωβρίου 1989. Η προσφεύγουσα όμως δεν αμφισβητεί τον τρόπο με τον οποίο η απόφαση περιγράφει το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού.

184 Έστω και αν τα έγγραφα τα οποία επικαλείται η Επιτροπή αφορούν μικρό μόνον αριθμό των συναντήσεων της JMC που διεξήχθησαν κατά το καλυπτόμενο από την απόφαση χρονικό διάστημα, όλες οι διατιθέμενες αποδείξεις ενισχύουν τη δήλωση της Stora ότι βασικός σκοπός της JMC ήταν να καθορίζει τις εναρμονισμένες ανατιμήσεις και να προγραμματίζει την εφαρμογή τους. Συναφώς, η σχεδόν παντελής έλλειψη πρακτικών, επισήμων ή εσωτερικής χρήσεως, των συναντήσεων της JMC πρέπει να θεωρηθεί ως επαρκής απόδειξη του ισχυρισμού της Επιτροπής ότι οι επιχειρήσεις που είχαν μετάσχει στις συναντήσεις προσπαθούσαν να αποκρύψουν την αληθή φύση των συζητήσεων αυτού του οργάνου (βλ. ιδίως αιτιολογική σκέψη 45 της αποφάσεως). Υπ' αυτές τις συνθήκες, αντεστράφη το βάρος της αποδείξεως και εναπέκειτο στις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις που είχαν μετάσχει στις συναντήσεις αυτού του οργάνου να αποδείξουν ότι είχε θεμιτούς σκοπούς. Δεδομένου ότι οι επιχειρήσεις αυτές δεν το απέδειξαν, ορθώς η Επιτροπή θεώρησε ότι οι συζητήσεις τις οποίες διεξήγαν στις συναντήσεις αυτού του οργάνου οι επιχειρήσεις είχαν αντικείμενο κυρίως αντίθετο προς τον ανταγωνισμό.

185 Ως προς τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι τα έγγραφα τα οποία χρησιμοποίησε η Επιτροπή, για ν' αποδείξει ότι εντός της JMC γίνονταν συζητήσεις στρεφόμενες κατά του ανταγωνισμού, δεν αφορούν το χαρτόνι GD, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι το παράρτημα 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, που αφορά τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989, περιέχει (σ. 3 και 4) τις παρατηρήσεις «η Γαλλία θέλει ανατίμηση για το χαρτόνι GD από 1-1-90» και η «διαφορά τιμής GC-GD πλησιάζει το 40 %».

186 Δεύτερον, το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, περί του οποίου αποδείχθηκε ότι αφορά τη συνεδρίαση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990, περιέχει λεπτομερή στοιχεία για το χαρτόνι GD.

187 Τρίτον, τα στοιχεία αυτά, ενισχύουν τον ισχυρισμό της Stora ότι αντικείμενο της JMC ήταν «να προβαίνει σε συγκριτική τιμολόγηση για ορισμένους μεγάλους πελάτες και να εκπονεί τις λεπτομέρειες της εφαρμογής ανά χώρα των αποφάσεων τις οποίες ελάμβανε η PWG τόσο για τις ποιότητες GC όσο και για τις ποιότητες GD» (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγρα-

φος 13). Αυτή η αποκάλυψη πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό το πρίσμα της επομένης εξηγήσεως, που περιέχεται στο παράρτημα 35 (σ. 16) της ανακοινώσεως των αιτιάσεων: «Απ' ό,τι ξέρουν οι παραγωγοί Stora, η Joint Marketing Committee συνερχόταν αρχικά πέντε ή έξι φορές τον χρόνο για να εξετάζει ταυτόχρονα τις ποιότητες GC και GD. Στη συνέχεια, γίνονταν χωριστές συνεδριάσεις για τις ποιότητες GC και GD, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα να διπλασιαστεί περίπου το πλήθος των συνεδριάσεων.»

188 Επομένως, δικαιολογημένα η Επιτροπή συνήγαγε από τα έγγραφα της δικογραφίας ότι οι συζητήσεις σχετικά με τις εναρμονισμένες ανατιμήσεις που γίνονταν εντός της JMC αφορούσαν τόσο το χαρτόνι ποιότητας GC όσο και το χαρτόνι ποιότητας GD.

189 Όσον αφορά την ατομική κατάσταση της προσφεύγουσας, η συμμετοχή της σε δύο συνεδριάσεις της JMC πρέπει, υπό το φως των προεκτεθέντων, να θεωρηθεί, αν μη τι άλλο, ως σοβαρή ένδειξη της συμμετοχής της στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

190 Σ' αυτή την αλληλουχία, τονίζεται, εν όψει του αντικειμένου των συνεδριάσεων της JMC που περιγράφηκε παραπάνω, ότι η προσφεύγουσα αναγνώρισε, με επιστολή της 28ης Αυγούστου 1991 την οποία απηύθυνε στην Επιτροπή εις απάντηση επιστολής βάσει του άρθρου 11 του κανονισμού 17, ότι απουσίαζε στις περισσότερες συνεδριάσεις της JMC, αλλ' ότι «ενίοτε γινόταν τηλεφωνική συνομιλία με τους συναδέλφους σχετικά με τη συνεδρίαση».

— Συμμετοχή της προσφεύγουσας στη συνεδρίαση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989

191 Το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, εμπιστευτικό σημείωμα συνταχθέν από εκπρόσωπο της FS-Karton (του ομίλου Mayr-Melnhof) που αφορούσε τα βασικά σημεία της συναντήσεως της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989, δεν μπορεί να θεωρηθεί, ελλείψει εγγράφων που να επιβεβαιώνουν το περιεχόμενό του, ότι αποδεικνύει την αληθή φύση των διεξαγομένων εντός της ΟΕ

συζητήσεων (βλ. ανωτέρω σκέψεις 152 επ.). Και ναι μεν η περιγραφή του περιεχομένου αυτού του εγγράφου κρίθηκε κατά βάσιν ορθή, δεν εξετάστηκε όμως αν το έγγραφο αυτό αποδεικνύει ότι κατά τη συνεδρίαση της 3ης Οκτωβρίου 1989 έγιναν συζητήσεις στρεφόμενες κατά του ανταγωνισμού. Πρέπει, επομένως, να εξεταστεί αν η συμμετοχή της προσφεύγουσας σ' αυτή τη συνεδρίαση συνιστά επαρκή απόδειξη της συμμετοχής της σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

192 Συναφώς, παρατηρείται ότι οι συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά τη συνάντηση αυτή για τις τιμές αφορούσαν τις αντιδράσεις των πελατών στην ανατίμηση του χαρτονιού GC, την οποία εφήρμοσαν οι περισσότεροι από τους παραγωγούς του χαρτονιού αυτού από 1ης Οκτωβρίου 1989, αφού είχε αναγγελθεί στην αγορά λίγους μήνες πριν. Κατά την Επιτροπή, η ανατίμηση αυτή αφορούσε και το χαρτόνι SBS, όχι όμως το χαρτόνι GD. Ως προς τις συζητήσεις που διεξήχθησαν κατά την εν λόγω συνάντηση, το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι υπερέβησαν τα επιτρεπτά κατά τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού όρια, ιδίως διότι διαπιστώθηκε ότι θα ήταν «σφάλμα το να μην εφαρμοστεί το, καθορισθέν πλέον, υψηλό επίπεδο τιμής, που αφορά την ποιότητα GC (...)». Πράγματι, εκφράζοντας έτσι την κοινή τους βούληση να εφαρμόσουν σταθερά τη νέα τιμή χαρτονιού GC, οι παραγωγοί δεν καθόρισαν αυτοτελώς την πολιτική που θα ακολουθούσαν στην αγορά, αντιστρατευόμενοι έτσι την αντίληψη που εμπεριέχεται στις περί ανταγωνισμού διατάξεις της Συνθήκης (βλ. ιδίως απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Δεκεμβρίου 1975, 40/73 έως 48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 και 114/73, Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 507, σκέψη 173).

193 Όμως, ενώ είναι αδιαμφισβήτητο αφενός μεν ότι η προσφεύγουσα δεν κατασκευάζει χαρτόνι GC, αφετέρου δε ότι η ανατίμηση του Οκτωβρίου 1989 δεν αφορούσε το χαρτόνι GD (βλ. πίνακα Ε του παραρτήματος της αποφάσεως και αιτιολογική σκέψη 80, δεύτερο εδάφιο), δεν είναι πιστευτό το ότι ο εκπρόσωπος ή οι εκπρόσωποι της προσφεύγουσας στη συνεδρίαση της 3ης Οκτωβρίου 1989 επλανήθησαν περί το αντικείμενο, τη φύση και τις συνέπειες των συζητήσεων στις οποίες αποδύθηκαν οι ανταγωνίστριες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, κατά τον χρόνο αυτής της συνεδριάσεως, η προσφεύγουσα είχε ήδη μετάσχει σε μία συνεδρίαση της JMC (βλ. ανωτέρω σκέψη 172).

194 Εν όψει των προεκτεθέντων, το Πρωτοδικείο κρίνει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας στη συνεδρίαση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 συνιστά πρόσθετη ένδειξη περί της συμμετοχής της σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές, που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τη συνεκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων τα οποία επικαλέστηκε η Επιτροπή.

— Η πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας

195 Υπό τις παρούσες περιστάσεις, η εξέταση της πραγματικής τιμολογιακής συμπεριφοράς της προσφεύγουσας είναι χρήσιμη για να εκτιμηθεί αν αποτελεί πρόσθετη ένδειξη συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

196 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, την πραγματική συμπεριφορά της προσφεύγουσας στο Ηνωμένο Βασίλειο, η εξέταση πρέπει να στραφεί στις ανατιμήσεις του Απριλίου 1989, του Απριλίου 1990 και του Ιανουαρίου 1991 (πίνακες Δ, Στ, Ζ της αποφάσεως). Πράγματι, η ανατίμηση του Οκτωβρίου 1989 δεν εμπλέκεται, διότι, όπως προκύπτει απο τον πίνακα Ε του παραρτήματος της αποφάσεως, η ανατίμηση αυτή αφορούσε ποιότητες χαρτονιού τις οποίες δεν παρήγε η προσφεύγουσα.

197 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα ποσά των εν λόγω ανατιμήσεων συμφωνούν με τα αναγραφόμενα στα έγγραφα τα οποία επικαλέστηκε η Επιτροπή προς στήριξη των ισχυρισμών της. Το ποσό της ανατιμήσεως του Απριλίου 1989 το οποίο ανήγγειλε η προσφεύγουσα, ήτοι 25 UK£/τόννο, συμπίπτει ακριβώς με το αναγραφόμενο σε τιμοκατάλογο που βρέθηκε στις εγκαταστάσεις της Finnboard UK Ltd (αιτιολογική σκέψη 79, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως). Ομοίως, η ανατίμηση κατά ποσόν 45 UK£/τόννο, την οποία κοινοποίησε η προσφεύγουσα στις αρχές 1990, συμφωνεί με τα στοιχεία που περιέχονται στο παράρτημα 110 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, τιμοκατάλογο που ελήφθη από τη Rena και περιγράφεται από την Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 83 της αποφάσεως. Τέλος, η ανατίμηση κατά 40 UK£/τόννο του Ιανουαρίου 1991 συμπίπτει με τη συμφωνηθείσα από τις επιχειρήσεις που συνεδρίασαν στη Ζυρίχη στις 6 Σεπτεμβρίου 1990 (παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, αιτιολογική σκέψη 87 της αποφάσεως).

198 Η προσφεύγουσα όμως εξήγησε αυτές τις συμπτώσεις των ποσών των ανατιμήσεων με τη διαφάνεια της αγοράς, τον ρόλο του ανεξάρτητου πράκτορά της στο Ηνωμένο Βασίλειο και τις λεπτομερέστατες πληροφορίες που παρείχοντο στην εξειδικευμένη επιθεώρηση EUWID Pulp & Paper. Δεδομένου ότι, κατά τις τρεις εξεταζόμενες πρωτοβουλίες, η προσφεύγουσα δεν ανήγγειλε αύξηση των τιμών της πριν από τις άλλες επιχειρήσεις, οι εξηγήσεις της καθιστούν εκ πρώτης όψεως εύλογο τον ισχυρισμό της ότι προσάρμοζε απλώς την πραγματική της συμπεριφορά στη βρετανική αγορά προς εκείνη των άλλων επιχειρήσεων. Εφόσον η Επιτροπή δεν προέβαλε κανένα επιχείρημα δυνάμενο ν' αντικρούσει αυτή την εκτίμηση, η πραγματική συμπεριφορά της προσφεύγουσας δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πρόσθετη ένδειξη της συμμετοχής της στη συμπαιγνία για τις τιμές. Πρέπει πάντως να τονιστεί ότι η πραγματική αυτή συμπεριφορά δεν αντιβαίνει προς εκείνη την οποία συνομολόγησαν τουλάχιστον οι άλλες επιχειρήσεις που μετείχαν στις συνεδριάσεις της JMC.

199 Όσον αφορά την πραγματική συμπεριφορά της προσφεύγουσας στην ηπειρωτική Ευρώπη, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι οι τιμές αυξάνονταν κάθε χρόνο κατά την υπό κρίση περίοδο, την 1η Ιανουαρίου ή/και την 1η Ιουλίου, ήτοι σε ημερομηνίες διαφορετικές από εκείνες που μνημονεύονται στην απόφαση.

200 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι η πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας δεν παρέχει έρεισμα στα συμπεράσματα της Επιτροπής ως προς τη συμμετοχή της σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

— Συμπέρασμα ως προς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία για τις τιμές

201 Οι ενδείξεις τις οποίες επικαλείται σε απόφασή της η Επιτροπή, για ν' αποδείξει ότι συγκεκριμένη επιχείρηση παρέβη το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, πρέπει να εκτιμώνται όχι μεμονωμένα, αλλά στο σύνολό τους (απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Ιουλίου 1972, 48/69, ICI κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 99, σκέψη 68).

202 Ως απόρροια της εξετάσεώς του, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι η συμμετοχή της προσφεύγουσας σε δύο συνεδριάσεις της JMC, που απεδείχθη ότι εστρέφοντο κατά του ανταγωνισμού, καθώς και στη συνεδρίαση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989, που εθεωρήθη ως συνιστώσα πρόσθετη ένδειξη της συμμετοχής της στη συμπαιγνία για τις τιμές, είναι στοιχεία που αποδεικνύουν επαρκώς κατά δίκαιον τη συμμετοχή της στη συμπαιγνία για τις τιμές κατά τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991.

203 Εις απάντηση του επιχειρήματος της προσφεύγουσας ότι η πραγματική συμπεριφορά της στην αγορά δεν συμβιβάζεται με τους ισχυρισμούς της Επιτροπής περί συμμετοχής της στη συμπαιγνία για τις τιμές, διευκρινίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, το γεγονός ότι μια επιχείρηση δεν συμμορφώνεται προς τα αποτελέσματα των συναντήσεων που έχουν αντικείμενο προδήλως αντίθετο προς τον ανταγωνισμό ουδόλως μειώνει την ευθύνη της για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, άπαξ αυτή δεν αποστασιοποιήθηκε δημοσίως από το περιεχόμενο των συναντήσεων (βλ., π.χ., απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 1995, Τ-141/89, Tréfileurope κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-791, σκέψη 85).

204 Ως προς το γεγονός ότι οι τιμές του χαρτονιού τις οποίες εφάρμοζε η προσφεύγουσα στις εθνικές αγορές της ηπειρωτικής Ευρώπης δεν αυξήθηκαν σε ημερομηνίες κοντινές με τις μνημονευόμενες στους συνημμένους στην απόφαση πίνακες, η Επιτροπή δεν το αμφισβητεί· αναγνώρισε μάλιστα επ' ακροατηρίου ότι δεν το είχε εξετάσει νωρίτερα. Το Πρωτοδικείο θα λάβει υπόψη το γεγονός αυτό όταν θα εκτιμά, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας επί των προστίμων, τη βαρύτητα της διαπιστωθείσας εις βάρος της προσφεύγουσας παραβάσεως (βλ. κατωτέρω σκέψεις 343 επ.).

β) Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής

205 Κατά την απόφαση, οι παρούσες στις συνεδριάσεις της PWG επιχειρήσεις μετείχαν, από τα τέλη του 1987, σε συμπαιγνία ως προς τους χρόνους διακοπής των εγκαταστάσεων, οι δε χρόνοι διακοπής εφαρμόστηκαν όντως από το 1990 και μετά.

206 Συγκεριμένα, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 37, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, το αληθές έργο της PWG, κατά την περιγραφή της Stora, «ήταν η διεξαγωγή "συζητήσεων και συνεννοήσεων για την αγορά, τα μερίδια της αγοράς, τις τιμές, τις αυξήσεις των τιμών και την παραγωγική ικανότητα"». Αναφερόμενη, εξ άλλου, στη «συμφωνία που επιτεύχθηκε στην PWG κατά το 1987» (αιτιολογική σκέψη 52, πρώτο εδάφιο), η Επιτροπή εκθέτει ότι αποσκοπούσε ιδίως στη διατήρηση «της προσφοράς σε σταθερά επίπεδα» (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο).

207 Όσο για τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε η PWG στη συμπαιγνία για τον έλεγχο του εφοδιασμού, την οποία χαρακτήριζε η εξέταση των διαστημάτων διακοπής λειτουργίας των μηχανών, η απόφαση αναφέρει ότι το όργανο αυτό της PG Paperboard διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή των διαστημάτων διακοπής λειτουργίας, όταν από το 1990, αυξήθηκε το παραγωγικό δυναμικό και υποχώρησε η ζήτηση: «(...) από τις αρχές του 1990, οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις (...) θεώρησαν αναγκαίο να συνεννοηθούν για την ανάγκη προσωρινής παύσης της παραγωγής στα πλαίσια της PWG. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί ανεγνώριζαν ότι δεν μπορούσαν να αυξήσουν τη ζήτηση με μείωση των τιμών και ότι η συνέχιση της χρησιμοποίησης όλης της παραγωγικής ικανότητας θα είχε απλώς ως αποτέλεσμα την πτώση των τιμών. Θεωρητικά, η περίοδος προσωρινής παύσης της παραγωγής που ήταν απαραίτητη για την εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης μπορούσε να υπολογισθεί βάσει των εκθέσεων για την παραγωγική ικανότητα» (αιτιολογική σκέψη 70).

208 Η απόφαση επισημαίνει περαιτέρω: «Ωστόσο, η PWG δεν κατένεμε επίσημα το "χρόνο προσωρινής παύσης της παραγωγής" που αντιστοιχούσε σε κάθε παραγωγό. Σύμφωνα με τη Stora, αντιμετωπίζονταν πρακτικές δυσκολίες για την κατάρτιση ενός συντονισμένου σχεδίου όσον αφορά το χρόνο προσωρινής διακοπής της παραγωγής για όλους τους παραγωγούς. Η Stora αναφέρει ότι για τους λόγους αυτούς "υπήρχε μόνον ένα χαλαρό σύστημα ενθάρρυνσης"» (αιτιολογική σκέψη 71).

209 Δέον να τονιστεί ότι η Stora εξηγεί (παράρτημα 39 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, παράγραφος 24): «Με την υιοθέτηση, από την PWG, της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα και την προοδευτική εφαρμογή συστήματος ισοδυνάμων τιμών από το 1988, τα μέλη της PWG αναγνώρισαν ότι η τήρηση των διαστημάτων διακοπής της λειτουργίας ήταν αναγκαία για τη διατήρηση των

τιμών ενώπιον της μειωμένης αυξήσεως της ζητήσεως. Αν οι κατασκευαστές δεν τηρούσαν τα διαστήματα διακοπής της λειτουργίας, θα τους ήταν αδύνατο να διατηρήσουν τις συμφωνηθείσες τιμές ενώπιον του αυξανομένου πλεονάσματος του παραγωγικού δυναμικού».

210 Στην επόμενη παράγραφο της δηλώσεώς της, προσθέτει: «Το 1988 και 1989, η βιομηχανία μπορούσε να λειτουργήσει σχεδόν με το πλήρες δυναμικό της. Τα διαστήματα διακοπής, πέρα από το φυσιολογικό κλείσιμο λόγω επισκευών και διακοπών, κατέστησαν αναγκαία από το 1990 και μετά (...). Ακολούθως, αποδείχθηκαν αναγκαίες οι διακοπές λειτουργίας, όταν τα κύματα παραγγελιών σταματούσαν, για να διατηρηθεί η πολιτική της τιμής πριν από την ποσότητα. Τα διαστήματα διακοπής τα οποία όφειλαν να τηρούν οι παραγωγοί (για να εξασφαλίζουν τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ παραγωγής και καταναλώσεως) μπορούσαν να υπολογίζονται βάσει των εκθέσεων για τις ποσότητες. Η PWG δεν υπεδείκνυε ρητά τα διαστήματα διακοπής που έπρεπε να τηρηθούν, παρ' όλον ότι υπήρχε κάποιο χαλαρό σύστημα ενθαρρύνσεως (...)».

211 Η Επιτροπή στηρίζει τα συμπεράσματά της και στο παράρτημα 73 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ. ανωτέρω σκέψη 147).

212 Κατά το έγγραφο αυτό, που μνημονεύεται στις αιτιολογικές σκέψεις 53 έως 55, η αποφασισθείσα το 1987 στενότερη συνεργασία στο πλαίσιο του «κύκλου των προέδρων» («Präsidentenkreis»), δημιούργησε «κερδισμένους» και «χαμένους».

213 Οι λόγοι τους οποίους επικαλείται ο συντάκτης για να εξηγήσει γιατί η Mayr-Melnhof ήταν μεταξύ των «χαμένων» κατά τον χρόνο της συντάξεώς της αποτελούν σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία περί της υπάρξεως συμπαιγνίας μεταξύ των μετεχόντων στις συναντήσεις της PWG όσον αφορά τα διαστήματα διακοπής.

214 Ειδικότερα, ο συντάκτης διαπιστώνει:

«4) Στο σημείο αυτό η αντίληψη των ενδιαφερομένων μερών ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο αρχίζει να διίσταται.

(...)

c) Όλοι οι υπεύθυνοι πωλήσεων και πράκτορές μας στην Ευρώπη ελευθερώθηκαν από τον όγκο πωλήσεων του προϋπολογισμού τους και ακολουθήθηκε μια αυστηρή πολιτική τιμών, μη επιδεχόμενη καμμία σχεδόν εξαίρεση (συχνά οι συνεργάτες μας δεν κατάλαβαν την αλλαγή στάσεώς μας απέναντι στην αγορά — στο παρελθόν, η μόνη απαίτηση αφορούσε τις ποσότητες, ενώ εφεξής σημασία είχε μόνο η πειθαρχία ως προς τις τιμές, με κίνδυνο να χρειαστεί να σταματήσουν οι μηχανές).»

215 Η Mayr-Melnhof υποστηρίζει (παράρτημα 75 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) ότι το παρατιθέμενο ανωτέρω χωρίο αφορά την εσωτερική κατάσταση της επιχειρήσεως. Αν αναλυθεί όμως υπό το πρίσμα του γενικοτέρου πλαισίου του σημειώματος, το απόσπασμα αυτό εξηγεί πώς εφαρμοζόταν, σε επίπεδο εμπορικών υπευθύνων, μια αυστηρή πολιτική χαρασσόμενη από τον «κύκλο των προέδρων». Το έγγραφο, επομένως, σημαίνει ότι οι μετέχοντες στη συμφωνία του 1987, δηλαδή τουλάχιστον οι μετέχοντες στις συναντήσεις της PWG, αναμφισβήτητα στάθμισαν ποιες θα ήσαν οι συνέπειες της χαρασσομένης πολιτικής, στην περίπτωση που αυτή θα εφαρμοζόταν αυστηρά.

216 Εν όψει των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή απέδειξε την ύπαρξη συμπαιγνίας ως προς τα διαστήματα διακοπής της παραγωγής μεταξύ όσων μετείχαν στις συναντήσεις της PWG.

217 Κατά την απόφαση, οι επιχειρήσεις που μετείχαν στις συναντήσεις της JMC έλαβαν μέρος και σ' αυτή τη σύμπραξη.

218 Επ' αυτού, η Επιτροπή αναφέρει ιδίως τα εξής:

«Παράλληλα με τη διαδικασία της Fides που έδιδε ενοποιημένα στοιχεία, αποτελούσε τρέχουσα πρακτική για κάθε μεμονωμένο παραγωγό να γνωστοποιεί τις ανεκτέλεστες παραγγελίες του στους ανταγωνιστές κατά τις συνεδριάσεις της JMC.

Οι πληροφορίες για τις παραληφθείσες παραγγελίες εκφραζόμενες σε ημέρες εργασίας ήταν χρήσιμες για δύο λόγους:

— για να αποφασισθεί κατά πόσο οι συνθήκες είναι κατάλληλες για την πραγματοποίηση συντονισμένης αύξησης των τιμών,

— για να καθορισθεί ο απαιτούμενος χρόνος προσωρινής παύσης της παραγωγής που είναι αναγκαίος για τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης (...)» (αιτιολογική σκέψη 69, τρίτο και τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως).

219 Επισημαίνει επίσης ότι:

«[...] οι ανεπίσημες σημειώσεις που τηρήθηκαν σε δύο συνεδριάσεις της JMC, η πρώτη από τις οποίες πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 1990 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 84) και η δεύτερη το Σεπτέμβριο του 1990 (βλέπε αιτιολογική σκέψη 87), καθώς και άλλα έγγραφα (αιτιολογικές σκέψεις 94 και 95), επιβεβαιώνουν ότι στην PG Paperboard οι μεγαλύτεροι παραγωγοί ενημέρωναν λεπτομερώς και συνεχώς τους μικρότερους παραγωγούς σχετικά με τα σχέδιά τους για περαιτέρω προσωρινή παύση της παραγωγής για να αποφευχθεί η μείωση των τιμών» (αιτιολογική σκέψη 71 της αποφάσεως).

220 Οι έγγραφες αποδείξεις που αναφέρονται στις συναντήσεις της JMC (παραρτήματα 109, 117 και 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων) επιβεβαιώνουν ότι, στο πλαίσιο της προετοιμασίας των εναρμονισμένων ανατιμήσεων, γίνονταν συζητήσεις για τα διαστήματα διακοπής. Ειδικότερα, το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα της Rena με ημερομηνία 6 Σεπτεμβρίου 1990 (βλ. επίσης σκέψη 179 ανωτέρω), μνημονεύει τα ποσά των ανατιμήσεων σε διάφορες χώρες, τις ημερομηνίες των μελλοντικών αναγγελιών αυτών των ανατιμήσεων, καθώς και κατάσταση των ενεκτελέστων παραγγελιών εκφρασμένη σε ημέρες εργασίας για διαφόρους κατασκευαστές. Ο συντάκτης του εγγράφου σημειώνει ότι ορισμένοι κατασκευαστές προέβλεπαν διαστήματα διακοπής, πράγμα που εκφράζει, π.χ., ως εξής:

«Kopparfors 5 - 15 days
5 /9 will stop for five days».

221 Περαιτέρω, παρ' όλον ότι τα παραρτήματα 109 και 117 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν περιέχουν ενδείξεις αναφερόμενες ευθέως στα προβλεπόμενα διαστήματα διακοπής, αποκαλύπτουν ότι η κατάσταση των εισερχομένων παραγγελιών συζητήθηκαν κατά τις συνεδριάσεις της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1989 και της 16ης Οκτωβρίου 1989.

222 Τα έγγραφα αυτά, συνεκτιμώμενα με τις δηλώσεις της Stora, αποδεικνύουν επαρκώς το ότι οι εκπροσωπούμενοι στις συναντήσεις της JMC κατασκευαστές μετείχαν στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις που μετείχαν στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές είχαν κατ' ανάγκην επίγνωση του ότι η εξέταση της καταστάσεως των ανεκτελέστων παραγγελιών και οι εισερχόμενες παραγγελίες, καθώς και οι συζητήσεις για τα ενδεχόμενα διαστήματα διακοπής, δεν είχαν ως μόνο σκοπό να προσδιορίσουν αν οι συνθήκες της αγοράς ήσαν ευνοϊκές για μια εναρμονισμένη ανατίμηση, αλλά και να προσδιορίσουν αν τα διαστήματα διακοπής ήσαν αναγκαία για ν' αποφευχθεί η υπονόμευση των συμφωνουμένων τιμών από πλεονάζουσα προσφορά. Όπως προκύπτει, ειδικότερα, από το παράρτημα 118 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, οι μετέχοντες στη συνάντηση της JMC της 6ης Σεπτεμβρίου 1990 συμφώνησαν να αναγγελθεί μια προσεχής ανατίμηση, καίτοι διάφοροι κατασκευαστές δήλωσαν ότι διετίθεντο να σταματήσουν την παραγωγή τους. Οι συνθήκες της αγοράς ήσαν, επομένως, τέτοιες, που η πραγματική εφαρμογή μιας μελλοντικής

ανατιμήσεως θα απαιτούσε, κατά πάσα πιθανότητα, να εφαρμοστούν (πρόσθετα) διαστήματα διακοπής, συνέπεια δηλαδή την οποία οι κατασκευαστές απεδέχθησαν, σιωπηρώς τουλάχιστον.

223 Εν όψει του ότι η προσφεύγουσα μετέσχε σε δύο μόνο συνεδριάσεις της JMC κατά την υπό κρίση περίοδο, πρέπει να εξετασθεί το παράρτημα 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων (βλ. ανωτέρω σκέψη 155 επ.), που περιγράφει το περιεχόμενο της συνεδριάσεως της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989, στην οποία η προσφεύγουσα αναγνωρίζει ότι μετέσχε.

224 Το παράρτημα αυτό δεν περιέχει κανένα χωρίο που να αποδεικνύει ότι έγιναν όντως συζητήσεις που κατέληξαν στον — βάσει συμπαιγνίας — προγραμματισμό για το μέλλον διαστημάτων διακοπής της λειτουργίας των εγκαταστάσεων. Το σύνολο των αναφορών τις οποίες περιλαμβάνει σε συγκεκριμένους χρόνους διακοπής αφορά, πράγματι, ιστορικά δεδομένα. Το έγγραφο περιλαμβάνει όμως ένα χωρίο σχετικό με τη μελλοντική χρήση των εγκαταστάσεων: «Σε περίπτωση κατά την οποία η κακή κατάσταση της εισροής παραγγελιών και του βαθμού χρήσεως των μηχανών συνεχίζεται, γίνεται ευχερώς αντιληπτό ότι πρέπει να σκεφτούμε ενδεχόμενη διακοπή της λειτουργίας σε συνάρτηση προς τη ζήτηση» [Bei anhaltend schlechtem Auftragseingang und schlechter Belegung ist es naheliegend, entsprechend dem Marktbedarf ein Abstellen zu überlegen]. Κατά το μέτρο όμως που αποδεικνύεται επαρκώς κατά δίκαιον ότι η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία για τις τιμές, το έγγραφο αυτό συνιστά πρόσθετη ένδειξη της συμμετοχής της σε συμπαιγνία για τα διαστήματα διακοπής.

225 Σ' αυτή τη βάση, και χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία τα οποία επικαλέστηκε με την απόφασή της η Επιτροπή (παραρτήματα 102, 113, 130 και 131 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων), πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η προσφεύγουσα, μετέχοντας σε δύο συνεδριάσεις της JMC και στη συνεδρίαση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989, καθώς και στη συμπαιγνία για τις τιμές, έλαβε μέρος σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής.

226 Πρέπει ν' απορριφθεί, σ' αυτό το πλαίσιο, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι τη μη συμμετοχή της στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής αποδεικνύει το γεγονός ότι ουδέποτε προέβη σε διακοπή της παραγωγής.

227 Πρώτον, η Επιτροπή παραδέχεται στην απόφαση ότι το βάρος της μειώσεως της παραγωγής για τη διατήρηση των επιπέδων των τιμών το έφεραν οι κυριότεροι παραγωγοί (αιτιολογική σκέψη 71, δεύτερο εδάφιο).

228 Δεύτερον, και αν ακόμη υποτεθεί αποδεδειγμένο ότι η προσφεύγουσα χρησιμοποίησε στο maximum το παραγωγικό της δυναμικό και ότι η χρησιμοποίηση αυτή δεν συνήδε προς τη συμπεριφορά την οποία είχε συμφωνήσει με τους ανταγωνιστές της εντός της JMC, το γεγονός αυτό δεν θα αναιρούσε τη συμμετοχή της στη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής (βλ. ιδίως απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Τ-6/89, Enichem Anic κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1623, σκέψη 165).

229 Πρέπει, επομένως, να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα μετείχε, κατά τη χρονική περίοδο μεταξύ Απριλίου 1989 και Απριλίου 1991, σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής.

γ) Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς

230 Η προσφεύγουσα αμφισβητεί τη συμμετοχή της σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς, χωρίς όμως να αμφισβητεί το λεγόμενο στην απόφαση ότι οι παραγωγοί που μετείχαν στις συνεδριάσεις της PWG συνήψαν συμφωνία που προέβλεπε «το "πάγωμα" στα τότε επίπεδα των μεριδίων των κυριότερων παραγωγών στην αγορά της Δυτικής Ευρώπης, χωρίς προσπάθειες για την προσέλκυση νέων πελατών ή την επέκταση των υφιστάμενων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων με επιθετική πολιτική τιμολόγησης» (αιτιολογική σκέψη 52, πρώτο εδάφιο).

231 Υπ' αυτές τις συνθήκες, τονίζεται ότι, όσον αφορά τις επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG, η Επιτροπή εκθέτει τα εξής:

«Μολονότι οι μικροί παραγωγοί χαρτονιού που συμμετείχαν στις συνεδριάσεις της JMC δεν είχαν γνώση των λεπτομερών συζητήσεων για τα μερίδια της αγοράς στην PWG, ήταν απολύτως ενήμεροι, στα πλαίσια της πολιτικής "η τιμή πριν από την ποσότητα" την οποία είχαν αποδεχθεί όλοι, για τη γενική άτυπη συμφωνία μεταξύ των σημαντικότερων παραγωγών όσον αφορά τη διατήρηση "της προσφοράς σε σταθερά επίπεδα" και δεν αμφέβαλλαν για την ανάγκη προσαρμογής της δικής τους συμπεριφοράς στην εν λόγω άτυπη συμφωνία» (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως).

232 Καίτοι αυτό δεν προκύπτει ρητά από την απόφαση, η Επιτροπή επιβεβαιώνει, ως προς το σημείο αυτό, τις δηλώσεις της Stora, που έχουν ως εξής:

«Άλλοι κατασκευαστές που δεν μετείχαν στην PWG κατά κανόνα δεν ενημερώνονταν για τις λεπτομέρειες των συζητήσεων σχετικά με τα μερίδια αγοράς. Στο πλαίσιο όμως της πολιτικής της τιμής πριν από την ποσότητα, στην οποία μετείχαν, όφειλαν να γνωρίζουν τη σύμπραξη των κυριοτέρων κατασκευαστών, που απέβλεπε στην αποτροπή της μειώσεως των τιμών διά της διατηρήσεως σταθερής της προσφοράς.

Όσον αφορά την προσφορά [χαρτονιού] GC, το μερίδιο των κατασκευαστών που δεν μετείχαν στην PWG ήταν, ούτως ή άλλως, τόσο ασήμαντο, ώστε η συμμετοχή τους ή μη στις συμπράξεις ως προς τα μερίδια αγοράς δεν είχε καμμία πρακτική επίπτωση προς τη μια ή την άλλη κατεύθυνση» (παράρτημα 43 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείο 1.2).

233 Η Επιτροπή στηρίζεται, επομένως, κυρίως, όπως και η Stora, στην υπόθεση ότι, έστω και χωρίς έγγραφες αποδείξεις, οι επιχειρήσεις που, ναι μεν δεν μετείχαν

στις συναντήσεις της PWG, αποδεδειγμένα όμως προσχωρούσαν στα λοιπά συστατικά στοιχεία της παραβάσεως που περιγράφονται στο άρθρο 1 της αποφάσεως, πρέπει να είχαν επίγνωση της συμπράξεως ως προς τα μερίδια αγοράς.

234 Ο συλλογισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πρώτον, η Επιτροπή δεν επικαλείται κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το ότι οι επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG προσχωρούσαν σε μια γενική συμφωνία που προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την παγίωση των μεριδίων των κυριοτέρων παραγωγών στην αγορά.

235 Δεύτερον, το γεγονός και μόνον ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις μετείχαν σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και ως προς τα διαστήματα διακοπής δεν αποδεικνύει ότι έλαβαν μέρος και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς. Συναφώς, η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς δεν ήταν — αντιθέτως προς ό,τι φαίνεται να υποστηρίζει η Επιτροπή — άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές ή/και ως προς τα διαστήματα διακοπής. Αρκεί να διαπιστωθεί ότι η συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς των κυριοτέρων παραγωγών που συνεδρίαζαν στο πλαίσιο της PWG σκοπό είχε, κατά την απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 52 επ. της αποφάσεως), να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια αγοράς, με περιστασιακές τροποποιήσεις, ακόμη και σε περιόδους κατά τις οποίες οι συνθήκες της αγοράς — και ιδίως η ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζητήσεως — ήσαν τέτοιες που δεν απαιτούσαν καμμία ρύθμιση της παραγωγής προς εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των συμφωνηθεισών ανατιμήσεων. Επομένως, η ενδεχόμενη συμμετοχή στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές ή/και ως προς τα διαστήματα διακοπής δεν αποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις που δεν παρίσταντο στις συναντήσεις της PWG μετείχαν και σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς, ούτε ότι τις εγνώριζαν ή ότι όφειλαν κατ' ανάγκην να τις γνωρίζουν.

236 Τρίτον, διαπιστώνεται ότι, στην αιτιολογική σκέψη 58, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως, η Επιτροπή επικαλείται, ως πρόσθετο αποδεικτικό στοιχείο του εν λόγω ισχυρισμού, το παράρτημα 102 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, σημείωμα ληφθέν από τη Rena που, κατά την απόφαση, αφορούσε μια ειδική συνεδρίαση της NPI που πραγματοποιήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 1988. Συναφώς, αρκεί να αναγνωριστεί αφενός μεν ότι η προσφεύγουσα δεν ήταν

μέλος της NPI, αφετέρου δε ότι η μνεία, στο έγγραφο αυτό, περί της ενδεχομένης ανάγκης να εφαρμοστούν διαστήματα διακοπής της λειτουργίας δεν αποτελεί, για τους προαναφερθέντες λόγους, απόδειξη συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς.

237 Για να μπορεί όμως η Επιτροπή να θεωρεί καθεμιά από τις επιχειρήσεις — τις οποίες κατονομάζει σε μια απόφαση όπως η υπό κρίση — ως υπαίτια, επί ορισμένο χρονικό διάστημα, συνολικής συμπράξεως, πρέπει να αποδεικνύει ότι κάθε μία απ' αυτές είτε συνήνεσε στη συνομολόγηση ενός συνολικού σχεδίου καλύπτοντος τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως, είτε μετέσχε ευθέως, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, σε όλα αυτά τα στοιχεία. Μια επιχείρηση μπορεί επίσης να θεωρηθεί υπαίτια συνολικής συμπράξεως, έστω και αν αποδεδειγμένα μετέσχε ευθέως σε ένα μόνον ή σε πλείονα συστατικά στοιχεία αυτής της συμπράξεως, άπαξ εγνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει αφενός μεν ότι η συμπαιγνία στην οποία μετείχε αποτελούσε μέρος ολικού σχεδίου, αφετέρου δε ότι το ολικό αυτό σχέδιο κάλυπτε όλα τα συστατικά στοιχεία της συμπράξεως. Όταν αυτό συμβαίνει, το ότι η εμπλεκόμενη επιχείρηση δεν μετέσχε ευθέως σε όλα τα συστατικά στοιχεία της συνολικής συμπράξεως δεν την απαλλάσσει της ευθύνης εκ παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Η περίσταση όμως αυτή μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της βαρύτητας της παραβάσεως που διαπιστώνεται εις βάρος της.

238 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η προσφεύγουσα εγνώριζε — ή όφειλε να γνωρίζει — ότι η παραβατική της συμπεριφορά εντασσόταν σε συνολικό σχέδιο που περιελάμβανε, πέρα από τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές και τη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής, στις οποίες όντως μετείχε, και συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς των κυριοτέρων κατασκευαστών.

239 Βάσει των προεκτεθέντων, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς κατά τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991.

δ) Συμπέρασμα ως προς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991

240 Κατόπιν αναλύσεως των στοιχείων της δικογραφίας, προκύπτει ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι, κατά την εξεταζομένη περίοδο, η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής. Αντιθέτως, δεν απέδειξε ότι, κατά την ίδια περίοδο, η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς.

3. Γενικό συμπέρασμα επί του λόγου ακυρώσεως

241 Επί τη βάσει των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε συμμετοχή της προσφεύγουσας σε οποιαδήποτε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης πριν από τον Απρίλιο του 1989, ούτε σε συμμετοχή της επιχειρήσεως σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές για το χρονικό διάστημα Απριλίου 1989-Απριλίου 1991.

242 Επομένως, πρέπει ν' ακυρωθεί, έναντι της προσφεύγουσας, το άρθρο 1 της αποφάσεως καθ' όσον η έναρξη της παραβάσεως που της καταλογίζεται εντοπίζεται σε χρόνο προγενέστερο του Απριλίου 1989.

243 Πρέπει επίσης ν' ακυρωθεί, έναντι της προσφεύγουσας, το άρθρο 1, ογδόη περίπτωση, της αποφάσεως, κατά το οποίο η συμφωνία και η εναρμονισμένη πρακτική στις οποίες μετείχε είχαν ως σκοπό «να διατηρηθούν σταθερά τα μερίδια των σημαντικότερων παραγωγών στην αγορά με κατά καιρούς τροποποιήσεις».

244 Κατά τα λοιπά, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.

Δ — Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου καθ' όσον η Επιτροπή δεν ανακοίνωσε όλα τα σχετικά έγγραφα

Επιχειρήματα των διαδίκων

245 Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει ότι, κατά τη διοικητική διαδικασία, ζήτησε να συμβουλευθεί ολόκληρο τον φάκελο της Επιτροπής σχετικά με την ACBM, η δε Επιτροπή τής αρνήθηκε την πρόσβαση σε μέρος των σχετικών εγγράφων.

246 Η Επιτροπή παραγνώρισε με τη στάση της τα δικαιώματα του αμυνομένου, διότι το δικαίωμα ακροάσεως καταλαμβάνει και τα απαλλακτικά αποδεικτικά έγγραφα (απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Δεκεμβρίου 1991, Τ-7/89, Hercules Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-1711, σκέψη 54), το δε άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 ουδόλως θίγει το δικαίωμα αυτό. Η επιβαλλόμενη από τη διάταξη αυτή υποχρέωση προστασίας του απορρήτου δεν δικαιολογεί άρνηση εξετάσεως εγγράφων που ενδέχεται να περιέχουν απαλλακτικά στοιχεία.

247 Επ' ακροατηρίου, αφού είχε λάβει γνώση των εν λόγω εγγράφων (βλ. ανωτέρω σκέψη 27), η προσφεύγουσα ενέμεινε στον παρόντα λόγο ακυρώσεως, προβάλλοντας δύο επιχειρήματα.

248 Πρώτον, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι ένα χειρόγραφο σημείωμα σχετικό με τη συνεδρίαση της ACBM της 11ης Δεκεμβρίου 1985 (έγγραφο 20 339) θα μπορούσε να έχει ενισχύσει την άμυνά της κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, όπως προκύπτει από το έγγραφο αυτό, οι πράκτορες που συναντήθηκαν

στο πλαίσιο της PAA ήσαν όντως ανεξάρτητοι έναντι των παραγωγών χαρτονιού. Συνεπώς, το έγγραφο αυτό επιβεβαιώνει το επιχείρημά της ότι η Επιτροπή δεν έπρεπε να επικαλεστεί ως εις βάρος της απόδειξη (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 94 έως 98 της αποφάσεως) τα σχετικά με τις συνεδριάσεις της ενώσεως αυτής έγγραφα.

249 Δεύτερον, κανένα έρεισμα δεν βρίσκει το συμπέρασμα ότι τα έγγραφα στα οποία είχε πρόσβαση συναποτελούν ολόκληρο τον σχετικό με την ACBM φάκελο της Επιτροπής.

250 Η Επιτροπή φρονεί ότι τα έγγραφα της ACBM δεν ήσαν αναγκαία για να εγγυηθούν το δικαίωμα ακροάσεως της προσφεύγουσας και ότι, ως εκ της υποχρεώσεώς της σεβασμού του επαγγελματικού απορρήτου, την οποία προβλέπει το άρθρο 20, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, ήταν υποχρεωμένη ν' αρνηθεί την κοινολόγηση των εν λόγω εγγράφων στην προσφεύγουσα.

251 Επ' ακροατηρίου, η Επιτροπή απέκρουσε άλλωστε το επιχείρημα ότι το σχετικό με τη συνεδρίαση της ACBM της 11ης Δεκεμβρίου 1985 χειρόγραφο σημείωμα θα μπορούσε να έχει ενισχύσει την άμυνα της προσφεύγουσας κατά τη διοικητική διαδικασία.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

252 Επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα, αφού απέκτησε πρόσβαση στο σύνολο των εγγράφων που αφορούσαν την ACBM, δεν υποστήριξε ότι τα έγγραφα αυτά του φακέλου περιείχαν πληροφορίες δυνάμενες ν' αποδείξουν τη μη συμμετοχή της στη φερομένη παράβαση.

253 Δήλωσε απλώς ότι το σχετικό με τη συνεδρίαση της ACBM της 11ης Δεκεμβρίου 1985 χειρόγραφο σημείωμα (έγγραφο 20 339) επιβεβαιώνει ότι τα αφο-

ρώντα την PAA παραρτήματα της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως απόδειξη συμμετοχής της σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

254 Όπως όμως προκύπτει από τα προεκτεθέντα (βλ. σκέψεις 131 έως 168), εφόσον η Επιτροπή έκρινε ότι η προσφεύγουσα είχε μετάσχει σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989, το άρθρο 1 της αποφάσεως πρέπει ν' ακυρωθεί.

255 Επί πλέον, ως προς τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991, η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από τις προεκτεθείσες διαπιστώσεις, απέδειξε ότι, κατά την εν λόγω περίοδο, η προσφεύγουσα μετείχε σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής, στηριζόμενη σε αποδεικτικά στοιχεία διαφορετικά από τα έγγραφα που αφορούσαν τις συνεδριάσεις της PAA.

256 Συνεπώς, και αν ακόμη υποτεθεί ότι η Επιτροπή δεν μπόρεσε να επικαλεστεί έναντι της προσφεύγουσας τα έγγραφα που αφορούσαν τις συνεδριάσεις της PAA ως στοιχεία αποδεικνύοντα τη συμμετοχή της σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η περίσταση αυτή δεν μπορεί, αφ' εαυτής, να επηρεάσει το κύρος της αποφάσεως καθ' όσον αυτή διαπιστώνει τη συμμετοχή της προσφεύγουσας στη συμπαιγνία ως προς τις τιμές και τη συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής κατά τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991, διότι η διαπίστωση αυτή δεν θεμελιώθηκε μόνο στα εν λόγω έγγραφα (βλ., στη ίδια κατεύθυνση, απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80, 101/80, 102/80 και 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 30).

257 Όσο για το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει κανείς αν ο φάκελος της ACBM στον οποίο είχε πρόσβαση αποτελούσε ολόκληρο τον φάκελο που βρισκόταν στην κατοχή της Επιτροπής, πρέπει να απορριφθεί, καθ' όσον κανένα στοιχείο δεν προβλήθηκε προς στήριξη αυτού του ισχυρισμού.

258 Εν όψει των προεκτεθέντων, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

Επί του αιτήματος ακυρώσεως του άρθρου 2 της αποφάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

259 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο 2 της αποφάσεως είναι διατυπωμένο κατά τρόπο νεφελώδη, ώστε, όσον αφορά τις μελλοντικές ανταλλαγές πληροφοριών, δυσχερώς μπορούν να διακριθούν οι απαγορευόμενες ανταλλαγές στατιστικών στοιχείων από τις επιτρεπόμενες.

260 Επικαλούμενη την *Έβδομη Έκθεση επί της πολιτικής ανταγωνισμού* (παράγραφος 7, στοιχείο 1), ισχυρίζεται ότι δεν υπάρχει προηγούμενο όπου η ανταλλαγή στοιχείων σχετικά με «την τρέχουσα κατάσταση των εισερχόμενων και ανεκτέλεστων παραγγελιών» να συνιστά παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Επί πλέον, χωρίς την ανταλλαγή στατιστικών σχετικών με τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, οι επιχειρήσεις που δρουν στον τομέα του χαρτονιού, και ιδίως οι μικρές, καθίστανται ανίκανες να προσαρμοστούν στην εξέλιξη της αγοράς.

261 Πληροφορίες για τις ανεκτέλεστες παραγγελίες μπορούν να συγκεντρωθούν από την πελατεία και, επομένως, η ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων σχετικά με την εβδομαδιαία κατάσταση των ανεκτέλεστων παραγγελιών δεν συμβάλλει στη μεγαλύτερη διαφάνεια της αγοράς.

262 Περαιτέρω, στην απόφαση, η Επιτροπή δεν δεν ισχυρίστηκε ότι η ανταλλαγή συγκεντρωτικών στατιστικών για τις ανεκτέλεστες παραγγελίες ήταν αφ' εαυτής παράνομη (βλ. αιτιολογική σκέψη 134 της αποφάσεως).

263 Εν πάση περιπτώσει, δεν έπρεπε να απαγορεύσει τις ανταλλαγές χωρίς να λάβει προηγουμένως θέση επί της κοινοποιήσεως στην οποία προέβη η ένωση CEPI-Cartonboard για να λάβει αρνητική πιστοποίηση ή απαλλαγή δυνάμει του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης για ένα νέο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών.

264 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι έχει το δικαίωμα να περιλαμβάνει σε απόφασή της απαγόρευση συνεχίσεως της παραβάσεως, πράγμα το οποίο επιβεβαίωσε το Πρωτοδικείο ακόμη και σε περιπτώσεις όπου η εντολή ήταν λιγότερο λεπτομερής απ' ό,τι εδώ (βλ. ιδίως αποφάσεις του Πρωτοδικείου Rhône-Poulenc κατά Επιτροπής, όπ.π., και της 6ης Οκτωβρίου 1994, T-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-755, σκέψεις 219 έως 223). Άλλωστε, καθ' όσον μια τέτοια εντολή απαγορεύει στους αποδέκτες να εφαρμόζουν στο μέλλον ένα σύστημα έχον σκοπό ή αποτέλεσμα όμοιο ή παρεμφερές, αποτελεί απλώς συγκεκριμένη εκδοχή της γενικής απαγορεύσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης (απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1994, T-34/92, Fiatagri και New Holland Ford κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-905, σκέψη 39).

265 Διαπιστώθηκε ότι οι πρωτοβουλίες για τις τιμές και η αρχή της «τιμής πριν από την ποσότητα» στηρίζονταν σε ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών εκτεταμένο και τελειοποιημένο. Αυτό παρείχε στα μέλη της συμπράξεως τις αναγκαίες πληροφορίες για τα συντονισμένα μέτρα τους και τους παρείχε τη δυνατότητα να επιβλέπουν την εφαρμογή αυτών των μέτρων (αιτιολογικές σκέψεις 65 έως 71 και 134 της αποφάσεως).

266 Το σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, όπως τροποποιήθηκε κατόπιν των ερευνών της Επιτροπής (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 105 και 106 της αποφάσεως) θεωρήθηκε αντίθετο προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης και για τον λόγο ότι η ανταλλαγή ορισμένων πληροφοριών, έστω και υπό συγκεφαλαιωτική μορφή, μπορούσε και πάλι να χρησιμεύσει για τον συντονισμό της εμπορικής συμπεριφοράς των μετεχουσών επιχειρήσεων. Η αξιολόγηση στην οποία προέβη για το τροποποιηθέν σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών κατ' ανάγκην επηρεάστηκε από την προηγούμενη ύπαρξη της συμπράξεως.

267 Η απαγόρευση, πάντως, του άρθρου 2 της αποφάσεως, που κατ' ανάγκην έχει γενική διατύπωση, εφόσον προβλέφθηκε για να καλύψει ένα φάσμα μορφών

μελλοντικής συμπεριφοράς, δεν πρέπει να θεωρηθεί ως απόλυτη απαγόρευση κάθε ανταλλαγής πληροφοριών. Απαγορεύει στους αποδέκτες ν' ανταλλάσσουν ορισμένες ευαίσθητες εμπορικές πληροφορίες των επί μέρους παραγωγών, πληροφορίες για τις οποίες θα προαγόταν, διευκολύνόταν ή ενθαρρυνόταν μια εναρμονισμένη εμπορική συμπεριφορά ή πληροφορίες που θα τους έδιναν τη δυνατότητα να επιδιώξουν την εκτέλεση ή την τήρηση οποιασδήποτε περιοριστικής συμφωνίας.

268 Μια τέτοια απαγόρευση δεν εμποδίζει τη χορήγηση απαλλαγής ή αρνητικής πιστοποιήσεως για ένα κοινοποιούμενο σύστημα. Επομένως, η απόφαση ουδόλως προδικάζει την απόφαση την οποία καλείται να λάβει η Επιτροπή έναντι του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών το οποίο κοινοποίησε, στις 6 Δεκεμβρίου 1993, ο σύνδεσμος CEPI-Cartonboard.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

269 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 2 της αποφάσεως έχει ως εξής:

«Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να παύσουν αμέσως την ανωτέρω παράβαση, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει. Πρέπει στο εξής να απέχουν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους στον τομέα του χαρτονιού, από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανόμενης και οποιασδήποτε ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών:

α) με την οποία οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα για την παραγωγή, τις πωλήσεις, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων, το κόστος των τιμών πώλησης ή τα σχέδια εμπορίας των άλλων παραγωγών, ή

β) με την οποία, ακόμη και εάν δεν κοινοποιούνται συγκεκριμένες πληροφορίες, προωθείται, διευκολύνεται ή ενθαρρύνεται μια κοινή αντίδραση του κλάδου όσον αφορά τις τιμές ή τον έλεγχο της παραγωγής ή

γ) με την οποία μπορεί να ελεγχθεί η συμμετοχή ή η συμμόρφωση προς οποιαδήποτε ρητή ή σιωπηρή συμφωνία όσον αφορά τις τιμές ή την κατανομή της αγοράς στην Κοινότητα.

Κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών μεταξύ τους (όπως το σύστημα Fides ή το σύστημα που θα το διαδεχθεί) πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο ώστε να αποκλείεται όχι μόνο η παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών για την εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών, αλλά και η κοινοποίηση οποιωνδήποτε στοιχείων σχετικά με την τρέχουσα κατάσταση των εισερχόμενων και ανεκτέλεστων παραγγελιών, την πρόβλεψη του ποσοστού χρησιμοποίησης της παραγωγικής ικανότητας (έστω και αν πρόκειται, και στις δύο περιπτώσεις, για συνολικά μεγέθη) ή την παραγωγική ικανότητα κάθε μηχανήματος.

Κάθε τέτοιο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών πρέπει να περιορίζεται στη συλλογή και κοινοποίηση συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων για την παραγωγή και για τις πωλήσεις που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση ή τη διευκόλυνση μιας κοινής βιομηχανικής συμπεριφοράς.

Οι επιχειρήσεις καλούνται επίσης να απέχουν από οποιαδήποτε ανταλλαγή πληροφοριών που έχουν σημασία για τον ανταγωνισμό πέραν εκείνων των οποίων επιτρέπεται η ανταλλαγή, και να μη συμμετέχουν σε οποιεσδήποτε συνεδριάσεις ή άλλες επαφές για να συζητήσουν τη σημασία των ανταλλασσόμενων πληροφοριών ή την πιθανή ή ενδεχόμενη αντίδραση του κλάδου ή μεμονωμένων παραγωγών στις πληροφορίες αυτές.

Τάσσεται προθεσμία τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης για να γίνουν οι αναγκαίες τροποποιήσεις σε οποιοδήποτε σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών.»

270 Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 165, το άρθρο 2 της αποφάσεως έχει ως νομική βάση το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17. Δυνάμει δε της διατάξεως αυτής, αν η Επιτροπή διαπιστώσει παράβαση των διατάξεων, μεταξύ άλλων, του άρθρου 85, δύναται να υποχρεώσει τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση.

271 Κατά πάγια νομολογία, η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 μπορεί να συνεπάγεται απαγόρευση εξακολουθήσεως ορισμένων δραστηριοτήτων, πρακτικών ή καταστάσεων που έχουν κριθεί παράνομες (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Istituto Chemioterapico Italiano και Commercial Solvents κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 45, και της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-743, σκέψη 90), αλλά και απαγόρευση παρόμοιας συμπεριφοράς στο μέλλον (προαναφερθείσα απόφαση Tetra Pak κατά Επιτροπής, σκέψη 220).

272 Επί πλέον, κατά το μέτρο που η εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 πρέπει να γίνεται σε συνάρτηση προς τη διαπιστωθείσα παράβαση, η Επιτροπή έχει την εξουσία να καθορίζει την έκταση των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προκειμένου να τεθεί τέρμα στην εν λόγω παράβαση. Οι βαρύνουσες κατ' αυτόν τον τρόπο τις επιχειρήσεις υποχρεώσεις δεν πρέπει να υπερβαίνουν το μέτρο που είναι ενδεδειγμένο και αναγκαίο για να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός, δηλαδή η αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με τους κανόνες που παραβιάστηκαν (προαναφερθείσα απόφαση RTE και ITP κατά Επιτροπής, σκέψη 93· βλ., στην ίδια κατεύθυνση, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 8ης Ιουνίου 1995, Τ-7/93, Langnese-Iglo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1533, σκέψη 209, και Τ-9/93, Schöller κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1611, σκέψη 163).

273 Όσον αφορά, κατ' αρχάς, το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή, εκδίδοντας το άρθρο 2 της αποφάσεως χωρίς να αποφανθεί αν το κοινοποιηθέν από την CEPI-Cartonboard σύστημα συμβιβάζεται ή όχι με το άρθρο 85, υπέ-

πεσε σε πλάνη περί το δίκαιον, επισημαίνεται ότι η κοινοποίηση στην οποία προέβη η ένωση αυτή στις 6 Δεκεμβρίου 1993 αφορούσε ένα νέο σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών, διαφορετικό από εκείνο το οποίο εξέτασε με την απόφαση η Επιτροπή. Συνεπώς, η Επιτροπή, θεσπίζοντας το άρθρο 2 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν είναι δυνατόν να εκτίμησε τη νομιμότητα του νέου συστήματος στο πλαίσιο της αποφάσεως αυτής. Δικαιολογημένα, άρα, περιορίστηκε στην εξέταση του παλαιού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών και έλαβε θέση επ' αυτού με το άρθρο 2 της αποφάσεως.

274 Για να ελεγχθεί, ακολούθως, αν — όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα — η περιεχόμενη στο άρθρο 2 της αποφάσεως εντολή είναι ευρύτερη του δέοντος, πρέπει να εξετασθεί το περιεχόμενο καθεμιάς από τις απαγορεύσεις τις οποίες επιβάλλει στις επιχειρήσεις.

275 Η απαγόρευση του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, — κατά την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει στο εξής να απέχουν από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική δυνάμενη να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα με τις παραβάσεις που διαπιστώνονται στο άρθρο 1 της αποφάσεως — έχει ως μοναδικό σκοπό να εμποδίσει τις επιχειρήσεις να συνεχίσουν να εκδηλώνουν τη συμπεριφορά της οποίας διαπιστώθηκε ο παράνομος χαρακτήρας. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή, θεσπίζοντας την απαγόρευση αυτή, δεν υπερέβη τις εξουσίες που της αναθέτει το άρθρο 3 του κανονισμού 17.

276 Ως προς το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία α', β' και γ', οι διατάξεις του αφορούν ειδικότερα την απαγόρευση ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών στο μέλλον.

277 Η περιεχόμενη στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', εντολή, που απαγορεύει στο εξής κάθε ανταλλαγή εμπορικών πληροφοριών από τις οποίες οι μετέχοντες μπορούν να αντλήσουν, άμεσα ή έμμεσα, ατομικές πληροφορίες για τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις, προϋποθέτει ότι, με την απόφαση της Επιτροπής, έχει διαπιστωθεί ο παράνομος χαρακτήρας της ανταλλαγής πληροφοριών αυτής της φύσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

278 Διαπιστώνεται, συναφώς, ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως δεν λέει ότι η ανταλλαγή ατομικών εμπορικών πληροφοριών συνιστά, αυτή καθαυτή, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

279 Γενικότερα ορίζει ότι οι επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο αυτό της Συνθήκης συμμετέχοντας σε συμφωνία και εναρμονισμένη πρακτική με τις οποίες, μεταξύ άλλων, «αντήλλαξαν εμπορικές πληροφορίες (για τις παραδόσεις, τις τιμές, την παύση της λειτουργίας των εργοστασίων, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες και τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων) για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων».

280 Δεδομένου όμως ότι το διατακτικό της αποφάσεως πρέπει να γίνεται νοητό υπό το πρίσμα του αιτιολογικού της (προαναφερθείσα απόφαση Suiker Unie κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 122), σημειώνεται ότι η αιτιολογική σκέψη 134, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως αναφέρει:

«Η μεταξύ των παραγωγών ανταλλαγή συνήθως εμπιστευτικών και λεπτής φύσης ατομικών εμπορικών πληροφοριών στις συνεδριάσεις της PG Paperboard (και ιδίως της JMC) σχετικά με τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, την παύση της λειτουργίας των μηχανημάτων και τα ποσοστά παραγωγής, είχαν σαφώς αντιανταγωνιστικό χαρακτήρα και στόχος τους ήταν η εξασφάλιση όσο το δυνατό ευνοϊκότερων προϋποθέσεων για την εφαρμογή των συμπεφωνημένων πρωτοβουλιών για τις τιμές (...).»

281 Επομένως, εφόσον η Επιτροπή έκρινε προσηκόντως, με την απόφαση, ότι η ανταλλαγή ατομικών εμπορικών πληροφοριών συνιστούσε, αυτή καθαυτή, παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η απαγόρευση μιας τέτοιας ανταλλαγής πληροφοριών στο μέλλον πληροί τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

282 Όσον αφορά τις απαγορεύσεις ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών που κατονομάζονται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία β' και γ', της αποφάσεως,

πρέπει να εξετασθούν υπό το πρίσμα του δευτέρου, του τρίτου και του τετάρτου εδαφίου του ίδιου αυτού άρθρου, που αναπτύσσουν το περιεχόμενό τους. Σ' αυτό ακριβώς το πλαίσιο πρέπει να προσδιορισθεί εάν και κατά πόσον η Επιτροπή έκρινε παράνομες τις εν λόγω ανταλλαγές, με δεδομένο το ότι η έκταση των βαρυνουσών τις επιχειρήσεις υποχρεώσεων πρέπει να περιοριστεί στο μέτρο που είναι αναγκαίο για ν' αποκατασταθεί η νομιμότητα της συμπεριφοράς τους υπό το πρίσμα του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

283 Η απόφαση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η Επιτροπή θεώρησε το σύστημα Fides αντίθετο προς το άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ως υποστήριγμα της διαπιστωθείσας συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 134, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως). Την ερμηνεία αυτή επιρρωννύει το γράμμα του άρθρου 1 της αποφάσεως, κατά το οποίο οι επιχειρήσεις αντήλλασσαν εμπορικές πληροφορίες «για τη στήριξη των παραπάνω μέτρων» που κρίθηκαν αντίθετα στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

284 Η έκταση των απαγορεύσεων του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία β' και γ', της αποφάσεως για το μέλλον πρέπει να εκτιμηθεί υπό το φως της ερμηνείας αυτής, την οποία παρέχει η Επιτροπή για το αν το σύστημα Fides συμβιβάζεται με το άρθρο 85 της Συνθήκης.

285 Συναφώς, αφενός μεν οι εν λόγω απαγορεύσεις δεν περιορίζονται στις ανταλλαγές ατομικών εμπορικών πληροφοριών, αλλ' αφορούν και τις ανταλλαγές ορισμένων συγκεντρωτικών στατιστικών στοιχείων (άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', και δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως). Αφετέρου δε το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, στοιχεία β' και γ', της αποφάσεως απαγορεύει την ανταλλαγή ορισμένων στατιστικών πληροφοριών, για ν'αποφευχθεί η δημιουργία ενός πιθανού υποβάθρου ενδεχομένης αντίθετης στον ανταγωνισμό συμπεριφοράς.

286 Μια τέτοια απαγόρευση, καθόσον αποσκοπεί στην παρεμπόδιση της ανταλλαγής αμιγώς στατιστικών πληροφοριών μη εχουσών τον χαρακτήρα ατομικών ή δυναμένων να εξατομικευθούν πληροφοριών, με την αιτιολογία ότι οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για αντίθετους στον ανταγωνισμό σκοπούς, υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο προς απο-

κατάσταση της νομιμότητας της διαπιστωθείσας συμπεριφοράς. Ειδικότερα, αφενός μεν από την απόφαση δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή θεώρησε αυτή καθαυτή την ανταλλαγή στατιστικών στοιχείων ως παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Αφετέρου δε το γεγονός και μόνον ότι ένα σύστημα ανταλλαγής στατιστικών πληροφοριών ενδέχεται να χρησιμοποιηθεί για αντίθετους στον ανταγωνισμό σκοπούς δεν το καθιστά αντίθετο στο άρθρο 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, διότι, υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να διαπιστωθεί ότι αυτό παράγει συγκεκριμένα αντίθετα στον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Επομένως, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι το άρθρο 2 της αποφάσεως έχει αμιγώς αναγνωριστικό χαρακτήρα (βλ. σκέψη 261 ανωτέρω) είναι αβάσιμο.

287 Κατά συνέπεια, το άρθρο 2, πρώτο έως τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως πρέπει να ακυρωθεί, πλην των ακολούθων χωρίων:

«Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να παύσουν αμέσως την ανωτέρω παράβαση, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει. Πρέπει στο εξής να απέχουν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους στον τομέα του χαρτονιού, από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανόμενης και οποιασδήποτε ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών:

α) με την οποία οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα για την παραγωγή, τις πωλήσεις, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων, το κόστος των τιμών πώλησης ή τα σχέδια εμπορίας των άλλων παραγωγών.

Κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών μεταξύ τους (όπως το σύστημα Fides ή το σύστημα που θα το διαδεχθεί), πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο ώστε να αποκλείεται η παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών για την εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών.»

Επί του αιτήματος ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου

1. *Επί των λόγων ακυρώσεως που αφορούν θέματα αναπτυχθέντα με κοινές αγορεύσεις*

288 Κατά την ανεπίσημη συνάντηση της 29ης Απριλίου 1997, οι επιχειρήσεις που είχαν προσφύγει κατά της αποφάσεως εκλήθησαν να σκεφθούν, σε περίπτωση ενώσεως και συνεκδικάσεως των υποθέσεων προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας, το ενδεχόμενο να αναπτύξουν προφορικώς τους ισχυρισμούς τους από κοινού. Τονίστηκε ότι τέτοια κοινή ανάπτυξη θα μπορούσε να γίνει μόνον από προσφεύγουσες που είχαν όντως επικαλεστεί, στο εισαγωγικό της δίκης έγγραφό τους, λόγους ακυρώσεως αντιστοιχούντες προς τα από κοινού αναπτυσσόμενα θέματα.

289 Με τηλεαντίγραφο της 14ης Μαΐου 1997, που κατατέθηκε εξ ονόματος όλων των προσφευγουσών, αυτές γνωστοποίησαν την απόφασή τους να χειριστούν έξι θέματα με κοινές αγορεύσεις, και ιδίως τα ακόλουθα:

α) την περιγραφή της αγοράς και την έλλειψη επιδράσεως της συμπράξεως·

και

β) την αιτιολόγηση των προστίμων.

290 Με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφό της, η προσφεύγουσα δεν διατύπωσε κανένα λόγο ακυρώσεως ή επιχείρημα επί των θεμάτων αυτών. Ανέφερε, όμως, επ' ακροατηρίου, ότι συναποδεχόταν τις σχετικές κοινές αγορεύσεις.

291 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά τη διάρκεια της δίκης απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών εκτός αν στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυψαν κατά τη διαδικασία. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε κανένα νομικό ή πραγματικό στοιχείο ανακύψαν κατά τη διαδικασία και δυνάμενο να δικαιολογήσει την προσκόμιση των νέων λόγων ακυρώσεως.

292 Επομένως, οι εν λόγω λόγοι ακυρώσεως, τους οποίους επικαλέστηκε η προσφεύγουσα για πρώτη φορά επ' ακροατηρίου, δεν είναι παραδεκτοί.

2. *Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της αναλογικότητας*

Επιχειρήματα των διαδίκων

293 Η προσφεύγουσα διατείνεται, πρώτον, ότι δικαιολογείται μείωση του ύψους του προστίμου αν η ανακοίνωση αποδεικτικών στοιχείων στην Επιτροπή τής παρέχει τη δυνατότητα να θέσει ταχέως τέρμα στη φερομένη παράβαση (προαναφερθείσα απόφαση της 10ης Μαρτίου 1992, ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 393). Μια τέτοια μείωση όμως πρέπει να τελεί σε αναλογία προς τη συνεργασία.

294 Εν προκειμένω, η μείωση, της οποίας έτυχαν η Stora και η Rena λόγω της συνεργασίας τους με την Επιτροπή είναι απολύτως δυσανάλογη, διότι η συνεργασία αυτή ήταν καθυστερημένη (εννέα μήνες μετά την κατάθεση της καταγγελίας και τέσσερις μήνες μετά τις έρευνες της Επιτροπής), είναι δε αμφίβολο αν οδήγησε στον τερματισμό της παραβάσεως. Η δυσαναλογία αυτή μεταξύ επιβληθέντων προστίμων συνιστά διάκριση μεταξύ των επιχειρήσεων στις οποίες επιβλήθηκαν.

295 Δεύτερον, το επίπεδο του προστίμου που ορίστηκε για τους μικρούς παραγωγούς είναι υπέρογκο, διότι αυτοί δεν μετέσχαν ούτε στον καθορισμό των τιμών ούτε στην καθιέρωση ή την εφαρμογή περιοριστικών της παραγωγής μέτρων.

296 Η προσφεύγουσα και οι λοιποί μικροί παραγωγοί υπήρξαν θύματα της απόπειρας της Επιτροπής να επιτύχει δύο αντιφατικούς σκοπούς. Αφενός μεν η Επιτροπή ήθελε να καταδικάσει τη Stora σε υψηλό πρόστιμο, διότι ήταν «επί κεφαλής» της φερομένης συμπράξεως. Αφετέρου, χορήγησε στην επιχείρηση αυτή σημαντική μείωση, για να δημιουργήσει έτσι ένα προηγούμενο που θα παρωθούσε τις επιχειρήσεις να μην αμύνονται.

297 Οι δύο αυτοί σκοποί μπορούσαν να συμφιλιωθούν μόνον αν όλοι οι παραγωγοί καταδικάζονταν σε βαρύ πρόστιμο. Τέτοιου είδους θεωρήσεις δεν έπρεπε να ληφθούν υπόψη στον υπολογισμό του προστίμου.

298 Η Επιτροπή αποκρούει τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι το επίπεδο των προστίμων ορίστηκε τεχνητά πολύ υψηλό, ώστε να χορηγηθεί στη Stora αδικαιολόγητα υψηλή μείωση.

299 Περαιτέρω, η συνεργασία της Stora και της Rena εκδηλώθηκε έγκαιρα και συνέβαλε τα μάλα στον τερματισμό της διαδικασίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

300 Ο συλλογισμός της προσφεύγουσας εκκινεί από την παραδοχή ότι η Επιτροπή έθεσε το γενικό επίπεδο των προστίμων αφύσικα υψηλά. Πρέπει να εξετασθεί

αν η Επιτροπή υπέπεσε σε κατάφωρο σφάλμα εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό του επιπέδου αυτού.

301 Εν προκειμένω, η Επιτροπή καθόρισε το γενικό επίπεδο των προστίμων λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια της παραβάσεως (αιτιολογική σκέψη 167 της αποφάσεως), καθώς και τις ακόλουθες εκτιμήσεις (αιτιολογική σκέψη 168):

«— η αθέμιτη συνεργασία για τον καθορισμό των τιμών και των μεριδίων της αγοράς αποτελεί αυτή καθεαυτή σοβαρό περιορισμό του ανταγωνισμού,

— η σύμπραξη κάλυπτε όλο σχεδόν το έδαφος της Κοινότητας,

— η κοινοτική αγορά χαρτονιού αποτελεί σημαντικό βιομηχανικό κλάδο με ετήσιο κύκλο εργασιών 2,5 περίπου δισεκατομμύρια ECU,

— οι επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην παράβαση καλύπτουν σχεδόν ολόκληρη την αγορά,

— η σύμπραξη λειτουργούσε με τη μορφή ενός συστήματος τακτικών θεσμοθετημένων συνεδριάσεων που αποσκοπούσαν στη λεπτομερέστατη ρύθμιση της κοινοτικής αγοράς χαρτονιού,

— ελήφθησαν περίπλοκα μέτρα για να συγκαλυφθεί η αληθινή φύση και η έκταση της αθέμιτης συνεργασίας (ανυπαρξία οποιωνδήποτε επίσημων πρα-

κτικών ή εγγράφων για την PWG και την JMC· αποτροπή της τήρησης σημειώσεων· σκηνοθέτηση του χρόνου και της σειράς με την οποία αναγγέλλονταν οι αυξήσεις των τιμών για να μπορεί να υποστηριχθεί ότι "ακολουθούσαν" άλλες κ.λπ.),

— η σύμπραξη επέτυχε σε μεγάλο βαθμό τους στόχους της.»

302 Επί πλέον, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όπως προκύπτει από απάντηση της Επιτροπής σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, τα επιβληθέντα πρόστιμα είχαν ως βάση υπολογισμού για τις μεν επιχειρήσεις που θεωρούνται «επί κεφαλής» της συμπράξεως το 9 %, για τις δε λοιπές το 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε καθεμιά από τις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990.

303 Πρέπει να τονισθεί, πρώτον, ότι, κατά την εκτίμηση του γενικού επιπέδου των προστίμων, η Επιτροπή ευλόγως λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι εξακολουθούν να εμφανίζονται σχετικά συχνά κατάφωρες παραβάσεις των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού και, επομένως, έχει τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος των προστίμων προκειμένου να ενισχύει το προληπτικό τους αποτέλεσμα. Κατά συνέπεια, το ότι η Επιτροπή επέβαλε στο παρελθόν πρόστιμα ορισμένου ύψους για ορισμένες μορφές παραβάσεων δεν της στερεί τη δυνατότητα να αυξάνει το ύψος αυτό, εντός των ορίων που τίθενται με τον κανονισμό 17, αν αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να κατοχυρωθεί η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής ανταγωνισμού (βλ. ιδίως προαναφερθείσα απόφαση Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 105 έως 108, και προαναφερθείσα απόφαση ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 385).

304 Δεύτερον, όπως προκύπτει από την απόφαση, δεν ελήφθη υπόψη καμμία γενική ελαφρυντική περίσταση κατά τον καθορισμό του γενικού επιπέδου των προστίμων. Περαιτέρω, η λήψη μέτρων με τα οποία επιδιώκεται η απόκρυψη της υπάρξεως της συμπαιγνίας δείχνει ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν πλήρη επίγνωση του παρανόμου της συμπεριφοράς τους. Επομένως, δικαιολο-

γημένα η Επιτροπή έλαβε υπόψη τα μέτρα αυτά κατά την εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, διότι συνιστούσαν ιδιαιτέρως σοβαρό στοιχείο αυτής.

305 Τρίτον, πρέπει να τονισθεί η μακρά διάρκεια και ο κατάφωρος χαρακτήρας της διαπραχθείσας παραβάσεως του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, η οποία διαπράχθηκε παρά την προειδοποίηση την οποία θα όφειλε να συνιστά η προηγούμενη πρακτική των αποφάσεων της Επιτροπής, και ιδίως η απόφαση 86/398/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 23ης Απριλίου 1986, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΟΚ (IV/31.149 — Πολυπροπυλένιο) (ΕΕ 1986, L 230, σ. 1).

306 Βάσει των στοιχείων αυτών, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα κριτήρια που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 168 της αποφάσεως δικαιολογούν το καθορισθέν από την Επιτροπή γενικό επίπεδο των προστίμων. Επομένως, ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή στηρίχτηκε, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, σε αλλότρια στοιχεία είναι αστήρικτος.

307 Ως προς το αν οι συντελεστές που ελήφθησαν ως αφετηρία για τις επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν ως «επί κεφαλής» και ως «απλά μέλη», αντιστοίχως, λαμβάνουν επαρκώς υπόψη τον ρόλο που πράγματι διαδραμάτισε κάθε επιχείρηση μέσα στη σύμπραξη, πρέπει κατ' αρχάς να τονιστεί ότι η Επιτροπή ορθώς εθεώρησε ότι όσες επιχειρήσεις συμμετείχαν στην PWG έπρεπε να φέρουν ιδιαίτερη ευθύνη για τη σύμπραξη (αιτιολογική σκέψη 170 της αποφάσεως).

308 Ορθώς άλλωστε εκτίμησε τη σοβαρότητα της παραβάσεως την οποία διέπραξαν οι «επί κεφαλής» της συμπράξεως αφενός και τα «απλά μέλη» της αφετέρου, λαμβάνοντας ως βάση υπολογισμού των προστίμων που επέβαλε στις δύο αυτές κατηγορίες επιχειρήσεων τους συντελεστές 7,5 % και 9 % του οικείου κύκλου εργασιών.

309 Τέλος, σχετικά με τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας ότι υπέστη δυσμενή μεταχείριση έναντι της Stora και της Rena, υπενθυμίζεται ότι προσβολή της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως — που είναι γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου — υπάρχει μόνον όταν παρόμοιες καταστάσεις αντιμετωπίζονται κατά τρόπο διαφορετικό ή διαφορετικές καταστάσεις αντιμετωπίζονται καθ' όμοιο τρόπο, εκτός εάν μια τέτοια αντιμετώπιση δικαιολογείται αντικειμενικώς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 1984, 106/83, Sermide, Συλλογή 1984, σ. 4209, σκέψη 28, και της 28ης Ιουνίου 1990, C-174/89, Hoche, Συλλογή 1990, σ. I-2681, σκέψη 25· στην ίδια κατεύθυνση, απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 1994, T-100/92, La Pietra κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1994, σ. II-275, σκέψη 50).

310 Εν προκειμένω, η Stora προσκόμισε στην Επιτροπή δηλώσεις που περιείχαν λεπτομερέστατη περιγραφή της φύσεως και του αντικειμένου της παραβάσεως, της λειτουργίας των διαφόρων οργάνων της PG Paperboard και της συμμετοχής των διαφόρων παραγωγών στην παράβαση. Με τις δηλώσεις αυτές, η Stora παρέσχε πληροφορίες που έβαιναν κατά πολύ πέραν όσων την προσκόμιση μπορεί να αξιώσει η Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17. Καίτοι η Επιτροπή δηλώνει, στην απόφαση, ότι απέσπασε αποδεικτικά στοιχεία που επιβεβαίωναν τις πληροφορίες τις οποίες περιείχαν οι δηλώσεις της Stora (αιτιολογικές σκέψεις 112 και 113), προκύπτει σαφώς ότι το κύριο αποδεικτικό στοιχείο περί της υπάρξεως της παραβάσεως απετέλεσαν, για την Επιτροπή, οι δηλώσεις της Stora. Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό ότι, χωρίς τις δηλώσεις της Stora, θα ήταν, αν μη τι άλλο, πολύ δυσχερέστερο για την Επιτροπή να διαπιστώσει, εν ανάγκη δε να θέσει πέρας στην παράβαση που αποτελεί αντικείμενο της αποφάσεως.

311 Υπ' αυτές τις συνθήκες, και έστω και αν η Stora συνεργάστηκε μόνον αφότου η Επιτροπή είχε διενεργήσει ελέγχους στις επιχειρήσεις δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, η Επιτροπή, μειώνοντας κατά κατά δύο τρίτα το ύψος του επιβληθέντος στη Stora προστίμου, δεν υπερέβη τα περιθώρια εκτιμήσεως τα οποία διαθέτει κατά την επιμέτρηση των προστίμων.

312 Ως προς τη παραχωρηθείσα στη Rena μείωση του προστίμου, αρκεί η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβήτησε την παρατήρηση που περιέχεται

στην αιτιολογική σκέψη 171, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, ότι «η Rena παρέσχε εθελοντικά στην Επιτροπή σημαντικά αποδεικτικά στοιχεία».

313 Όσον αφορά την ίδια, η προσφεύγουσα, αντιθέτως, αμφισβήτησε, με την απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, κάθε συμμετοχή σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν μπορεί εγκύρως να υποστηρίξει ότι υπέστη δυσμενή διάκριση έναντι της Stora και της Rena.

314 Εν όψει των προεκτεθέντων, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

3. *Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως της απαγορεύσεως της αυτοκατηγορήσεως*

Επιχειρήματα των διαδίκων

315 Η προσφεύγουσα επισημαίνει αφενός μεν ότι μειώθηκε κατά δύο τρίτα το πρόστιμο της Stora και της Rena για την ενεργή συνεργασία τους με την Επιτροπή, αφετέρου δε ότι μειώθηκε κατά ένα τρίτον το πρόστιμο των επιχειρήσεων που, απαντώντας στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν αρνήθηκαν τους βασικούς πραγματικούς ισχυρισμούς της Επιτροπής (αιτιολογικές σκέψεις 171 και 172 της αποφάσεως).

316 Όταν όμως η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμα, δεν δύναται να διακρίνει μεταξύ των επιχειρήσεων που αμφισβήτησαν τους ισχυρισμούς και εκείνων που δεν τους αμφισβήτησαν. Επικαλούμενη την απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής (Συλλογή 1989, σ. 3283, σκέψη 35), η προσφεύγουσα θεωρεί ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να μπορούν να επιλέγουν ελεύθερα τη μέθοδο της άμυνάς τους όταν διενεργείται εις βάρος τους διοικητική εξέταση. Η ελευθερία όμως αυτή θα έπαυε να υπάρχει αν η Επιτροπή μπορούσε να επιβάλλει βαρύτερη κύρωση σε μια επιχείρηση που αμύνεται.

317 Περαιτέρω, η απόφαση της Επιτροπής αντιβαίνει στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, της 4ης Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: Ευρωπαϊκή Σύμβαση), διάταξη που επιβάλλεται στις αρμόδιες επί θεμάτων ανταγωνισμού αρχές (γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση Stenuit κατά Γαλλικού Δημοσίου, αριθ. 11598/85, έκθεση της 30ής Μαΐου 1991, σειρά Α, αριθ. 232-Α).

318 Επομένως, το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο πρέπει να μειωθεί στο επίπεδο εκείνου που ορίστηκε για τις επιχειρήσεις που δεν αμφισβήτησαν τη συμμετοχή τους στην παράβαση.

319 Όσον αφορά ειδικότερα τις μειώσεις τις οποίες παραχώρησε η Επιτροπή στη Stora και τη Rena, οι δηλώσεις των δύο αυτών επιχειρήσεων συνίσταντο κατ' ουσίαν σε επεξηγήσεις και όχι σε συγκεκριμένα έγγραφα ή πληροφοριακά στοιχεία. Την ανακοίνωση τέτοιων πληροφοριών έχει θεωρήσει το Δικαστήριο ως μαρτυρία εις βάρος του ίδιου του καταθέτοντος (προαναφερθείσα απόφαση Orkem κατά Επιτροπής). Το δικαίωμα όμως να αρνείται κανείς να μαρτυρεί εις βάρος του εαυτού του θα εστερείτο νοήματος αν επιτρεπόταν στην Επιτροπή να επιβάλλει βαρύτερες κυρώσεις στις επιχειρήσεις που το επικαλούνται απ' ό,τι στις επιχειρήσεις που δεν το επικαλούνται. Επομένως, καμμία μείωση του προστίμου δεν πρέπει να παραχωρείται για μια μορφή συνεργασίας στην οποία οι επιχειρήσεις έχουν το δικαίωμα να μην επιδοθούν.

320 Η Επιτροπή θεωρεί ότι διαθέτει τη διακριτική ευχέρεια να παραχωρεί μειώσεις προστίμου στις επιχειρήσεις που συνεργάστηκαν μαζί της κατά τις έρευνες. Τη διακριτική αυτή ευχέρεια ουδόλως περιορίζει η προαναφερθείσα απόφαση Orkem κατά Επιτροπής. Το ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να αναγκάζει μια επιχείρηση να αναγνωρίζει τις αποδείξεις παραβάσεως δεν την εμποδίζει να παραχωρεί μείωση προστίμου για να επιβραβεύσει το πνεύμα συνεργασίας το οποίο επέδειξε μια επιχείρηση κατά τις έρευνές της.

321 Τέλος, η συνεργασία της Stora και της Rena εκδηλώθηκε έγκαιρα και συνέβαλε στον τερματισμό της διαδικασίας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

322 Όπως προκύπτει από τον πίνακα τον οποίον προσκόμισε η Επιτροπή απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο καθορίστηκε σε ύψος 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίο είχε πραγματοποιήσει στην κοινοτική αγορά χαρτονιού το 1990. Στο πρόστιμο αυτό δεν έγινε καμμία μείωση.

323 Διαπιστώνεται ότι, εφόσον το ορισθέν από την Επιτροπή γενικό επίπεδο των προστίμων θεωρείται δικαιολογημένο εν όψει των κριτηρίων που παρατίθενται στην απόφαση, η Επιτροπή προέβη όντως, όπως αναφέρει στην απόφαση, σε μείωση του ύψους των επιβληθέντων στις επιχειρήσεις προστίμων, οσάκις αυτές είχαν ενεργήσει με πνεύμα συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή αύξησε το ύψος των προστίμων τα οποία επέβαλε στις επιχειρήσεις που είχαν ασκήσει τα δικαιώματα του αμυνομένου.

324 Επομένως, η Επιτροπή, μη προβαίνοντας σε μειώσεις των προστίμων λόγω συνεργασίας, δεν ανάγκασε, εν προκειμένω, την προσφεύγουσα να δώσει απαντήσεις με τις οποίες αυτή θα παραδεχόταν την ύπαρξη της παραβάσεως (βλ. προαναφερθείσα απόφαση Orkem κατά Επιτροπής, σκέψη 35).

325 Συναφώς, προστίθεται ότι η μη απάντηση στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η μη λήψη θέσεως επί των πραγματικών ισχυρισμών με την απάντηση στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η αμφισβήτηση, με την απάντηση αυτή, των βασικών ή και όλων των πραγματικών ισχυρισμών που περιέχονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων — πιθανοί τρόποι ασκήσεως των δικαιωμάτων του αμυνομένου κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία — δεν δικαιολογούν τη μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία. Συγκεκριμένα, τέτοια μείωση δικαιολογείται μόνον εάν η συμπεριφορά διευκόλυνε την εκ μέρους της Επιτροπής διαπίστωση της παραβάσεως και, ενδεχομένως, τον τερματισμό της (βλ. προαναφερθείσα απόφαση ICI κατά Επιτροπής, σκέψη 393). Υπ' αυτές τις συνθήκες, μια επιχείρηση που δηλώνει ρητά ότι δεν αμφισβητεί τους πραγματικούς ισχυρισμούς στους οποίους στηρίζει τις αιτιάσεις της η Επιτροπή ενδέ-

χεται να θεωρηθεί ότι συμβάλλει στη διευκόλυνση του έργου της Επιτροπής που συνίσταται στη διαπίστωση και τη δίωξη των παραβάσεων των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού.

326 Η προσφεύγουσα όμως αμφισβήτησε, με την απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, κάθε συμμετοχή της σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Δεν συμπεριφέρθηκε, επομένως, κατά τρόπο δικαιολογούντα μείωση του προστίμου λόγω συνεργασίας κατά τη διοικητική διαδικασία.

327 Τέλος, όσον αφορά το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο προς στήριξη αυτής της επιχειρηματολογίας.

328 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως πρέπει ν' απορριφθεί.

4. *Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως των κριτηρίων επιμετρήσεως του προστίμου*

Επιχειρήματα των διαδίκων

329 Η προσφεύγουσα φρονεί ότι, καθ' όσον η Επιτροπή εξετίμησε εσφαλμένως τη φερόμενη συμμετοχή της στη σύμπραξη, δεν έλαβε προσηκόντως υπόψη τα κριτήρια επιμετρήσεως του προστίμου, που εκτίθενται στην αιτιολογική σκέψη 169 της αποφάσεως.

330 Όσον αφορά τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε κάθε επιχείρηση στις ρυθμίσεις αθέμιτης συνεργασίας (αιτιολογική σκέψη 169 της αποφάσεως), από την απόφαση προκύπτει (αιτιολογική σκέψη 170 της αποφάσεως) ότι η μόνη διάκριση την οποία έκανε η Επιτροπή ήταν μεταξύ «επί κεφαλής» της συμπράξεως και «απλών μελών» αυτής, χωρίς να λάβει υπόψη κανένα άλλο στοιχείο σχετικό με την ατομική συμπεριφορά. Επιδόθηκε επομένως σε συνολική εκτίμηση της συμμετοχής στη φερομένη σύμπραξη και παρέλειψε να αποτιμήσει τον ρόλο του κάθε παραγωγού χωριστά.

331 Σχετικά με το κριτήριο της βαρύτητας κάθε επιχειρήσεως εντός του κλάδου (αιτιολογική σκέψη 169, τρίτη περίπτωση), θα έπρεπε να είναι προφανές για την Επιτροπή ότι η προσφεύγουσα ήταν μικρός παραγωγός. Όπως προκύπτει από συνέντευξη Τύπου την οποία έδωσε στις 13 Ιουλίου 1984 το αρμόδιο για την πολιτική του ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής, δεν ελήφθη υπόψη το αληθές μέγεθος των επιχειρήσεων.

332 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 169 της αποφάσεως, έλαβε υπόψη τα προβληθέντα από την προσφεύγουσα στοιχεία κατά την επιμέτρηση του προστίμου το οποίο της επέβαλε.

333 Υπενθυμίζοντας ότι διαπίστωσε την ύπαρξη ενιαίας παραβάσεως, τονίζει ότι σ' αυτή τη βάση επιβλήθηκαν τα πρόστιμα. Συνεπώς, κατά το μέτρο που την παράβαση αυτή συνδιέπραξαν όλοι οι αποδέκτες της αποφάσεως, το πρόστιμο επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα όχι μόνο για τις πρωτοβουλίες για τις τιμές τις οποίες έθεσε σε εφαρμογή, αλλά και για τα λοιπά στοιχεία της παραβάσεως που μνημονεύονται στο άρθρο 1 της αποφάσεως.

334 Τέλος, το μέγεθος κάθε παραγωγού ελήφθη κατ' ανάγκην υπόψη, εφόσον τα πρόστιμα υπολογίστηκαν βάσει του κύκλου εργασιών.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

335 Είναι αδιαμφισβήτητο ότι τα επιβληθέντα πρόστιμα υπολογίστηκαν βάσει του κύκλου εργασιών τον οποίον είχε πραγματοποιήσει καθεμιά από τις αποδέκτριες της αποφάσεως επιχειρήσεις στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990. Επιβλήθηκαν έτσι πρόστιμα έχοντα ως βάση υπολογισμού για τις μεν επιχειρήσεις που εθεωρούντο ως «επί κεφαλής» της συμπράξεως το 9 %, για τις δε λοιπές το 7,5 % του ατομικού τους κύκλου εργασιών.

336 Το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο ισούται προς το 7,5 % του κύκλου εργασιών τον οποίο πραγματοποίησε στην κοινοτική αγορά του χαρτονιού το 1990. Η Επιτροπή, επομένως, στηριζόμενη σ' αυτόν τον κύκλο εργασιών, έλαβε υπόψη το μέγεθος της προσφεύγουσας στον κλάδο.

337 Υπενθυμίζεται, ακολούθως, ότι, όπως ήδη διαπιστώθηκε, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς.

338 Παρά τη διαπίστωση αυτή, το Πρωτοδικείο θεωρεί, στο πλαίσιο ασκήσεως της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, ότι η διαπιστωθείσα εις βάρος της προσφεύγουσας παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ήτοι η συμμετοχή της σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές και σε συμπαιγνία ως προς τους χρόνους διακοπής, εξακολουθεί να έχει τέτοια βαρύτητα ώστε να μη δικαιολογείται μείωση του προστίμου.

339 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προσφεύγουσα δεν μετείχε στις συναντήσεις της PWG, γι' αυτό και δεν τιμωρήθηκε ως «επί κεφαλής» της συμπράξεως. Εφόσον δε, κατά την έκφραση της Επιτροπής, δεν έπαιξε ρόλο «υποκινητή» της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 170, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως), το επίπεδο του προστίμου που της επιβλήθηκε ανήλθε σε 7,5 % του κοινοτικού της κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε στον τομέα του χαρτονιού το 1990. Αυτό όμως το γενικό επίπεδο των προστίμων είναι δικαιολογημένο (βλ. κατωτέρω σκέψεις 301 επ.).

340 Περαιτέρω, έστω και αν η Επιτροπή εσφαλμένως έκρινε ότι οι μη εκπροσωπούμενοι στην PWG παραγωγοί ήσαν «απολύτως ενήμεροι» της συμπαιγνίας ως προς τα μερίδια αγοράς (αιτιολογική σκέψη 58, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως), από την ίδια την απόφαση προκύπτει ότι σχετικά με το «πάγωμα» των μεριδίων αγοράς διαβουλεύονταν οι μετέχουσες στην PWG επιχειρήσεις (μεταξύ άλλων, αιτιολογική σκέψη 52) και ότι καμμία συζήτηση δεν γινόταν για τα μερίδια τα οποία κατείχαν στην αγορά οι παραγωγοί που δεν εκπροσωπούνταν εντός αυτής. Όπως άλλωστε δήλωσε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 116, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως, «λόγω της ίδιας της φύσης των συμφωνιών κατανομής της αγοράς (ιδίως το "πάγωμα" των μεριδίων της αγοράς που περιγράφονται στις αιτιολογικές σκέψεις 56 και 57), συμμετείχαν σε αυτές κυρίως οι μεγάλοι παραγωγοί». Η συμπαιγνία, επομένως, ως προς τα μερίδια αγοράς, που εσφαλμένα καταλογίστηκε στην προσφεύγουσα, είχε, κατά την ίδια της Επιτροπή, επικουρικό μόνο χαρακτήρα σε σχέση προς τη συμπαιγνία ως προς τις τιμές.

341 Όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι, κατά την επιμέτρηση του προστίμου, η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη τον ρόλο τον οποίο διαδραμάτισε στη σύμπραξη (βλ. αιτιολογική σκέψη 169, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως), επισημαίνεται ότι η Επιτροπή παραδέχτηκε, με τα δικόγραφά της, ότι δεν εθεώρησε πως η προσφεύγουσα είχε παίξει λιγότερο σημαντικό ρόλο στη σύμπραξη απ' ό,τι τα άλλα «απλά μέλη» της, ήτοι οι επιχειρήσεις που δεν εκπροσωπούνταν εντός της PWG.

342 Συναφώς, στην απόφαση εξηγείται ότι οι επιχειρήσεις που δεν μετείχαν στις συναντήσεις της PWG ενημερώνονταν για τις αποφάσεις που ελάμβανε αυτή κατά τις συνεδριάσεις της JMC και ότι το όργανο αυτό αποτελούσε το κύριο πλαίσιο τόσο για την προπαρασκευή των αποφάσεων τις οποίες ελάμβανε η PWG όσο και για τις λεπτομερείς συζητήσεις επί της εφαρμογής των εν λόγω αποφάσεων (βλ. ιδίως αιτιολογικές σκέψεις 44 έως 48 της αποφάσεως). Υπ' αυτές τις συνθήκες, ορθώς εξετίμησε τη σοβαρότητα της παραβάσεως την οποία διέπραξαν αφενός μεν οι «επί κεφαλής» της συμπράξεως, αφετέρου δε τα «απλά μέλη» της, ορίζοντας, ως βάση υπολογισμού των προστίμων τα οποία επέβαλε στις δύο αυτές κατηγορίες επιχειρήσεων, το 9 % και το 7,5 % αντιστοίχως του ατομικού τους κύκλου εργασιών.

343 Ωστόσο, η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συνεδριάσεις της JMC αποδεικνύεται μόνο καθ' όσον αφορά δύο από τις 17 συνεδριάσεις του οργάνου αυτού, που έγιναν κατά τη χρονική περίοδο κατά την οποία αποδεικνύεται ότι η προσφεύγουσα υπέπεσε σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, ήτοι κατά τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991. Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από τον συνημμένο στην απόφαση πίνακα 4, η συμμετοχή της προσφεύγουσας στις συνεδριάσεις του οργάνου αυτού ήταν αισθητά πιο σποραδική απ' ό,τι των άλλων επιχειρήσεων που θεωρήθηκαν ως «απλά μέλη» της συμπράξεως.

344 Επί πλέον, όπως επισημάνθηκε, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ότι οι τιμές της προσφεύγουσας στην ηπειρωτική Ευρώπη αυξάνονταν ετησίως, κατά την υπό κρίση περίοδο, την 1η Ιανουαρίου ή/και την 1η Ιουλίου, ήτοι σε ημερομηνίες διαφορετικές από εκείνες που συνεφωνούντο εντός της PG Paperboard.

345 Εν όψει των στοιχείων αυτών, έπρεπε να θεωρηθεί ότι η προσφεύγουσα έπαιξε λιγότερο σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο της φερομένης συμπράξεως απ' ό,τι οι άλλες επιχειρήσεις που θεωρήθηκαν ως «απλά μέλη».

346 Ομοίως, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ μέσων 1986 και Μαρτίου 1989.

347 Λαμβάνοντας τα στοιχεία αυτά υπόψη, το Πρωτοδικείο θα προβεί, στο πλαίσιο ασκήσεως της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, σε μείωση του προστίμου.

348 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 1 της αποφάσεως πρέπει ν' ακυρωθεί, έναντι της προσφεύγουσας, καθ' όσον η έναρξη της παραβάσεως που της καταλογίζεται εντοπίζεται σε χρόνο προγενέστερο του Απριλίου 1989. Πρέπει επίσης ν' ακυρωθεί, έναντι της προσφεύγουσας, το άρθρο 1, ογδόη περίπτωση, της αποφάσεως. Τέλος, πρέπει ν' ακυρωθεί μερικώς, έναντι της προσφεύγουσας, το άρθρο 2 της αποφάσεως.

349 Ως προς το ύψος του επιβληθέντος με το άρθρο 3 της αποφάσεως προστίμου, πρέπει να καθοριστεί σε 750 000 ECU.

350 Η προσφυγή πρέπει ν' απορριφθεί κατά τα λοιπά.

Επί των δικαστικών εξόδων

351 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Πρωτοδικείο μπορεί να κατανείμει τα έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων. Επειδή η προσφυγή έγινε μερικώς μόνον δεκτή, το Πρωτοδικείο, κατά δικαία κρίση των περιστάσεων της υποθέσεως, αποφασίζει ότι η προσφεύγουσα θα φέρει τα δικά της δικαστικά έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της Επιτροπής, η οποία θα φέρει το έτερο ήμισυ των δικαστικών της εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα),

αποφασίζει:

1) **Ακυρώνει έναντι της προσφεύγουσας το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/601/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Ιουλίου 1994, σχετικά με μια διαδικασία βάσει του άρθρου 85 της Συνθήκης ΕΚ (IV/C/33.833 — Χαρτόνι), κατά το μέτρο που ο καθοριζόμενος χρόνος ενάρξεως της προσαπτομένης σ' αυτήν παραβάσεως είναι προγενέστερος του Απριλίου 1989.**

2) Ακυρώνει έναντι της προσφεύγουσας το άρθρο 1, όγδοη περίπτωση, της αποφάσεως 94/601.

3) Ακυρώνει έναντι της προσφεύγουσας το άρθρο 2, πρώτο έως τέταρτο εδάφιο, της αποφάσεως 94/601 πλην των ακολούθων χωρίων:

«Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 πρέπει να παύσουν αμέσως την ανωτέρω παράβαση, εάν δεν το έχουν ήδη πράξει. Πρέπει στο εξής να απέχουν, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων τους στον τομέα του χαρτονιού, από οιαδήποτε συμφωνία ή εναρμονισμένη πρακτική που μπορεί να έχει το ίδιο ή παρόμοιο αντικείμενο ή αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανόμενης και οποιασδήποτε ανταλλαγής εμπορικών πληροφοριών:

α) με την οποία οι συμμετέχοντες ενημερώνονται άμεσα ή έμμεσα για την παραγωγή, τις πωλήσεις, τις ανεκτέλεστες παραγγελίες, τα ποσοστά χρησιμοποίησης των μηχανημάτων, το κόστος των τιμών πώλησης ή τα σχέδια εμπορίας των άλλων παραγωγών.

Κάθε σύστημα ανταλλαγής γενικών πληροφοριών μεταξύ τους (όπως το σύστημα Fides ή το σύστημα που θα το διαδεχθεί), πρέπει να εφαρμόζεται με τρόπο ώστε να αποκλείεται η παροχή οποιωνδήποτε πληροφοριών για την εξακρίβωση της συμπεριφοράς μεμονωμένων παραγωγών.»

4) Καθορίζει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με το άρθρο 3 της αποφάσεως 94/601 σε 750 000 ECU.

5) Απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά.

6) Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα και το ήμισυ των εξόδων της προσφεύγουσας.

7) Η προσφεύγουσα φέρει το ήμισυ των δικαστικών της εξόδων.

Vesterdorf Briët Lindh

Potocki Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14ης Μαΐου 1998.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς ..... II - 1135

Διαδικασία ..... II - 1142

Αιτήματα των διαδίκων ..... II - 1144

Επί του αιτήματος ακυρώσεως της αποφάσεως ..... II - 1145

A — Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου, καθ' όσον η Επιτροπή δεν διευκρίνισε, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων και την απόφαση, ποια ήταν η συμπεριφορά των κατ' ιδίαν παραγωγών ..... II - 1145

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1145

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1149

B — Επί του λόγου περί παραβάσεως του άρθρου 190 της Συνθήκης ..... II - 1152

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1152

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1153

Γ — Επί του λόγου περί παραβάσεως του άρθρου 85 της Συνθήκης, καθόσον η Επιτροπή υπέπεσε σε κατάφωρη πλάνη εκτιμήσεως περί τα πράγματα και περί το δίκαιον ..... II - 1154

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1154

Επί των οργάνων της PG Paperboard ..... II - 1154

— Ως προς την αποστολή της PC και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας ..... II - 1154

— Ως προς την αποστολή της JMC και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας ..... II - 1157

— Ως προς την αποστολή της OE και τη συμμετοχή της προσφεύγουσας ..... II - 1161

Επί των πρωτοβουλιών για τις τιμές ..... II - 1162

Επί της πολιτικής της «τιμής πριν από την ποσότητα» ..... II - 1166

Επί του τρόπου διαβιβάσεως των πληροφοριών ..... II - 1168

Επί της διάρκειας της συμμετοχής ..... II - 1170

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1170

1. Η χρονική περίοδος μεταξύ μέσων 1986 και Απριλίου 1989 ..... II - 1171

α) Συμμετοχή της προσφεύγουσας σε ορισμένες συναντήσεις της PC .... II - 1171

β) Συμμετοχή της προσφεύγουσας σε ορισμένες συναντήσεις της OE .... II - 1176

γ) Η πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας ..... II - 1180

δ) Συμπέρασμα σχετικά με την υπό κρίση περίοδο ..... II - 1180

2. Η χρονική περίοδος μεταξύ Απριλίου 1989 και Απριλίου 1991 ..... II - 1181

α) Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τις τιμές ..... II - 1181

— Συμμετοχή της προσφεύγουσας σε δύο συνεδριάσεις της JMC .... II - 1181

— Συμμετοχή της προσφεύγουσας στη συνεδρίαση της ΟΕ της 3ης Οκτωβρίου 1989 ..... II - 1187

— Η πραγματική τιμολογιακή συμπεριφορά της προσφεύγουσας .... II - 1189

— Συμπέρασμα ως προς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία για τις τιμές ..... II - 1190

β) Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα διαστήματα διακοπής ..... II - 1191

γ) Επί της συμμετοχής της προσφεύγουσας σε συμπαιγνία ως προς τα μερίδια αγοράς ..... II - 1198

δ) Συμπέρασμα ως προς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε παράβαση του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης κατά τη χρονική περίοδο Απριλίου 1989-Απριλίου 1991 ..... II - 1202

3. Γενικό συμπέρασμα επί του λόγου ακυρώσεως ..... II - 1202

Δ — Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής των δικαιωμάτων του αμυνομένου καθ' όσον η Επιτροπή δεν ανακοίνωσε όλα τα σχετικά έγγραφα ..... II - 1203

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1203

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1204

Επί του αιτήματος ακυρώσεως του άρθρου 2 της αποφάσεως ..... II - 1206

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1206

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1208

Επί του αιτήματος ακυρώσεως ή μειώσεως του προστίμου ..... II - 1215

1. Επί των λόγων ακυρώσεως που αφορούν θέματα αναπτυχθέντα με κοινές αγορεύσεις ..... II - 1215

2. Επί του λόγου ακυρώσεως περί προσβολής της αρχής της αναλογικότητας ..... II - 1216

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1216

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1217

3. Επί του λόγου ακυρώσεως περί παραβάσεως της απαγορεύσεως της αυτοκατηγορήσεως ..... II - 1222

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1222

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1224

4. Επί του λόγου ακυρώσεως περί εσφαλμένης εκτιμήσεως των κριτηρίων επιμετρήσεως του προστίμου ..... II - 1225

Επιχειρήματα των διαδίκων ..... II - 1225

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου ..... II - 1227

Επί των δικαστικών εξόδων ..... II - 1230